UCHWAŁA NR XX/135/2025
RADY GMINY MICHAŁÓW

z dnia 28 sierpnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025r. poz. 1153) w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (tj. Dz.U. z 2024 r. 278) Rada Gminy Michałów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Michałów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Michał Klamiński

Gminny Program Rewitalizacji

Gminy Michałów do 2030 r.

Sierpień 2025r.

Spis treści

Wprowadzenie 4
1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji 8
1.1 Logika prac nad programem 8
1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji 11
1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów i interesariuszy 15
1.3.1. Zaangażowanie na etapie prac nad programem 15
1.3.2. Zaangażowanie w trakcie realizacji programu 17
2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy 19
2.1. Strategia Rozwoju Gminy Michałów do roku 2030 19
2.2 Strategia Terytorialna Partnerstwa Ponidzie 19
2.3 Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej 20
2.4 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałów na lata 2023 – 2028.... 22
2.5 Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025.... 22
2.6. Programy Współpracy Gminy Michałów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.... 22
2.7 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Michałów na lata 2021 - 2025 23
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji 24
3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji 24
3.2. Diagnoza zjawisk społecznych 24
3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych.... 27
3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych.... 30
3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych 38
3.6. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych 57
4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji 66
5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.... 67
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne 69
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.... 69
6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 91
7. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.... 95
8. Szacunkowe ramy finansowe programu 100
8.1. Ramy finansowe realizacji programu 100
8.2. Potencjalne źródła finansowania programu 101
9. Struktura zarządzania programem 104
9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR.... 104
9.2. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym 106
9.3. Koszty zarządzania.... 107
9.4. Ramowy harmonogram realizacji GPR 108
10. System monitorowania i oceny Programu 110
10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu.... 110
10.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu.... 113
11. Zmiany związane z wdrażaniem Programu 114

11.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy 114
11.2. Zmiany dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego 114
11.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji 114
Spis tabel 115
Spis map 115

Wprowadzenie

„Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Michałów do 2030 r." (dalej: GPR) jest dokumentem opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015r. (Dz. U. z 2024r. poz. 278 z późn. zm.).

W art. 2 ust. 1 *ustawy o rewitalizacji*, rewitalizację zdefiniowano jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Proces rewitalizacji ma w pierwszej kolejności charakter społeczny, a jego celem jest poprawa jakości życia i aktywna pomoc w rozwiązaniu problemów mieszkańców żyjących w tych częściach gminy Michałów, które z różnych powodów znajdują się w trudnym położeniu. Jak wynika z *ustawy o rewitalizacji* i inaczej niż w przypadku innych dokumentów strategicznych obowiązujących w Gminie Michałów, postanowienia GPR koncentrują się na wybranych fragmentach gminy (obszarze rewitalizacji), co ma na celu maksymalnie efektywne wykorzystanie zasobów i środków finansowych do poprawy sytuacji na obszarze przewidzianym do rewitalizacji.

GPR to kierunkowy i ramowy dokument, który ma na celu integrować realizację przedsięwzięć o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym oraz

technicznym. Jego sporządzenie poprzedziło opracowanie szczegółowej diagnozy wyznaczającej obszary zdegradowany i rewitalizacji z uwzględnieniem problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych. W założeniach Programu uwzględniono podejście zintegrowane, a w dokumencie zdefiniowano również listę przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów) oraz wskazano również sposób zarządzania procesem rewitalizacji.

Podczas prac nad dokumentem szczególny nacisk położono na możliwie szerokie zaangażowanie interesariuszy procesu rewitalizacji. Opierając się na przepisach ustawy, należy uznać, że rewitalizacja jest procesem realizowanym na rzecz mieszkańców oraz wspólnie z nimi. Interesariuszami są zatem wszystkie osoby i podmioty zainteresowane włączeniem w projektowanie i realizację zadań na obszarze rewitalizacji. Na każdym etapie prac nad GPR-em uwzględniono potrzebę zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Opinie i propozycje zgłaszane przez interesariuszy procesu rewitalizacji były zestawiane z obiektywnymi miernikami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Połączenie ilościowych i jakościowych metod pozyskiwania i analizy danych daje gwarancję tego, że interwencja w obszarze rewitalizacji będzie prowadzona na właściwym obszarze i przy pomocy narzędzi adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań, barier, deficytów i potencjałów. W latach poprzedzających opracowanie GPR wdrażano „Program Rewitalizacji dla Gminy Michałów na lata 2016-2023" przyjęty uchwałą nr XXXII/188/2017 Rady Gminy Michałów z dnia 27.02.2017 r. (z późn. zm.) w sprawie uchwalenia „Programu Rewitalizacji dla Gminy Michałów na lata 2016 – 2023", a jednocześnie realizowano liczne działania wpisujące się w założenia ustawy o rewitalizacji. Były to między innymi działania ukierunkowane na:

- aktywizację i integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- aktywizację seniorów,
- poprawę infrastruktury społecznej,
- modernizację i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Wizja jaką sformułowano „**Programie Rewitalizacji dla Gminy Michałów na lata 2016 – 2023**" brzmiała *„Obszar rewitalizacji jako centrum życia społeczno-gospodarczego Gminy Michałów, oferujący zróżnicowane usługi publiczne na wysokim poziomie oraz zapewniający dostęp do bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych".*

W dokumencie określono dwa cele rewitalizacji:
CEL REWITALIZACJI 1. Aktywna społecznie i gospodarczo społeczność lokalna
CEL REWITALIZACJI 2 Wielofunkcyjna przestrzeń publiczna

Mapa 1 Lokalizacja podobszarów rewitalizacji Gminny Michałów w „Programie Rewitalizacji Gminny Michałów na lata 2016-2023”

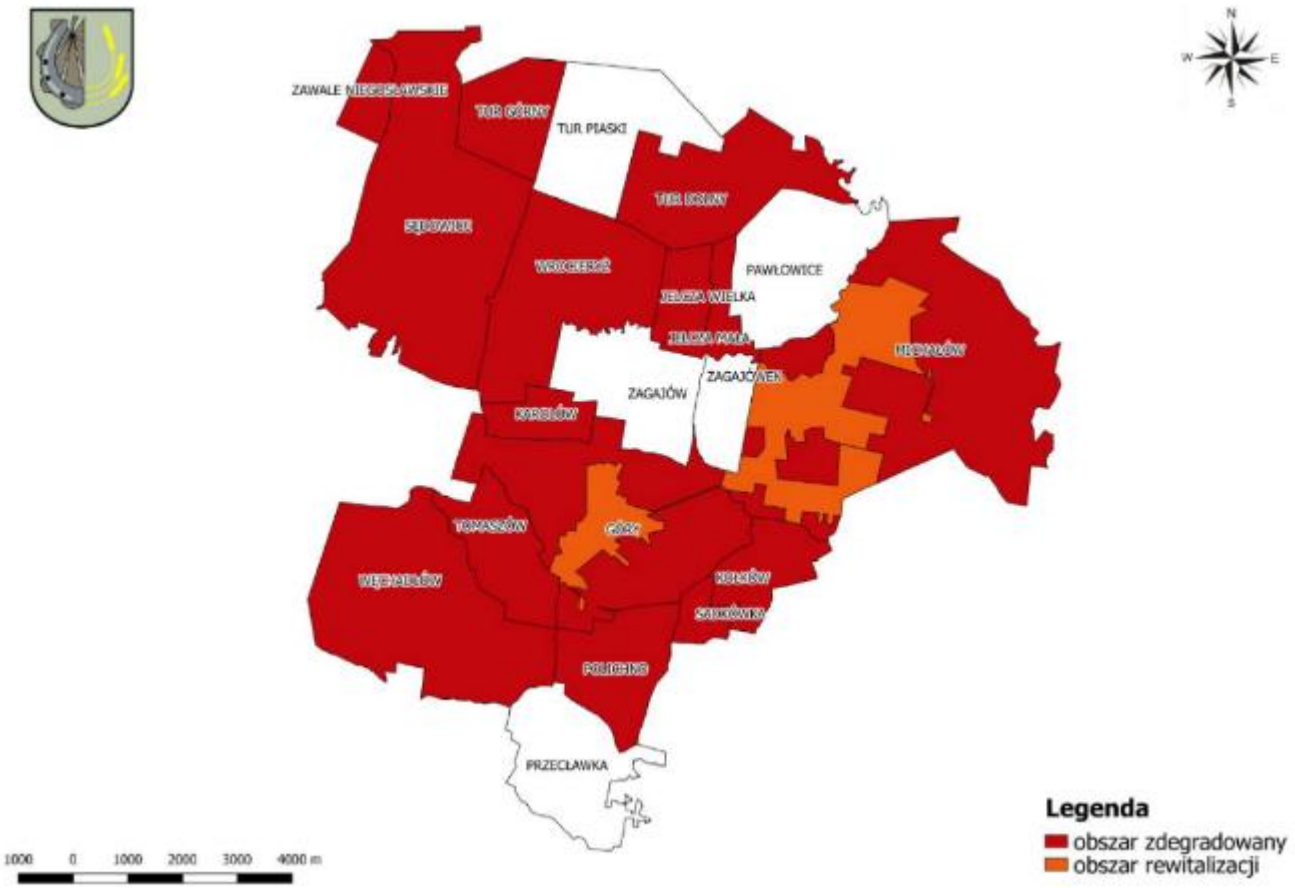

Źródło: Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Michałów, s. 40

Najważniejszym projektem realizującym zadania rewitalizacyjne było przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 pn. „**Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Michałowa – etap II**”. Przedmiotowy projekt był zgodny z wizją jaka została przedstawiona w dokumencie oraz jej celami. Zadaniem projektu było ożywienie społeczno – gospodarcze oraz odnowienie fizyczne i przestrzenne obszaru rewitalizacji miejscowości Michałów. Projekt odpowiadał na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne w sferach:

- gospodarczej - poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji,
- funkcjonalno – przestrzennej – poprzez działania związane ze zwiększeniem dostępu do infrastruktury społecznej, zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
- środowiskowej – poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz efektywne wykorzystywanie energii, rozwiązanie problemu z wodociągiem azbestowym na terenie miejscowości,
- technicznej – poprzez adaptację poddasza budynku Biblioteki Gminnej w Michałowie na potrzeby kultury oraz poprawę dostępu do usług zdrowotnych poprzez przebudowę Ośrodka Zdrowia w Michałowie.

W toku realizacji w/w przedsięwzięć przedstawiciele Urzędu Gminy, gminnych instytucji i ich partnerzy nabyli doświadczenia, które są wartościowym zasobem w toku prac nad GPR-em i zostaną one wykorzystane we wdrażaniu założeń Programu. Na proces rewitalizacji w kontekście społecznym należy też patrzeć przez pryzmat wyzwań rozwojowych przed jakimi staje cała gmina. Są nimi, przede wszystkim, wykorzystanie szans oraz znalezienie odpowiedzi na zagrożenia wynikające np. z depopulacji gminy, wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.* stwarza ramy do tego, aby poprzez realizację kompleksowych i komplementarnych przedsięwzięć uwzględniających potrzeby mieszkańców oraz aktualne trendy i wytyczne w zakresie realizacji polityk publicznych podejmować ambitne działania na obszarze rewitalizacji, które będą korzystnie oddziaływać na zidentyfikowany obszar rewitalizacji.

1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji

1.1 Logika prac nad programem

Podstawą do rozpoczęcia prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji była uchwała nr XVII/105/2025 Rady Gminy w Michałowie z dn. 14 kwietnia 2025r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.* Podjęcie tej uchwały było następstwem opracowania diagnozy, dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Michałów, w oparciu o którą w dniu 27 marca 2025r. podjęto uchwałę nr XV/96/2025 Rady Gminy Michałów w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Michałów.

W oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji* należy uznać, że obszarem rewitalizacji jest obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie, czy też liczba osób ze szczególnymi potrzebami. Dodatkowo, na obszarze rewitalizacji powinny występować deficyty w sferach: gospodarczej i/lub środowiskowej i/lub przestrzenno-funkcjonalnej i/lub technicznej. Powinien to być obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego zajmujący nie więcej niż 20% powierzchni gminy, a także zamieszkiwany przez nie więcej niż 30% jej mieszkańców. Diagnozę, pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Michałów przeprowadzono w oparciu o obiektywne i policzalne wskaźniki, umożliwiające analizę negatywnych zjawisk na terenie gminy. Analizy wskaźnikowe pozwoliły na wyznaczenie obszaru rewitalizacji – miejscowości Michałów. Wyznaczony obszar obejmuje powierzchnię 20,76 km^2 co stanowi 18,54% powierzchni gminy.

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy

Liczba mieszkańców miejscowości Michałów na 31.12.2024r.	1 024
Liczba mieszkańców Gminy Michałów na 31.12.2024r.	4 414
Procent mieszkańców gminy objętych rewitalizacją	23,20%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Michałowie

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami:

1. na obszarze tym zidentyfikowano wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej (bezrobocie, niekorzystna sytuacja demograficzna, duża liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Michałowie) oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej,
2. obszar ten ma kluczowe znaczenie dla rozwoju całej gminy,
3. wybór obszaru uzyskał całkowitą akceptację zarówno władz lokalnych jak i mieszkańców.

Wyznaczone, zgodnie ze wspomnianą powyżej procedurą, granice obszaru rewitalizacji (obejmujące teren całej miejscowości) gwarantują zachowanie ciągłości działań rewitalizacyjnych, prowadzonych we wcześniejszych okresach. W przyjętym w 2016 r. *Programie Rewitalizacji dla Gminy Michałów na lata 2016-2023* obszar rewitalizacji obejmował bowiem wówczas także miejscowość Michałów.

W toku prac nad GPR-em wykorzystano różnorodne metody i podejścia do gromadzenia i analizy informacji, które przełożyły się następnie na konkretne zapisy dokumentu. Obok ilościowych analiz wskaźnikowych przeprowadzono rozbudowane działania konsultacyjne, ukierunkowane na pozyskanie indywidualnych opinii mieszkańców gminy, przedstawicieli formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, biznesu, a także przedstawicieli Urzędu Gminy i jego jednostek organizacyjnych oraz

innych instytucji publicznych. Na początku prac nad GPR uznano, że kluczowe dla powodzenia całego procesu będzie zarówno odpowiednie przepracowanie doświadczeń związanych z realizacją dotychczasowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w miejscowości Michałów i otwarcie tego procesu na nowe propozycje zgłaszane przez zainteresowanych interesariuszy. Programowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powiązano ponadto z ustaleniami „Strategii Rozwoju Gminy Michałów do roku 2030”[1] i innymi dokumentami planistycznymi obowiązującymi w gminie, a także na szczeblach: regionalnym, krajowym i unijnym. Przyjęto wreszcie, że osiągnięcie celów procesu rewitalizacji będzie możliwe tylko w przypadku zaplanowania i realizacji zestawu różnorodnych przedsięwzięć o charakterze społecznym i infrastrukturalnym.

[1] Uchwała nr XIII/86/2025 Rady Gminy Michalów z dnia 23 stycznia 2025 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Michałów do roku 2030.

Mapa 2 Obszary zdegradowany oraz rewitalizacji – sołectwo Michałów

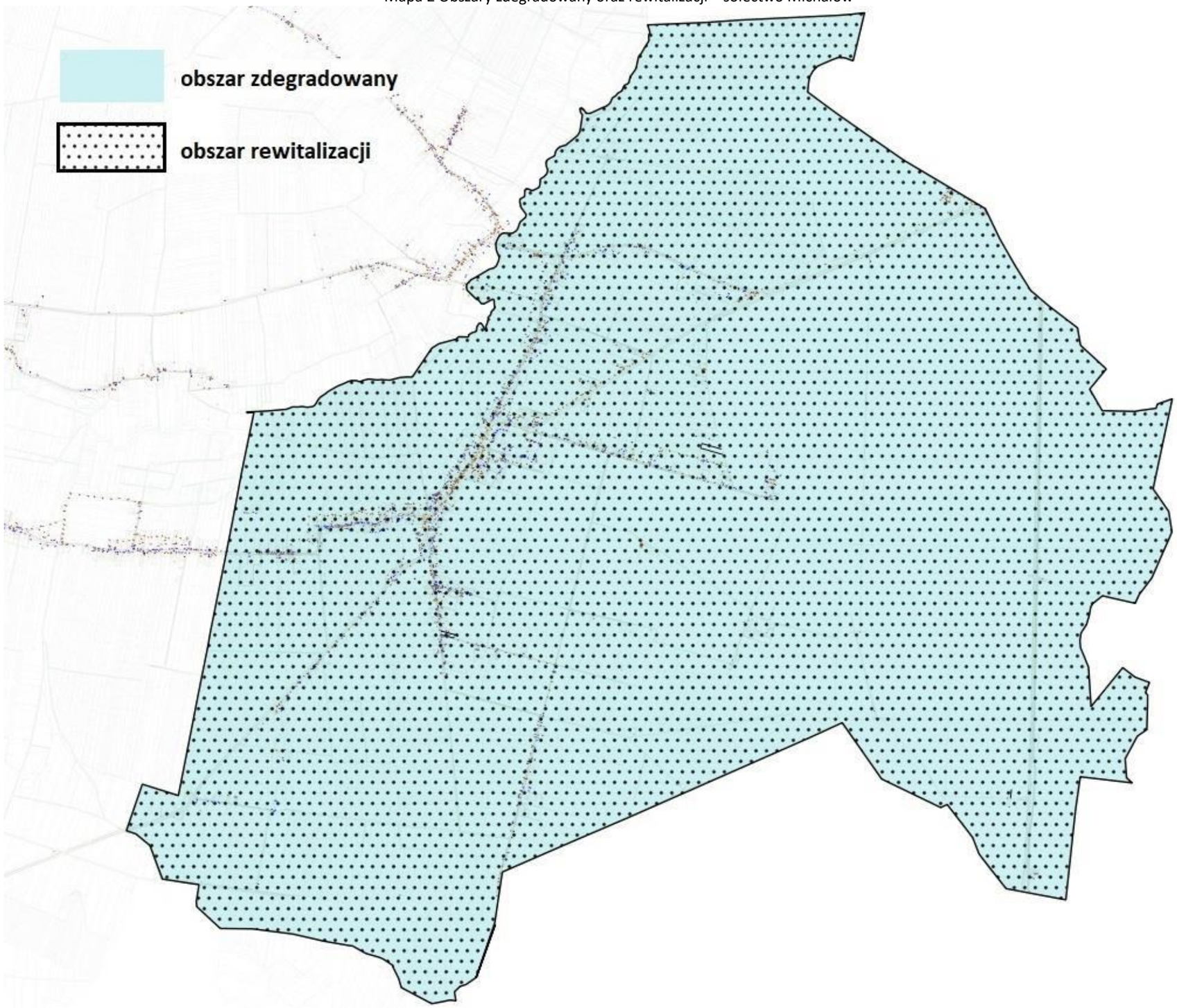

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów

1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji

Na terenie miejscowości Michałów zrealizowano w ostatnich latach liczne działania/zadania, których założenia i konkretne efekty w pełni wpisują się w założenia *ustawy o rewitalizacji* w zakresie partycypacyjnego podejścia do projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i promowania kompleksowych rozwiązań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców. W treści „Programu Rewitalizacji dla Gminy Michałów na lata 2016-2023" zaplanowano realizację kilkunastu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których wdrożenie przyczyniło się do osiągania części celów rewitalizacji. Kluczowe przedsięwzięcia wskazane w poprzednio obowiązującym Programie to:

- aktywizacja społeczno-gospodarcza osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ukształtowanie wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej do rozwoju aktywności społecznej, rekreacji i integracji,
- rozszerzenie oferty kulturalnej na terenie Gminy Michałów,
- poprawa bezpieczeństwa ciągów pieszych,
- poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Michałów,
- usprawnienie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej.

Dobrą praktyką było prowadzenie przez Urząd Gminy w Michałowie regularnego monitoringu z realizacji projektów rewitalizacyjnych w sposób, który umożliwia prześledzenie postępów w ich wdrażaniu. Przy projektowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono wytyczne wynikające z przepisów *ustawy o rewitalizacji* – traktującej rewitalizację jako proces ukierunkowany na rozwiązywanie problemów społecznych, przy równoczesnej realizacji projektów w innych sferach funkcjonowania. Analiza informacji ze zrealizowanych w ramach Programu Rewitalizacji projektów jak i udział interesariuszy rewitalizacji w opracowaniu „Diagnozy" prowadzą do wniosku, że w ostatnich latach wdrażano działania wpisujące się w osiągnięcie celów wszystkich podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wynikających z treści PR. Na uwagę zasługują w szczególności:

- poprawa infrastruktury edukacyjnej,
- organizowanie wydarzeń ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców borykających się z problemami na rynku pracy; czy też
- tworzenie przez gminne instytucje oferty czasu wolnego, jako narzędzia integracji oraz budowy relacji pomiędzy różnymi grupami mieszkańców z obszaru i spoza obszaru rewitalizacji.

W latach 2017-2023 Gmina Michałów realizowała szereg projektów mających ożywić miejscowość Michałów.

Tabela 2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zrealizowane w ostatnich latach lub w trakcie realizacji obejmujące miejscowość Michałów

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie	Wkład własny	Źródła finansowania	Okres realizacji	Krótki opis (co zrealizowano)
1	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Michałowie	791 017,67	669 560,44	121 457,23	ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021 - 2027	2025-2026	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Michałowie – ocieplenie, wymiana pieca
2	Zakup nowości książkowych	14 000	7 000	7 000	Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa	2025	Gminna Biblioteka w Michałowie otrzymała dofinansowanie na rozwój zainteresowań czytelniczych oraz promocję nowości czytelniczych. Zakup książek.
3	Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Michałów	5 213 492,00	4 886 042,00	327 450,00	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.	2025-2026	Przekształcenie GOPS w Michałowie w CUS.
4	Modernizacja i doposażenie oddziałów przedszkolnych	536 092,29	455 678,35	80 413,94	ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021 - 2027	2024-2026	Modernizacja i doposażenie oddziałów przedszkolnych w Gminie Michałów - Michałów, Sędowice, Góry, Węchadłów
5	"Cyberbezpieczny Samorząd"	365 345,67	365 345,67	0,00	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC) Priorytet II: Zaawansowane usługi cyfrowe, Działanie 2.2. – Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa.	2024-2025	Dofinansowanie obejmuje: - zakup i wdrożenie szeregu systemów i urządzeń podnoszących bezpieczeństwo informacji w urzędzie gminy w Michałowie - wdrożenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji dostosowanego do potrzeb i warunków pracy urzędu gminy

6	Wymiana źródeł ciepła w Gminie Michałów	50 000	45 000	5 000	Urząd Marszałkowski – Ochrona Powietrza	2024	W projekcie przewidziano wymianę kotłów u 5 mieszkańców (dotację 10tyś na gospodarstwo domowe 1 w Pawłowicach, 1 Zagajów, 3 Michałów).
7	„EKOPRACOWNIA – ZIELONE SERCE SZKOŁY”	71 546,80	64 123,83	7 422 ,97	WFOSIGW Program Regionalny Wsparcia Edukacji Ekologicznej	2023	Zakupiono do szkoły w Michałowie m.in materiały edukacyjne do pracowni OZE m.in. Photon OZE, Modułowe Pracownie Energia, Powietrze, Woda, model konwersji energii słonecznej; Klocki energia: wiatrowa, wodna, słoneczna; oraz stoliki, krzesełka i regały, monitor interaktywny.
8	Bezpieczni w szkole i w domu	56 172,00	50 554,00	5 618,00	Rządowy program Ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „razem Bezpieczniej” im. Władysława Stasiaka	2023	Projekt obejmuje: Zamontowanie kamer (po 4 szt.) przy szkołach (ZPO Michałów, ZPO Sędowice, ZPO Góry, ZPO Węchadłów) wraz oświetleniem solarnym. Szkolenia w szkołach dla dzieci z zakresu: - cyberbezpieczeństwa prowadzone przez NASK, - substancji psychoaktywnych (nikotyna, alkohol, dopalacze, itp.) oraz bezpieczeństwa drogowego prowadzone przez Dzielnicowego. Szkolenia dla dorosłych z zakresu: - cyberbezpieczeństwa prowadzone przez NASK dla rodziców - bezpieczeństwa (wyłudzenia, przemoc, itp.,) dla seniorów przez Dzielnicowego. Wyjazd dla najmłodszych do Pacanowa na warsztaty.
9	Remont chodnika w ciągu drogi gminnej Nr 345016T Michałów – Betlejem	732 957,00	524 127,00	208 830,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	2023	Remont chodnika

10	Budowa chodnika wzdłuż drogi gminnej Nr 345006T Michałów – Równiny	585 005,22	468 004,00	117 001,22	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	2023	Budowa chodnika
11	Doposażenie świetlic wiejskich na terenie Gminy Michałów	26 000,00	15 000,00	11 000,00	Urząd marszałkowski - Wsparcie funkcjonalności obszarów wiejskich	2023	Zakupiono wyposażenie do 15 świetlic wiejskich w postaci zastawy stołowej na 24 osoby w tym do świetlicy w Michałowie
12	Zakup specjalistycznego samochodu ratowniczo-gaśniczego wraz z wyposażeniem dla OSP Michałów	1 200 000,00	1 176 000,00	24 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych	2023-2024	Zakup samochodu strażackiego dla OSP Michałów
13	Remont drogi gminnej nr 345006t Michałów-Równiny od km 0+000 do km 1+210 o łącznej długości 1210mb	491 514,00	294 904,00	196 606,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	2023	Remont drogi
14	Przebudowa drogi gminnej Michałów -Piaski od km 0+000 do km 0+550	89 653,47	53 792,00	35861,47	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	2022	Przebudowa drogi
15	Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Michałowa etap II	5 778 005,31	4 194 746,98	1 583 258,33	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego Na Lata 2014-2020	2018-2022	Partnerzy Województwo Świętokrzyskie, Powiat Pińczowski i Przedsiębiorca Sklep Spożywczy „Patrycja” Agnieszka Koźmińska.
16	„Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy Michałów poprzez zagospodarowanie terenu w miejscowości Michałów”	99 999,00 zł	99 999,00 zł	0,00	PROW 2014-2020 oś Leader przez LGD Ponidzie	2021-2022	Utwardzenie placu przy ośrodku zdrowia, budowa altany, montaż monitoringu, montaż tablicy realizacja przez OSP Michałów

Źródło: Urząd Gminy Michałów

1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów i interesariuszy

1.3.1. Zaangażowanie na etapie prac nad programem

W całym procesie prac nad GPR i na poprzedzającym go etapie wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji podejmowano różnego rodzaju aktywności w celu zapewnienia szerokiego udziału partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących środowiska pozarządowe, w tym podmiotów działających w obszarze społeczeństwa obywatelskiego, ochrony środowiska, włączenia społecznego, praw podstawowych, osób z niepełnosprawnościami czy równości płci i niedyskryminacji.

Transparentne informowanie o pracach nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz o pracach nad GPR

Współpraca z interesariuszami oraz włączanie społeczności Gminy Michałów w prace dotyczące GPR wymagały wykorzystywania szeregu platform i środków komunikacji. Do najważniejszych z nich należą:

- strona internetowa Gminy Michałów https://www.michalow.pl/ oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (zakładka: Konsultacje społeczne), gdzie na bieżąco zamieszczano informacje nt. działań podejmowanych w ramach tworzenia Programu,
- plakaty informujące o procesie rewitalizacji rozmieszczane na terenie gminy Michałów.

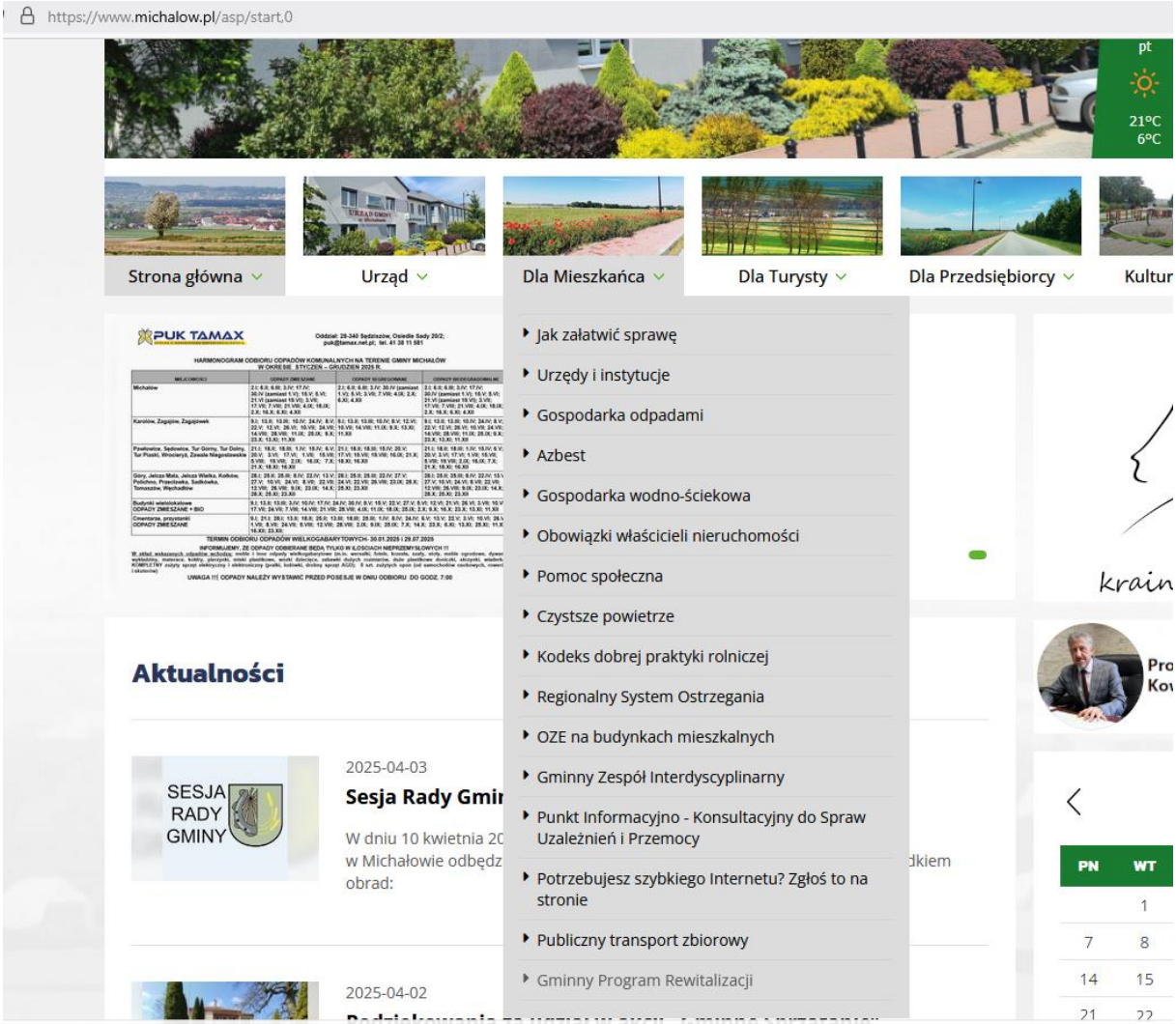

<u>Liczne wydarzenia konsultacyjne w różnych formach adresowane do mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji</u>

W ramach prac nad GPR-em i poprzedzających je działań związanych z wyznaczeniem obszarów zdegradowanego i rewitalizacji przeprowadzono kilka form konsultacji społecznych. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim:

- w ramach prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanego i rewitalizacji: otwarte spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych (10.03.2025r.),
- spacer studyjny po obszarze rewitalizacji (11.03.2025r.),
- w ramach prac nad GPR:
  - konsultacje społeczne w dniach 24.04.2025r. do 02.06.2025r. w formie zbierania uwag i głosów z wykorzystaniem formularza uwag (w formie pisemnej oraz ustnej) oraz uzyskania wymaganych opinii,
  - 5 maja 2025r. zorganizowano otwarte spotkanie dla mieszkańców, a 6 maja 2025r. odbył się spacer studyjny po obszarze rewitalizacji,
  - wywiady grupowe z przedstawicielami:
    1 Urzędu Gminy Michałów (22 maja 2025r.)
    2 organizacji pozarządowych prowadzącymi działalność na terenie sołectwa Michałów (23 maja 2025r.)
    3 przedsiębiorców prowadzącymi działalność gospodarczą na terenie miejscowości Michałów (26 maja 2025r.).

Postulaty podnoszone przez interesariuszy procesu rewitalizacji przełożyły się na końcową treść GPR zarówno w części diagnostycznej jak i w fazie formułowania celów oraz kierunków działań, a także

konkretnych przedsięwzięć. Dotyczyły one m.in.: potrzeb w zakresie realizacji kompleksowych przedsięwzięć wspierających integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji; poprawę estetyki i stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych; czy też modernizacji, poprawy dostępności i tworzenia nowej infrastruktury w celu stałego rozwijania oferty usług publicznych (kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych, itd.) na obszarze rewitalizacji.

1.3.2. Zaangażowanie w trakcie realizacji programu

Partycypacja społeczna stanowiąca punkt wyjścia dla opracowania programu rewitalizacji, jest i będzie stałą zasadą i ciągłą praktyką również w trakcie wdrażania GPR-u zgodnie z przyjętym systemem zarządzania obejmującym zasady współpracy z otoczeniem społecznym oraz gospodarczym. W trakcie wdrażania Programu przewiduje się stałe informowanie interesariuszy rewitalizacji o podejmowanych i planowanych działaniach. W tym celu wykorzystywana będzie zwłaszcza utworzona podstrona dedykowana procesowi rewitalizacji.

Informowanie o procesie rewitalizacji będzie miało na celu stworzenie optymalnych warunków dla realnego współdecydowania mieszkańców o realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPR.

Kluczową formą zaangażowania interesariuszy będzie **Komitet Rewitalizacji** stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami Gminy Michałów w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie zajmował stanowiska dotyczące kluczowych etapów procesu rewitalizacji. Należą do nich opiniowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz projektu programu lub jego zmiany.

Narzędziem angażowania interesariuszy rewitalizacji w ocenę efektów procesu rewitalizacji będzie również ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (przynajmniej raz w okresie wdrażania Programu). Na szczególną uwagę (w kontekście zaangażowania interesariuszy w trakcie realizacji GPR) zasługują również podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne wpisujące się w kierunki działań 4.1. Rozwijający się Zespół ds. rewitalizacji oraz 4.2 Komitet rewitalizacji – współpraca międzysektorowa na rzecz rewitalizacji. Ich zakres zakłada bowiem m.in. organizację cyklicznych wydarzeń (spacerów, spotkań itd.) z udziałem mieszkańców obszaru rewitalizacji, które pozwolą na stałą weryfikację postępu wdrażania GPR i adekwatności jego postanowień do potrzeb, barier i potencjałów, które występują na obszarze rewitalizacji.

2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2) *ustawy o rewitalizacji*, w GPR powinien znaleźć się opis powiązań tego dokumentu z innymi opracowaniami strategicznymi gminy, w tym ze strategią rozwoju, mpzp, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych. Ze względu na fakt, że rewitalizacja jest procesem złożonym, który oddziałuje na sposób realizacji innych polityk publicznych na terenie gminy, w tym miejscu warto przeanalizować także powiązania GPR z innymi gminnymi dokumentami strategicznymi.

2.1. Strategia Rozwoju Gminy Michałów do roku 2030

Strategia została przyjęta uchwałą nr XIII/86/2025 Rady Gminy Michalów z dnia 23 stycznia 2025r. w sprawie przyjęcia Strategii Gminy Michałów do roku 2030. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny ze Strategią na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie domen rozwoju, a także przyporządkowanych im celów głównych, szczegółowych oraz kierunków działań. Interwencje zaplanowane w GPRze przyczynią się do osiągniecia celów wyznaczanych w Strategii m.in. cel strategiczny 3 „Gmina Michałów perła turystyczną Ponidzia", nr 4 „Poprawa jakości infrastruktury technicznej" oraz nr 5 Zielona Gmina Michałów.

W konsekwencji powyższego, cele GPR wpisują się także w realizację działań priorytetowych ujętych w Strategii dotyczących np. aktywizacji i angażowania społeczności lokalnych w życie/ funkcjonowanie i rozwój gminy Michałów, a także stworzenia centralnej – spójnej i urządzonej – przestrzeni publicznej na terenie centralnej miejscowości gminnej. Na potrzeby zmian w odniesieniu do poprawy estetyki i funkcjonalności centrum Michałowa (tereny wokół Urzędu Gminy, muszli koncertowej oraz Szkoły Podstawowej) zwracali uwagę interesariusze zaangażowani w prace nad GPR, dzięki czemu odpowiednie i szczegółowo opisane przedsięwzięcia znalazły się w treści Programu Rewitalizacji. W tym zakresie zatem, należy stwierdzić, że postanowienia GPR uszczegóławiają zapisy Strategii w zakresie projektów rewitalizacyjnych oraz tworzą ramy operacyjne do realizacji kierunków interwencji wynikających ze Strategii.

Biorąc pod uwagę relacje pomiędzy treścią Strategii a postanowieniami GPR, pozytywnie należy ocenić fakt, że pierwszy z wymienionych dokumentów został przyjęty wcześniej tworząc szerokie ramy interwencji dla działań z zakresu rewitalizacji. GPR natomiast należy uznać jako dokument organizujący proces rewitalizacji, który przyczyni się do sprawniejszego i efektywnego osiągania celów Strategii na obszarze rewitalizacji. Biorąc pod uwagę hierarchię dokumentów strategicznych obowiązujących na terenie gminy należy uznać to za właściwe podejście, korzystnie wpływające na osiąganie spójności pomiędzy Strategią oraz GPR.

2.2 Strategia Terytorialna Partnerstwa Ponidzie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r. jest spójny ze *Strategią Terytorialną Partnerstwa Ponidzie* przyjętej uchwałą nr XLVIII/333/2022 Rady Gminy Michałów z dnia 29 września 2022r. na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie celów, a także przyporządkowanych działań i zadań. Cele wymienione w Strategii, które są spójne z celami ujętymi w GPR to:

- Zielone Ponidzie,
- Czyste Ponidzie – zwiększenie dostępności usług komunalnych,
- Mobilne Ponidzie – zwiększenie dostępności komunikacyjnej,

Cele ujęte w GPR wpisują się w realizację celów wymienionych w Strategii Ponadlokalnej.

2.3 Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej

Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej dla obszaru rewitalizacji – sołectwa Michałów należą:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałów,
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałów w obszarze części sołectwa Michałów [Uchwała Nr XXVII/206/2021 Rady Gminy Michałów z dnia 29.01.2021r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałów w obszarze części sołectwa Michałów].

Zgodnie ze Studium głównym celem zagospodarowania przestrzennego gminy jest wszechstronny stały rozwój gwarantujący wzrost poziomu życia mieszkańców, przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych oraz przy optymalnym wykorzystania podstawowego zasobu jakim jest przestrzeń.

CELE SZCZEGÓLOWE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
Cele społeczne
1. zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
2. zapewnienie właściwego wyposażenia w usługi niekomercyjne, szczególnie usługi oświaty i kultury poprzez intensywne porządkowanie i modernizację posiadanych elementów infrastruktury społecznej (m.in. uzupełnianie placówek o nowoczesne wyposażenie, usprawnianie organizacji placówek),
3. zapewnienie właściwych warunków wypoczynku,
4. poprawa stanu sanitarnego środowiska, a zwłaszcza:
- prawidłowe wykorzystanie istniejących urządzeń,
- rozwój nowych systemów gospodarki wodno-ściekowej,
- zapewnienie właściwego, bezpiecznego dla ludzi i środowiska sposobu postępowania z odpadami komunalnymi,
5. stworzenie warunków dla sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznego przemieszczania się osób i towarów, z jednoczesnym ograniczaniem konfliktów przestrzennych oraz uciążliwości dla środowiska.

cele ekonomiczne:
1. restrukturyzacja rolnictwa i aktywizacja obszarów wiejskich, w tym:
- poprawa warunków produkcji poprzez stopniową zmianę struktury agrarnej, rozwój infrastruktury technicznej, podnoszenie wykształcenia rolników,
- zmniejszenie przeludnienia agrarnego poprzez wprowadzenie nowych funkcji związanych z przetwórstwem płodów rolnych i ich sprzedażą, rozwojem usług i rzemiosła oraz agroturystyki (wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich),
- pobudzenie i wspieranie form samoorganizacji rolników (tworzenie grup producenckich),
2. rozwój małych i średnich przedsiębiorstw o niskiej uciążliwości dla środowiska,
3. wzbogacanie „otoczenia przedsiębiorczości" w gminie poprzez:

- poszerzenie asortymentu usług bankowych, ubezpieczeniowych, księgowych, pocztowych, telekomunikacyjnych, informatycznych dla przedsiębiorców, ogółu ludności i jej poszczególnych kategorii;

cele przyrodnicze:
1. zachowanie ciągłości przyrodniczych struktur przestrzennych (dolin rzek, suchych dolin i lasów),
2. poprawa jakości zasobów środowiska przyrodniczego przy racjonalizacji ich wykorzystania, w tym zwłaszcza:
- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez eliminację lub ograniczenie źródeł zanieczyszczeń,
- redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- rekultywacja terenów zdegradowanych (wyrobisk i „dzikich" wysypisk śmieci),
3. zachowanie heterogennego charakteru krajobrazu (mozaika zbiorowisk leśnych, trwałych użytków zielonych, zadrzewień, oczek wodnych, terenów podmokłych, bagien),
4. wzmocnienie zasobów środowiska przyrodniczego,
5. zachowanie walorów środowiska przyrodniczego poprzez egzekwowanie obowiązujących zasad zagospodarowania terenów w działalności planistycznej i inwestycyjnej;

cele kulturowe:
1. zachowanie prawnie chronionych obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego,
2. zachowanie lub rehabilitacja wiejskiego krajobrazu kulturowego (osadniczego),
3. zapobieganie dalszym niekorzystnym zjawiskom dewastacji cennych obiektów środowiska kulturowego (np. zespołów dworsko-parkowych i stanowisk archeologicznych),
4. rozszerzenie zakresu ochrony prawnej cennych obiektów i zespołów kulturowych;

cele przestrzenne:
1. utrzymanie i zapewnienie harmonijnego rozwoju struktur przestrzennych jednostek osadniczych o czytelnym układzie przestrzennym - optymalna koncentracja zabudowy w obecnych granicach zainwestowania miejscowości.

Obszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Michałów to teren koncentracji usług społecznych, administracyjnych, sportu, rekreacji oraz aktywności gospodarczej. Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji nie będę sprzeczne z dotychczasowymi kierunkami polityki przestrzennej dla obszaru rewitalizacji - sołectwa Michałów - przyjętymi w dokumentach planistycznych gminy np. w zakresie planowanego przeznaczenia terenów na realizację i utrzymanie zabudowy umożliwiającej rozwijanie usług społecznych. Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie natomiast wspierać dotychczas realizowaną politykę w obszarze planowania przestrzennego poprzez działania zmierzające do poprawy dostępności usług oraz poprawy jakości infrastruktury i obiektów użyteczności publicznej na terenie rewitalizacji.

Nowelizacja *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z 2023r. wprowadza istotne zmiany w systemie planowania przestrzennego w kraju (Dz. U. z 2024, poz. 1130, 1907, 1940). W perspektywie roku 2030 skutki tych zmian nie wpłyną jednak znacząco na gospodarowanie przestrzenią na obszarze rewitalizacji. W pracach nad planem ogólnym – czyli nowym instrumentem

planistycznym – zostaną natomiast uwzględnione granice obszarów zdegradowanego i rewitalizacji oraz inne istotne dla treści planu ogólnego ustalenia GPR.

2.4 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałów na lata 2023 – 2028[2]

Realizacja GPR przyczyni się do wdrażania postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Michałów* (dalej także Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych), która została przyjęta uchwałą XXIV/140/2016 Rady Gminy Michałów z dnia 14 września 2016r. *w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Michałów na lata 2023 – 2028r*. W odniesieniu do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, opracowanej na podstawie przepisu art. 17 ust. 1 pkt 1) Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej*, przedsięwzięcia wskazane w GPR będą wspierały rozwiązywanie problemów społecznych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji. Będą to m.in. przedsięwzięcia wspierające integrację społeczną i pomoc najmniej zasobnym rodzinom oraz projekty służące zapewnieniu dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju, jak również przedsięwzięcia zmierzające do likwidacji barier (architektonicznych i in.) utrudniających korzystanie z różnego rodzaju usług (w tym publicznych) przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami. Kompleksowy charakter działań, wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się także do osiągania celów GPR.

2.5 Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025[3]

Kolejnym dokumentem, którego wdrażanie będzie bezpośrednio wspierane poprzez realizację przedsięwzięć wynikających z GPR, jest Gminny *Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025* (dalej także: Program Wspierania Rodziny), w ramach którego zdiagnozowano występowanie w sołectwie Michałów tożsamych problemów społecznych do tych, które opisano w GPR. Potwierdza to trafność diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania GPR, a także oznacza, że innowacyjne i kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne łączące oddziaływanie m.in. w sferach społecznej, gospodarczej i technicznej będą wprost realizowały cele strategiczne Programu Wspierania Rodziny, a w szczególności będą zapobiegały zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

2.6. Programy Współpracy Gminy Michałów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego[4]

W Gminie Michałów ramy współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi od lat wyznaczają programy uchwalane przez Radę Gminy. W okresie wdrażania PR 2016-2023 kwota zarezerwowana na realizację programów współpracy systematycznie wzrastała, co

[2] https://bip.michalow.pl/?bip=1&cid=117
[3] Dokument przyjęty uchwałą nr LIII/362/2022 Rady Gminy w Michałowie z dnia 30 grudnia 2022 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 https://bip.michalow.pl/fls/bip_pliki/2025_04/BIPF631C7EABDAF0AZ/Program_wspierania_Rodziny.pdf
[4] https://edziennik.kielce.uw.gov.pl/eli/POL_WOJ_SK/2024/4226/ogl/pol/pdf

świadczy o występowaniu stałego potencjału organizacji pozarządowych w gminie Michałów do prowadzenia działań w partnerstwie z lokalnym samorządem.

Tematyczne obszary współpracy gminy i organizacji pozarządowych odpowiadają tematyce przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. Zgodnie z treścią Programu współpracy Gminy Michałów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025, przyjętego uchwałą nr XI/66/2024 Rady Gminy Michałów z dnia 20 listopada 2024r. za priorytetowe działania gminy uznano przedsięwzięcia z zakresu:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ochrony i promocji zdrowia, rehabilitacja, przeciwdziałanie alkoholizmowi i innym uzależnieniom,
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania, upowszechniania kultury fizycznej i sportu oraz w zakresie turystyki,
- krajoznawstwa, ekologii i ochrony zwierząt,
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych,
- wspieranie edukacji ekologicznej, ochrony środowiska i przyrody,
- upowszechnianie rozwoju świadomości narodowej obywatelskiej i kultury.

W toku wdrażania GPR, program współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie odgrywał coraz większe znaczenia, ponieważ wśród kierunków działań określonych w GPR jest także wspieranie aktywności i rozwoju organizacji społecznych działających na obszarze rewitalizacji. Zatem oba programy wspierają się i uzupełniają nawzajem.

2.7 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Michałów na lata 2021 -2025[5]

Ważnym instrumentem oddziaływania samorządu na trudną sytuację rodzin oraz grup mieszkańców ze szczególnymi potrzebami oraz rozwiązywania innych problemów społecznych w ramach procesu rewitalizacji jest polityka mieszkaniowa. Jak wynika z treści „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Michałów na lata 2021 -2025", istotna część zasobu mieszkaniowego gminy znajduje się na obszarze rewitalizacji (5 lokali). Wdrażanie postanowień GPR przyczyni się m.in. do osiągania celów *Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym* poprzez działania zmierzające do:

- poprawy efektywności energetycznej budynków komunalnych oraz wymiany ich źródeł ciepła,
- powiększania zasobu mieszkaniowego gminy,

a także – co niemniej ważne:

[5] Dokument przyjęty uchwałą Nr XXIX/229/2021 RADY GMINY MICHAŁÓW z dnia 28 maja 2021 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy Michałów na lata 2021-2025 https://bip.michalow.pl/?bip=1&cid=111

- poprawy jakości przestrzeni wokół i w bliskim sąsiedztwie budynków komunalnych i ich dostosowania do wymagań związanych z instalowaniem błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania retencji opadowej oraz udziału powierzchni biologicznie czynnej.

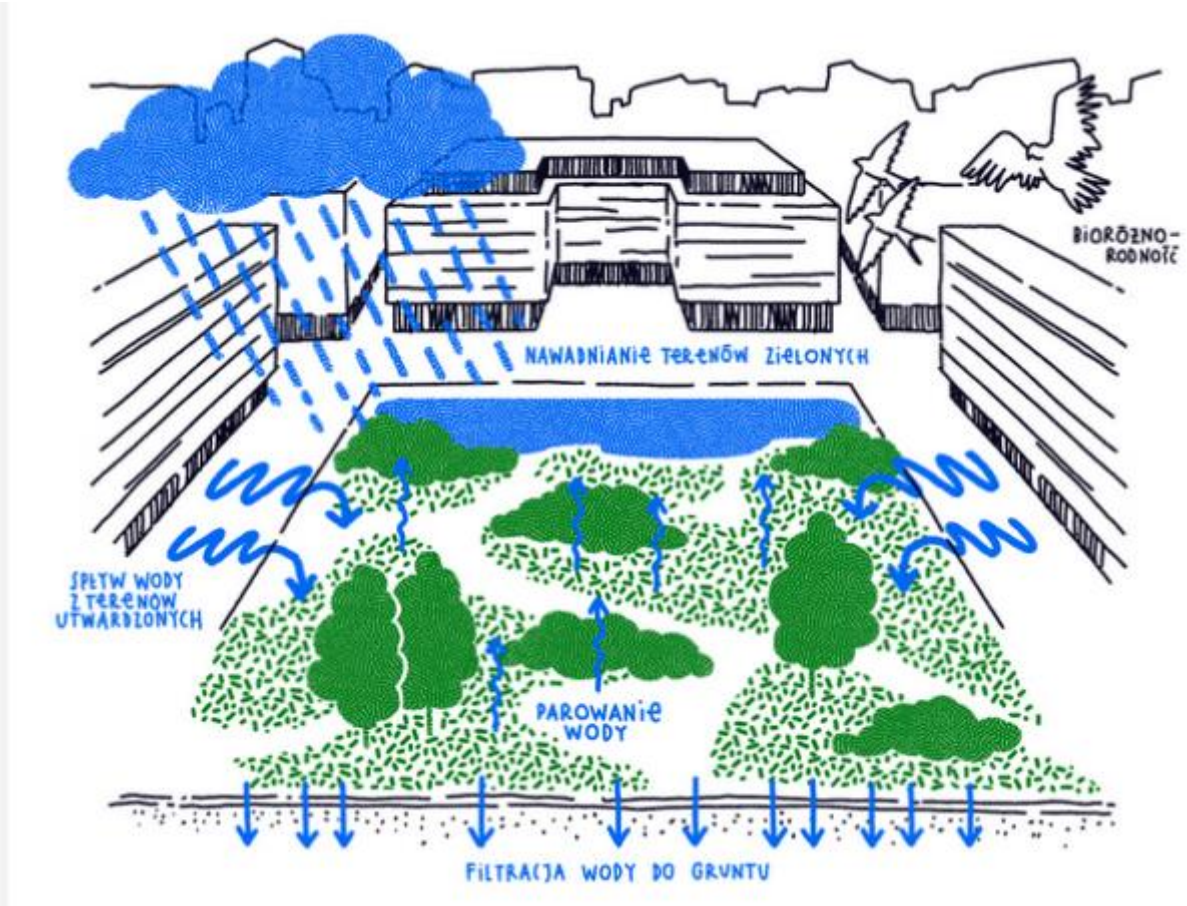

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji

Granice i specyfika obszaru rewitalizacji

Rozwiązywanie – często podobnych – problemów występujących na obszarze rewitalizacji wymaga indywidualnego podejścia do każdego z nich i dostrzeżenia priorytetów społeczności lokalnej.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji wykazała występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych oraz technicznych. W związku z tym, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, zdecydowano się na wyodrębnienie obszaru rewitalizacji obejmującego miejscowość Michałów.

3.2. Diagnoza zjawisk społecznych

Najważniejsze problemy społeczne i trendy demograficzne na obszarze rewitalizacji

Kumulacja problemów społecznych i niekorzystne trendy demograficzne na obszarze sołectwa Michałów uzasadniają potrzebę realizacji kompleksowych działań mających na celu ożywienie tego obszaru.

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji wykazała, że najtrudniejsza sytuacja w sferze społecznej występuje w sołectwach: Kołków, Michałów, Sadkówka, Sędowice i Tomaszów. W *Diagnozie* przeanalizowano m.in. następujące wskaźniki dotyczące:

- wyludnienie się gminy (porównano liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw w latach 2019 i 2024),
- udział osób w wieku poprodukcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców danego sołectwa,
- udział osób w wieku przedprodukcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców danego sołectwa,
- udział osób w wieku produkcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców danego sołectwa,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód ubóstwo na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód bezrobocie na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania niepełnosprawność na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania długotrwała lub ciężka choroba na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w podziale na sołectwa,
- liczba wypłaconych zasiłków celowych przez GOPS w Michałowie w 2024r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców
- liczba wypłaconych zasiłków okresowych przez GOPS w Michałowie w 2024r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców, w podziale na sołectwa,
- liczba wypłaconych zasiłków stałych przez GOPS w Michałowie w 2024r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkołach w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,
- liczba przestępstw popełnionych na danym terenie w przeliczeniu na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa,
- frekwencja wyborcza w poszczególnych obwodach wyborczych,
- liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa.

Tabela 3 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Michałowie w 2024r. zamieszkująca obszar rewitalizacji

Przyczyny korzystania z pomocy GOPS w Michałowie	Miejscowość Michałów
Bezrobocie	28

Ubóstwo	14
Niepełnosprawność	14
Długotrwała lub ciężka choroba	17
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	35
Alkoholizm	11

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie *Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów*

Tabela 4 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2022			2023			2024		
	Stały	Okresowy	Celowy	Stały	Okresowy	Celowy	Stały	Okresowy	Celowy
Miejscowość Michałów	5	3	4	5	3	6	5	3	2
Gmina ogółem	20	8	12	21	9	19	15	5	9

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów

Tabela 5 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Miejscowość Michałów	30	32	30
Gmina ogółem	**126**	**145**	**126**

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie *Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów*

Tabela 6 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Michałów na koniec 2024r.

Wyszczególnienie		Kobiety	Mężczyźni	Razem
wiek poprodukcyjny	Obszar rewitalizacji	144	88	232
	Gmina Michalów	640	393	1033
Wiek przedprodukcyjny	Obszar rewitalizacji	103	97	200
	Gmina Michalów	394	386	780
Wiek produkcyjny	Obszar rewitalizacji	265	327	592
	Gmina Michalów	1183	1417	2600

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie *Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów*

Tabela 7 Frekwencja wyborcza w Gminie Michałów w wyborach samorządowych (2024), parlamentarnych (2023) i prezydenckich (2020)

L.p.	Wyszczególnienie	I tura	II Tura	Wybory na Wójta	Wybory do Sejmu 2023	Razem
		Wybory prezydenckie				
1	Miejscowość Michałów	56,97	62,58	62,22	66,15	61,98
2.	Średnia dla gminy	57,08	63,77	60,51	66,3	61,92

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Michałów w podziale sołectwa

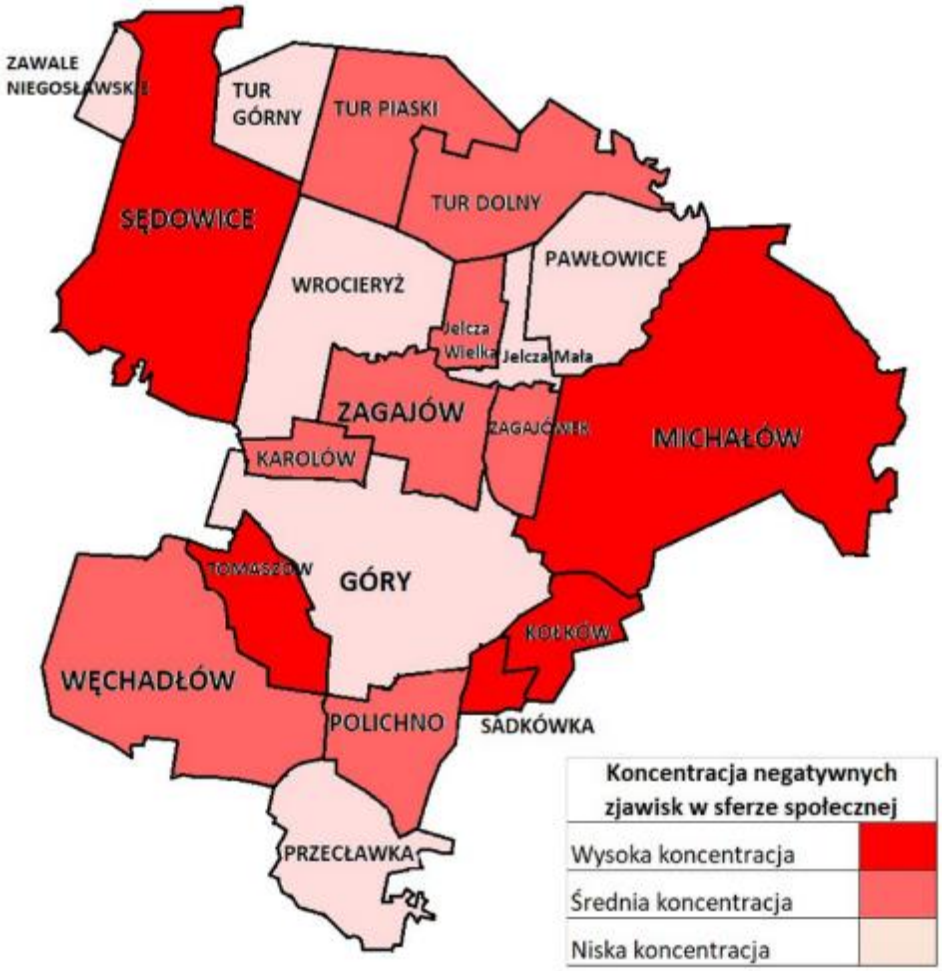

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów, str. 51

3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych

Przedsiębiorczość lokalna

Planowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga uwzględnienia zróżnicowanego stanu lokalnej przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji.

Z analizy wskaźnikowej, przeprowadzonej na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, wynika, że najmniej korzystnie wypadają sołectwa Jelcza Wielka, Karolów, Kołków, Polichno, Przecławka, Sadkówka , Sędowice, Tomaszów, Tur Dolny, Tur-Piaski, Węchadłów, Wrocieryż, Zagajów, Zagajówek, Zawale Niegosławskie.

W *Diagnozie* wzięto pod uwagę trzy wskaźniki:

- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców,
- liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz

- liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Kwestie dotyczące oceny kondycji podmiotów gospodarczych działających na obszarze rewitalizacji, były również uwzględniane podczas dyskusji z mieszkańcami podczas otwartych spotkań.

Tabela 8 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023

L.p.	Obszar rewitalizacji sołectwo Michałów	2020	2021	2022	2023
1.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	97	98	101	103
2.	Liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	4	9	7	14
3.	Liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	6	5	4	12

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów

Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Michałów w podziale na sołectwa

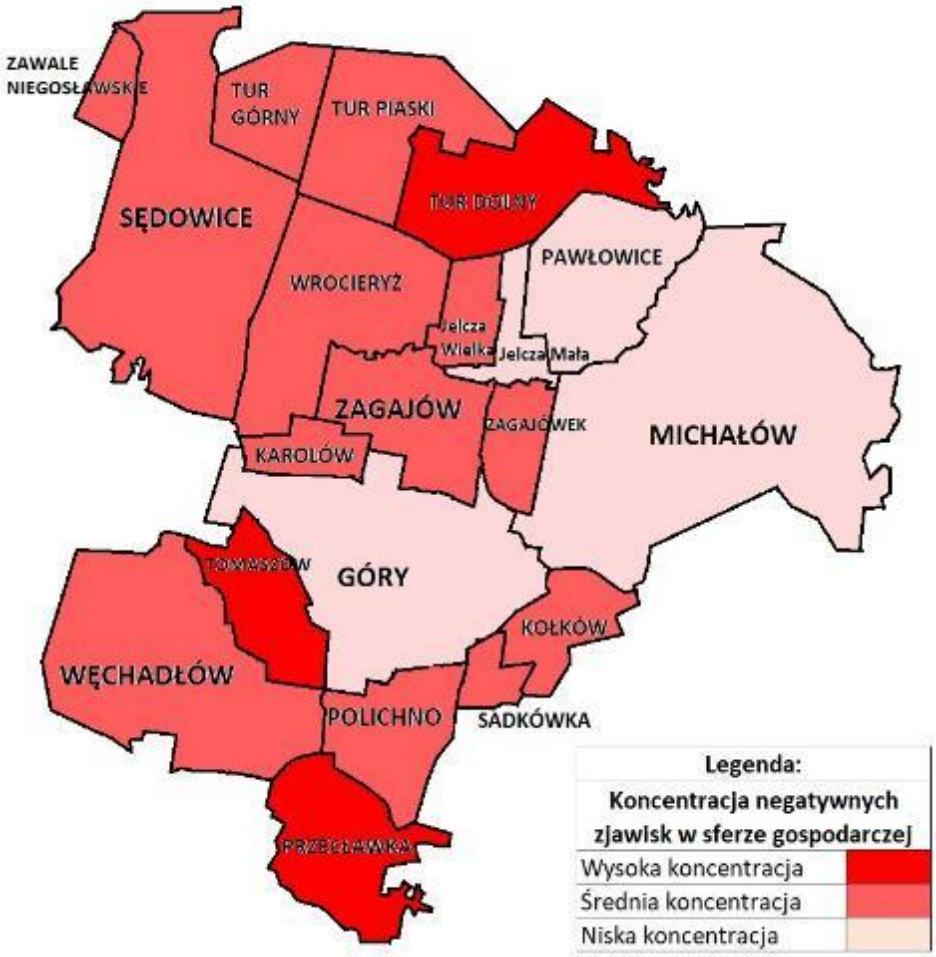

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów, str. 62

Estetyka obszaru rewitalizacji

Poprawa estetyki na obszarze rewitalizacji jako element poprawiający wizerunek lokalnych przedsiębiorców i szansa na budowanie partnerskich relacji na linii biznes-samorząd lokalny.

Kwestią na styku sfery gospodarczej oraz funkcjonalno-przestrzennej, na którą zwracali uwagę uczestnicy spaceru badawczego na terenie obszaru rewitalizacji, jest potrzeba poprawy jego estetyki w szczególności w centralnej części miejscowości Michałów (tereny wokół Urzędu Gminy, muszli koncertowej, przy rzece Mierzawa). Zdaniem części mieszkańców uporządkowanie tej przestrzeni publicznej mogłoby dodatkowo zachęcić do korzystania z oferty lokalnych przedsiębiorców, jak i pozytywnie wpłynąć na wizerunek najbardziej reprezentatywnej części gminy.

Należy też zauważyć, że znaczna część mieszkańców biorących udział w spotkaniu otwartym uznała, że działania w zakresie wspierania lokalnej przedsiębiorczości powinny być realizowane w centrum Michałowa, co potwierdza wyniki analizy wskaźnikowej, przeprowadzonej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (co roku ok. 10% firm funkcjonujących na terenie sołectwa zostaje zamknięta).

Włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Niewielkie zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji nie oznacza braku możliwości angażowania biznesu w rozwiązywanie złożonych problemów, które występują na obszarze rewitalizacji.

W otwartych spotkaniach konsultacyjnych brali udział również przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji. W toku dyskusji nie zgłaszali oni jednak zbyt wieli propozycji związanych z działaniami z zakresu rewitalizacji ukierunkowanymi na wspieranie lokalnych przedsiębiorców. W wypowiedziach tych zwracano natomiast uwagę na kwestie związane z jakością infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej, bezpieczeństwem, czy też potrzebę zwiększenia ilości i jakości terenów rekreacyjnych. Charakter tych wypowiedzi prowadzi do następujących wniosków:

- brak wskazań dotyczących potrzeb działań z zakresu rewitalizacji może świadczyć o dobrej w opinii respondentów sytuacji ich przedsiębiorstw;
- brak tego typu odpowiedzi może jednak wynikać z braku pogłębionej wiedzy na temat istoty procesu rewitalizacji, a także możliwych form współpracy na linii biznes-administracja publiczna;
- czynnikami, które w odbiorze właścicieli firm bardziej niż uwarunkowania lokalne (i działalność samorządu) wpływają na prowadzenie działalności gospodarczej, są ogólnokrajowe (a nie lokalne) przepisy, obciążenia podatkowe oraz ceny energii.

Uczestnicy konsultacji zwracali uwagę na potrzebę budowy stałych relacji i form wymiany informacji pomiędzy władzami gminy a lokalnym biznesem. Mimo wykorzystania różnych form informowania o konsultacjach jak i zróżnicowanych formach ich prowadzenia, wzięło w nich udział niewielu lokalnych przedsiębiorców. Równocześnie jednak przedsiębiorcy, którzy brali udział w spotkaniach stwierdzili, że chcę się zaangażować we wdrażanie programu rewitalizacji. Można zatem

stwierdzić, że pozytywne postrzeganie procesu rewitalizacji przez przedsiębiorców jest ważnym zasobem, na którym można budować ich zaangażowanie w przedsięwzięcia rewitalizacyjne, np. w zakresie wspierania, powstawania oraz funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Dobrym przykładem współpracy biznes-administracja było wdrażanie projektu „**Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Michałowa – etap II**" (współfinansowanego ze środków UE w ramach RPO WŚ 2014-2020), gdzie jednym z partnerów była lokalna firma.

Jak ustalono w trakcie konsultacji społecznych, problemem dla przedsiębiorców – również tych, którzy prowadzą swoją działalność na obszarze rewitalizacji – jest znalezienie i utrzymanie w firmach pracowników, o których konkurują firmy na większych rynkach pracy (głównie Kielce, Pińczów, Busko-Zdrój, Kraków).

W Urzędzie Gminy brakuje przejrzystego modelu i zasad współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi oraz lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie aktywizacji zawodowej osób wymagających wsparcia i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w zakresie współpracy władz gminy z firmami chcącymi być społecznie odpowiedzialnymi (czyli planującymi lub prowadzącymi działania w ramach tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu – CSR). Przedsiębiorcy mają spory potencjał w zakresie wspierania społeczności lokalnej. Angażowali się bowiem w ostatnich latach w działania na rzecz integracji mieszkańców. Pozytywnymi przykładami w tym zakresie są m.in. wsparcie organizacji wydarzeń organizowanych przez Gminę Michałów. Nie bez znaczenia dla planowania przyszłych działań rewitalizacyjnych pozostaje fakt, że zdecydowana większość wydarzeń gminnych organizowana jest na terenie rewitalizacji. Są to zatem wydarzenia (Dni Michałowa, Dożynki gminne, itp.) osadzone w świadomości lokalnych przedsiębiorców, wokół których spontanicznie wytworzyły się relacje międzyludzkie, co stanowi zasób w kontekście programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w perspektywie kolejnych lat. Wyzwaniem w zakresie prowadzenia procesu rewitalizacji jest wzmacnianie różnorodności podmiotów gospodarczych oraz atrakcyjności sołectwa jako miejsca prowadzenia biznesu. Istnieje w tym zakresie potrzeba tworzenia nowych miejsc wspierania aktywności gospodarczej, w tym dla osób rozpoczynających lub chcących rozpocząć własną działalność. Rozszerzenia wymaga też skierowana do lokalnego biznesu oferta szkoleń, doradztwa oraz innych form stymulowania transferu wiedzy i kompetencji.

3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych

W sferze środowiskowej – w Diagnozie – dokonano m.in. analizy:

- ilości azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w poszczególnych sołectwach oraz
- wskaźnika dotyczącego przekroczenia standardów jakości powietrza na terenie gminy.

Analizując sferę środowiskową wzięto również pod uwagę konieczność ochrony obszarów cennych przyrodniczo, które znajdują się w granicach Gminy Michałów oraz przeanalizowano występowanie obszarów zagrożonych zalaniem i/lub podtopieniem oraz terenów narażonych na występowanie suszy.

Zanieczyszczenie powietrza

Przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń zaobserwowano na terenie całego obszaru rewitalizacji, przy szczególnie wysokiej koncentracji budynków generujących niską emisję na terenie sołectwa Michałów.

Ponieważ nie ma możliwości analizy wskaźnika dotyczącego przekroczenia standardów jakości powietrza dla poszczególnych jednostek analitycznych przeprowadzono analizę całej gminy na podstawie raportu „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim za 2023r.". Dla województwa świętokrzyskiego badania odbywają się w odniesieniu do dwóch sfer:

- miasta Kielce (PL 2601),
- strefy świętokrzyskiej (PL 2602) – w której znajduje się Gmina Michałów.

W przypadku benzo(a)piren w pyle zawieszonym PM10 przekroczenia poziomu dopuszczalnego w klasyfikacji podstawowej skutkowały nadaniem obu strefom klasy C. Dla pozostałych zanieczyszczeń, z uwagi na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego lub docelowego, strefom nadano status klasy A.

Walka z niską emisją

Bogata oferta programów dotacyjnych nie przekłada się na zadowalające tempo wymiany źródeł ciepła w budynkach naruszających normy środowiskowe.

Władze Gminy Michałów podejmują od lat szereg działań ukierunkowanych na likwidację źródeł tzw. niskiej emisji, czyli emisji pyłów i gazów do wysokości 40 metrów, która pochodzą głównie z nieefektywnego spalania węgla w przestarzałych, domowych piecach grzewczych lub lokalnych kotłowniach węglowych. Z danych Europejskiej Agencji Środowiska wynika, że w 2020r. aż 69% emisji pyłów PM2,5 w Polsce pochodziło z zabudowy mieszkaniowej, handlowej oraz zanieczyszczeń emitowanych przez budynki użyteczności publicznej. Osoby dysponujące tytułami do nieruchomości położonych na terenie gminy mogą korzystać z krajowego programu dofinansowania na pokrycie kosztów wymiany kopciuchów. Od 2018 r. mieszkańcy Gminy Michałów mogą też korzystać ze środków rządowego programu „Czyste Powietrze", który pozwala na uzyskanie dofinansowania na wymianę źródeł ciepła, naruszających normy środowiskowe, na nowoczesne źródła energii, a także pozyskanie środków na termomodernizację budynków. Mieszkańcy Michałowa – podobnie jak mieszkańcy wszystkich innych miejscowości w Polsce – mogą uzyskać dofinansowanie na zrealizowanie inwestycji w powyższym zakresie.

Dotychczasowe doświadczenia z realizacji opisanych powyżej programów dotacyjnych pokazują, że pomimo rozbudowanej oferty instytucji publicznych, tempo energomodernizacji budynków mieszkalnych wyposażonych w źródła ciepła na paliwa stałe nie odpowiada na zidentyfikowane zapotrzebowanie w tym zakresie i nie wykorzystuje potencjału inwestycji sprzyjających poprawie efektywności energetycznej. Wyzwaniem w tym zakresie jest nie tyle wygospodarowanie odpowiedniej puli środków, czy też pozyskanie finansowania zewnętrznego, ile wypracowanie kanałów komunikacji i sposobów docierania do właścicieli lub użytkowników

nieruchomości. Powyższe wnioski bazują na opiniach i postulatach uczestników spaceru badawczego w ramach prac nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji.

Ochrona środowiska i klimatu

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne szansą na wypracowanie standardu w zakresie poszanowania walorów środowiska oraz ochrony klimatu przy realizacji gminnych inwestycji i projektów.

Walory przyrodnicze Gminy Michałów

Obszar niemalże całej gminy znajduje się w zasięgu obszarów chronionych. Na jej terenie występują:

- Rezerwat przyrody Wroni Dół,
- Parki Krajobrazowe: Nadnidziański oraz Kozubowski,
- Obszary chronionego krajobrazu: Miechowsko-Działoszycki, Nadnidziański oraz Kozubowski,
- Natura 2000: Ostoja Nidziańska, Ostoja Kozubowska, Dolina Mierzawy, Dolina Nidy;
- 4 pomniki przyrody.

Mapa 5 Obszary chronione na terenie sołectwa Michałów (obszar rewitalizacji)

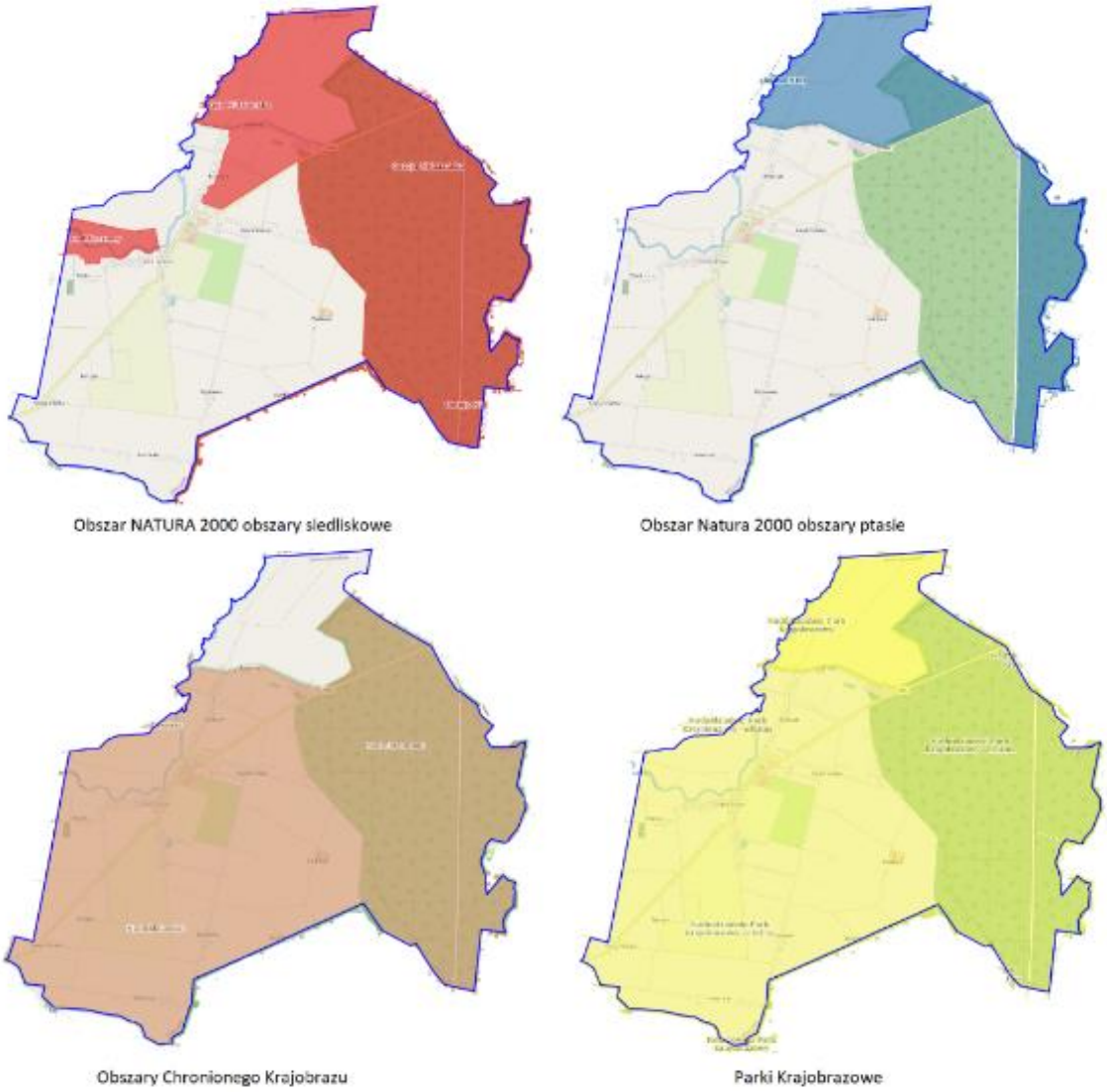

Źródło: http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy

Obszary zagrożone powodzią i suszą

Zgodnie z definicją zawartą w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary o wysokim ryzyku, gdzie prawdopodobieństwo to wynosi 10%. Ponadto obszary szczególnego zagrożenia obejmują tereny między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w których istnieją wały przeciwpowodziowe, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 tej samej ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pasy techniczne.

Analizując dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzą tj. stwierdzono, że na terenie Gminy Michałów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarze rewitalizacji tj. sołectwa Michałów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Nidy oraz jej dopływu rzeki Mierzawa na, których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią , na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Ponadto na obszarze rewitalizacji występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące tereny położone między linią brzegu Mierzawy a wałami przeciwpowodziowymi. Na obszarze rewitalizacji występują również tereny niestanowiące obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – obszary dla, których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,1%) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciw powodziowych (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%).

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, które zgodnie z art. 166 pkt 10 ustawy Prawo wodne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym. Art. 16 pkt 4 Prawa wodnego wskazuje, iż celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Zgodnie z Art. 77. Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się
a) gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,
b) lokalizowania nowych cmentarzy.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (obejmujący rzekę Nidę oraz jej dopływy, w tym rzekę Mierzawa przepływającą przez obszar rewitalizacji), wskazuje m.in., że najbardziej skutecznym sposobem ochrony przed powodzią jest używanie obszarów zalewowych w sposób, który minimalizuje wpływ skutków zalania. Zgodnie z „Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły" przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministra z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisła na obszarze rewitalizacji" wskazano konieczność realizacji zadania „Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000 – etap 1" – Zadanie 8:

Fragmentaryczna rozbiórka prawobrzeżnych wałów przeciwpowodziowych w rejonie miasta Pińczów w kierunku miejscowości Michałów o nr ID: W_GZW_1152. Celem Inwestycji jest przywrócenie naturalnych warunków zalewania obszarów (rozbiórka wału), co będzie miało wyłącznie pozytywny wpływ na stan hydromorfologiczny.

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji realizowane na obszarze rewitalizacji, objętym szczególnym zagrożeniem powodziowym, będą obligatoryjnie projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Nie będą zatem naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym. Tym samym przedsięwzięcia rewitalizacyjne kształtowane będą w sposób niegenerujący zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków, bez naruszania funkcjonowania infrastruktury krytycznej i utrudniania zarządzania ryzykiem powodziowym. Planowane do realizacji inwestycje nie będą stanowić przeszkody w swobodnym spływie wód powodziowych. Na ww. obszarach nie planuje się nasadzeń drzew, a ewentualne planowane do realizacji obiekty małej infrastruktury będą na trwałe związane z gruntem. Lokalizacja poszczególnych inwestycji względem obszarów zagrożonych powodzią została przedstawiona na załączniku nr 2 do Programu.

Mapa 6 Obszary zagrożenia powodzią występujące na obszarze rewitalizacji – sołectwo Michałów

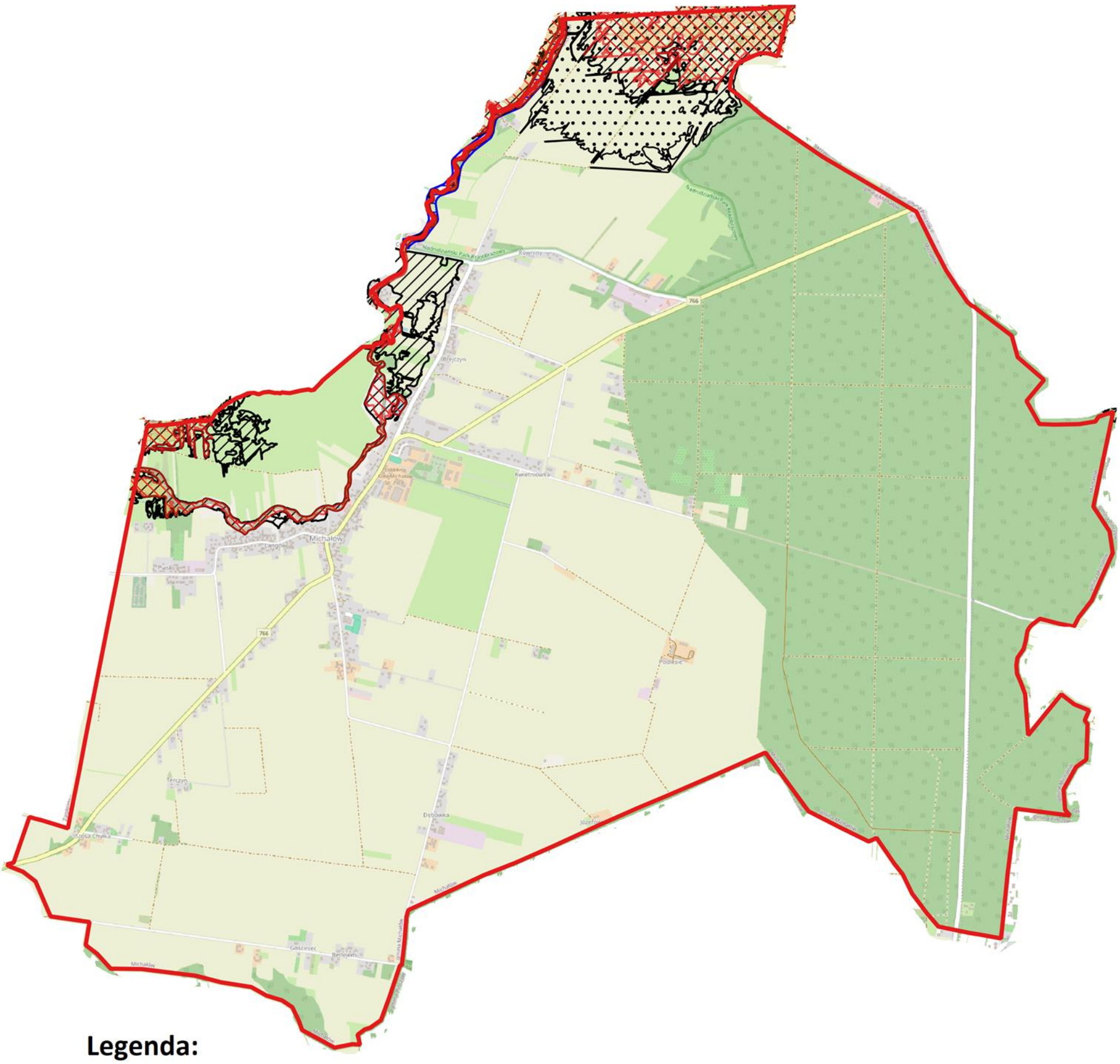

Legenda:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 10%
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 1%
- obszary zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 0,2%
- obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące tereny między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Mapy przedstawione na stronie https://wody.isok.gov.pl wskazują, iż:

- zdecydowana większość terenu gminy Michałów to obszar charakteryzujący się zarówno silnym i ekstremalnym zagrożeniem wystąpienia suszy rolniczej, tylko niewielki obszar gminy to obszar o słabym zagrożeniu wystąpienia w/w suszy,
- na obszarze gminy występują obszary charakteryzujące się umiarkowanym i silnym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrologicznej oraz słabym i umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrogeologicznej.

Według klas łączonego zagrożenia suszą na terenie gminy występują zarówno obszary słabego, umiarkowanego, silnego jak i ekstremalnego zagrożenia suszą.

Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczna – ocena w siatce pól podstawowych dla sołectwa Michałów

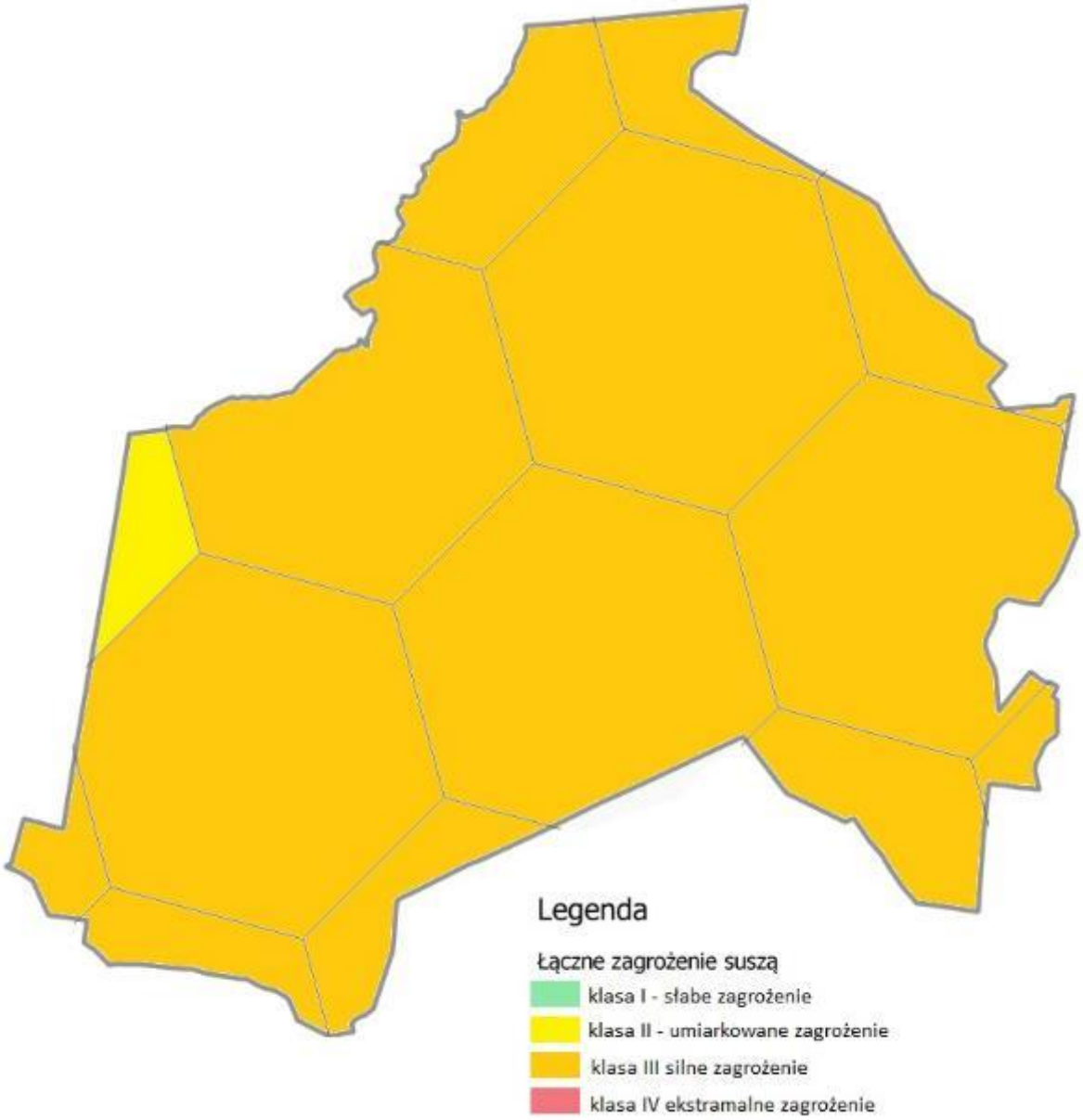

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Podsumowanie problemów w sferze środowiskowej

Bardzo wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej stwierdzono w szczególności w sołectwach Jelcza Mała, Jelcza Wielka, Michałów, Pawłowice, Sadkówka, Tomaszów, Tur Dolny, Tur Piaski i Węchadłów.

Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Michałów w podziale na sołectwa

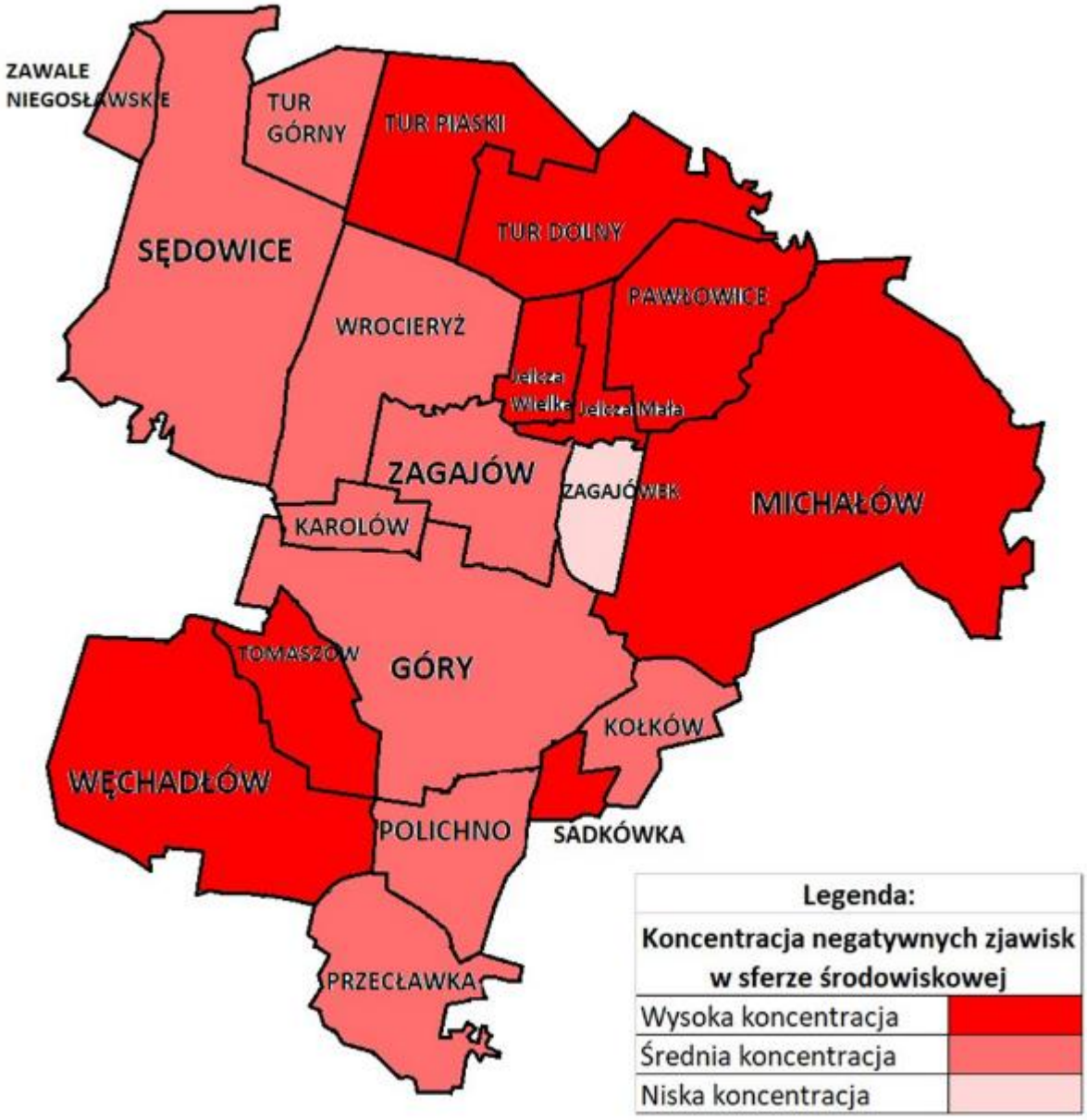

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów, str. 73

3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych

Bariery przestrzenne

Występowanie barier przestrzennych stanowi główne wyzwanie w zakresie integracji różnych części obszaru rewitalizacji.

W całej gminie występują negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno – przestrzennej. Najmniej korzystnie wypadły sołectwa: Góry, Jelcza Mała, Karolów, Kołków, Michałów, Polichno, Sadkówka, Tomaszów, Tur Piaski, Węchadłów, Wrocieryż i Zawale Niegosławskie. Analizując sferę funkcjonalno – przestrzenną wzięto pod uwagę dostępność infrastruktury społecznej, rekreacyjnej (takiej jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne ogólnodostępne), a także dostępność do infrastruktury kultury, do podstawowych usług związanych z zaopatrzeniem w wodę i oczyszczaniem ścieków, dostęp do infrastruktury zdrowotnej, edukacyjnej (szkolnej/przedszkolnej) oraz opieki nad dziećmi do lat 3. Przeanalizowano również dostępność oraz jakość infrastruktury komunikacyjnej oraz stan i zachowanie obiektów zabytkowych.

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są zabytki zarówno wpisane do Rejestr zabytków nieruchomych według rejestru zabytków Województwa Świętokrzyskiego jaki i wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 9 Wykaz zabytków znajdujących się na terenie gminy Michałów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego (stan na 31.03.2025)

L.p.	rejestr	numer	podnumer	Przedmiot i zakres ochrony	miejscowość	Czy występuje na obszarze rewitalizacji?
1.	A	638		- kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, XVIII	Góry	NIE
2.	A	639		- kaplica cmentarna rodziny Dębińskich, 1839,	Góry	NIE
3.	A	1055		- zespół dworski, XVIII-XIX, - dwór - budynek gospodarczy - czworak (dec. pozostałości zabudowy folwarcznej) - pozostałości zabudowy folwarcznej	Góry	NIE
4.	A	679		- park z aleją wjazdową,	Góry	NIE
5.	**A**	**641**		**- kościół par. pw. św. Wawrzyńca,**	**Michałów**	**TAK**
6.	A	642		- kaplica pw. MB Częstochowskiej,	Pawłowice	NIE
7.	A	972		gromadzka studnia kieratowa (studnia i budynek), nr 25, drewn., pocz. XX,	Polichno	NIE
8.	A	643	1-3	- zespół dworski, - dwór, k. XIX - zbór ariański, 1559, 1860 - park, XVI, XIX	Wechadłów	NIE
9		231		- kościół par. pw. św. Marcina,	Wrocieryż	NIE

Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego

Tabela 10. Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków - zabytki nieruchome

Lp.	Obiekt	Adres	Czy występuje na obszarze rewitalizacji?
1.	Kościół parafialny w zespole Kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 151	NIE
2.	Dawny cmentarz przykościelny w zespole Kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 151	NIE
3.	Ogrodzenie z bramami w zespole Kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 151	NIE
4.	Plebania w zespole Kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 141	NIE
5.	Cmentarz grzebalny rzym.-kat. (w miejscu starego cmentarza przykościelnego)	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 112	NIE
6.	Kaplica grobowa rodziny Dembińskich	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 112	NIE
7.	Dwór w zespole podworskim z najbliższym ogrodowo – rolniczym otoczeniem	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 201/6	NIE
8.	Pozostałości zabudowy folwarcznej w zespole podworskim z najbliższym ogrodowo – rolniczym otoczeniem	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 201/6	
9.	Park krajobrazowy z aleją wjazdową w zespole podworskim z najbliższym ogrodowo – rolniczym otoczeniem	Góry, 28-411 Michałów Dz. Nr 201/6 (część), 223, 221/2, 201/5 (część), 201/1 (część), 214/4 (część)	
10.	Kościół parafialny w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca	Michałów, 28-411 Michałów Dz. Nr 1091	TAK
11.	Bramka z figurami Archaniołów w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca	Michałów, 28-411 Michałów Dz. Nr 1091	TAK
12.	Kostnica w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca	Michałów, 28-411 Michałów Dz. Nr 1091	TAK
13.	Plac cmentarny – dawny cmentarz przykościelny w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca	Michałów, 28-411 Michałów Dz. Nr 1091	TAK
14.	Plebania w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca	Michałów 98, 28-411 Michałów Dz. Nr 1092	TAK
15.	Cmentarz grzebalny rzym.-kat.	Michałów, 28-411 Michałów Dz. Nr 1006, 1002, 1003, 1004	TAK
16.	Pozostałości parku w zespole podworskim	Michałów, 28-411 Michałów Dz. Nr 1540/4, 1542/10 (część), 1542/9, 1542/7, 1542/111,	TAK
17.	Aleja kasztanowców w zespole podworskim	Michałów , 28-411 Michałów Dz. Nr 1541	TAK
18.	Magazyn zbożowy w zespole podworskim	Michałów, 28-411 Michałów Dz. Nr 1542/111	TAK
19.	Kaplica pw. MB Częstochowskiej	Pawłowice, 28-411 Michałów Dz. Nr 904	NIE
20.	Budynek studni kieratowej	Polichno, 28-411 Michałów Dz. Nr 78, 79	NIE
21.	Dwór z kaplicą Serca Jezusa w zespole dworskim	Węchadłów, 28-411 Michałów Dz. Nr 282/4, 282/5	NIE
22.	Zbór ariański w zespole dworskim	Węchadłów, 28-411 Michałów Dz. Nr 282/4, 282/5	NIE

23.	Park geometryczny w zespole dworskim	Węchadłów, 28-411 Michałów Dz. Nr 282/9, 282/10, 282/11, 282/12, 282/13, 282/14, 282/2, 282/7, 282/4, 280/4, 280/7, 280/8, 280/1, 280/6, 281/2	NIE
24.	Kościół parafialny w zespole Kościoła parafialnego p.w. św. Marcina	Wrocieryż, 28-411 Michałów Dz. Nr 711	NIE
25.	Dzwonnica w zespole Kościoła parafialnego p.w. św. Marcina	Wrocieryż, 28-411 Michałów Dz. Nr 711	NIE
26.	Kapliczka grobowa w zespole Kościoła parafialnego p.w. św. Marcina	Wrocieryż, 28-411 Michałów Dz. Nr 711	NIE
27.	Ogrodzenie z bramą w zespole Kościoła parafialnego p.w. św. Marcina	Wrocieryż, 28-411 Michałów Dz. Nr 711	NIE
28.	Dawny cmentarz przykościelny w zespole Kościoła parafialnego p.w. św. Marcina	Wrocieryż, 28-411 Michałów Dz. Nr 711	NIE
29.	Cmentarz parafialny, rzym.-kat., XIX w.	Wrocieryż, 28-411 Michałów Dz. Nr 580	NIE

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków

Na obszarze rewitalizacji nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do Rejestr zabytków archeologicznych woj. świętokrzyskiego.

Tabela 11. Stanowiska archeologiczne ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Nazwa	Czas powstania	Miejscowość	Adres	Czy występuje na obszarze rewitalizacji?
1.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy – NEOLIT	Góry	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 19 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
2.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Góry	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 20 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
3.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Jelcza Mała	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 23 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
4.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - PALEOLIT?	Jelcza Mała	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 24 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
5.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Jelcza Mała	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 25 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
6.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Jelcza Mała	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 26 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
7.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Jelcza Mała	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 27 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
8.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy -OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Jelcza Wielka	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 30 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
9.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. NEOLITU Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Jelcza Wielka	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 28 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE

		Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA			
10.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy -OKR. ŚREDNIOWIECZA	Jelcza Wielka	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 29 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
11.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Michałów - Piaski	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 49 Nr stan. w miejscowości: 1	TAK
12.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Michałów - Piaski	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 50 Nr stan. w miejscowości: 2	TAK
13.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 51 Nr stan. w miejscowości: 3**	**TAK**
14.	**Stanowisko archeologiczne**	**Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 52 Nr stan. w miejscowości: 4**	**TAK**
15.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 53 Nr stan. w miejscowości: 5**	**TAK**
16.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 54 Nr stan. w miejscowości: 6**	**TAK**
17.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 55 Nr stan. w miejscowości: 7**	**TAK**
18.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - II OKR. EPOKI BRĄZU Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI Osada - OKR. WCZESNORZYMSKI**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 56 Nr stan. w miejscowości: 8**	**TAK**
19.	**Stanowisko archeologiczne**	**Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 57 Nr stan. w miejscowości: 9**	**TAK**
20.	**Stanowisko archeologiczne**	**Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI Osada - OKR. PÓŹNORZYMSKI Punkt osadniczy - OKR. ŚREDNIOWIECZA**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 58 Nr stan. w miejscowości: 10**	**TAK**
21.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 59 Nr stan. w miejscowości: 11**	**TAK**
22.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 60 Nr stan. w miejscowości: 12**	**TAK**
23.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 61 Nr stan. w miejscowości: 13**	**TAK**
24.	**Stanowisko archeologiczne**	**Punkt osadniczy - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA**	**Michałów**	**Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 62 Nr stan. w miejscowości: 14**	**TAK**

25.	Stanowisko archeologiczne	Cmentarzysko - PÓŹNA FAZA WCZESNEJ EPOKI ŻELAZA Skarb - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 7 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
26.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy – NEOLIT	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 12 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
27.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 18 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
28.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 14 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
29.	Stanowisko archeologiczne	Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 10 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
30.	Stanowisko archeologiczne	Osada - II OKRES EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 8 Nr stan. w miejscowości: 6	NIE
31.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 9 Nr stan. w miejscowości: 7	NIE
32.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - II OKR. EPOKI BRĄZU Osada - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 11 Nr stan. w miejscowości: 8	NIE
33.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 13 Nr stan. w miejscowości: 9	NIE
34.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 15 Nr stan. w miejscowości: 10	NIE
35.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 16 Nr stan. w miejscowości: 11	NIE
36.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 17 Nr stan. w miejscowości: 12	NIE
37.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 19 Nr stan. w miejscowości: 13	NIE
38.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 20 Nr stan. w miejscowości: 14	NIE

39.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 21 Nr stan. w miejscowości: 15	NIE
40.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 22 Nr stan. w miejscowości: 16	NIE
41.	Stanowisko archeologiczne	Ślad osadnictwa - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - WCZESNA EPOKA BRĄZU	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 75 Nr stan. w miejscowości: 17	NIE
42.	Stanowisko archeologiczne	Osada - II OKR. EPOKI BRĄZU Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Cmentarzysko - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 70 Nr stan. w miejscowości: 18	NIE
43.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 73 Nr stan. w miejscowości: 19	NIE
44.	Stanowisko archeologiczne	Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Pawłowice	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 20 Nr stan. w miejscowości: 74	NIE
45.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA KAMIENIA	Przecławka	Obszar AZP 95-60 Nr stan. na obszarze: 75 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
46.	Stanowisko archeologiczne	Osada - NEOLIT Punkt osadniczy - PÓŹNY OK. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Przecławka	Obszar AZP 95-60 Nr stan. na obszarze: 76 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
47.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA KAMIENIA	Przecławka	Obszar AZP 95-60 Nr stan. na obszarze: 77 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
48.	Stanowisko archeologiczne	kurhan - chronologia nieokreślona	Przecławka	Obszar AZP 95-60 Nr stan. na obszarze: 78 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
49.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - PÓŹNY OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Przecławka	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 33 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
50.	Stanowisko archeologiczne	Osada - MŁODSZY OKR. PRZEDRZYMSKI Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 29 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
51.	Stanowisko archeologiczne	Osada - EPOKA BRĄZU Osada - MŁODSZY OKR. PRZEDRZYMSKI Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (XI-XIII w)	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 30 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE

52.	Stanowisko archeologiczne	Osada - NEOLIT Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - MŁODSZY OKR. PRZEDRZYMSKI Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (XI-XIII w)	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 31 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
53.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - EPOKA BRĄZU / WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - MŁODSZY OKR. PRZEDRZYMSKI	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 32 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
54.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 33 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
55.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI-XIII w) Osada - PÓŹNE ŚREDNIOWIECZE	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 34 Nr stan. w miejscowości: 6	NIE
56.	Stanowisko archeologiczne	Osada - EPOKA BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 35 Nr stan. w miejscowości: 7	NIE
57.	Stanowisko archeologiczne	Obozowisko - NEOLIT	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 36 Nr stan. w miejscowości: 8	NIE
58.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 37 Nr stan. w miejscowości: 9	NIE
59.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 38 Nr stan. w miejscowości: 10	NIE
60.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 39 Nr stan. w miejscowości: 11	NIE
61.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 40 Nr stan. w miejscowości: 12	NIE
62.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 41 Nr stan. w miejscowości: 13	NIE
63.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Sędowice-Helenówka	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 42 Nr stan. w miejscowości: 14	NIE
64.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 43	NIE

		Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (XI-XIII w)		Nr stan. w miejscowości: 15	
65.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (IX-XI w)	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 44 Nr stan. w miejscowości: 16	NIE
66.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (XI-XIII w) Osada - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 45 Nr stan. w miejscowości: 17	NIE
67.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (IX-XI w)	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 46 Nr stan. w miejscowości: 18	NIE
68.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 47 Nr stan. w miejscowości: 19	NIE
69.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 48 Nr stan. w miejscowości: 20	NIE
70.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 49 Nr stan. w miejscowości: 21	NIE
71.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Punkt osadniczy - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 50 Nr stan. W miejscowości: 22	NIE
72.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 51 Nr stan. w miejscowości: 23	NIE
73.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 52 Nr stan. w miejscowości: 24	NIE
74.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 53 Nr stan. w miejscowości: 25	NIE
75.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 54 Nr stan. w miejscowości: 26	NIE
76.	Stanowisko archeologiczne	Osada - MŁODSZY OKR. PRZEDRZYMSKI	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 55 Nr stan. w miejscowości: 27	NIE
77.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 56 Nr stan. w miejscowości: 28	NIE
78.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA (XII-XIV)	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 57 Nr stan. w miejscowości: 29	NIE

79.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 58 Nr stan. w miejscowości: 30	NIE
80.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (X-XII w)	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 59 Nr stan. w miejscowości: 31	NIE
81.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 60 Nr stan. w miejscowości: 32	NIE
82.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 61 Nr stan. w miejscowości: 33	NIE
83.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 62 Nr stan. w miejscowości: 34	NIE
84.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Sędowice	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 63 Nr stan. w miejscowości: 35	NIE
85.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT Cmentarzysko - EPOKA BRĄZU	Tomaszów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 12 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
86.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT	Tomaszów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 21 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
87.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA KAMIENIA	Tomaszów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 22 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
88.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA KAMIENIA	Tomaszów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 23 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
89.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE	Tur Dolny	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 73 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
90.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNA EPOKA BRĄZU Osada - II OKRES EPOKI BRĄZU Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 5 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
91.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. HALSZTACKI	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 48 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
92.	Stanowisko archeologiczne	Cmentarzysko - OKR. PRAHISTORYCZNY LUB OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 1 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
93.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 2 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
94.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 3 Nr stan. w miejscowości: 6	NIE

95.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNA EPOKA BRĄZU Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 4 Nr stan. w miejscowości: 7	NIE
96.	Stanowisko archeologiczne	Osada - II OKR. EPOKI BRĄZU Osada - OKR. HALSZTACKI Cmentarzysko ? - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - PRAHISTORYCZNA	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 6 Nr stan. w miejscowości: 8	NIE
97.	Stanowisko archeologiczne	Osada - III - V OKR. EPOKI BRĄZU	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 46 Nr stan. w miejscowości: 9	NIE
98.	Stanowisko archeologiczne	Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU Punkt osadniczy - II OKR. EPOKI BRĄZU Punkt osadniczy - WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 47 Nr stan. w miejscowości: 10	NIE
99.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. EPOKI BRĄZU	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 49 Nr stan. w miejscowości: 11	NIE
100.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT Osada - II OKR. EPOKI BRĄZU Osada - OKR. HALSZTACKI Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Cmentarzysko - WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - MŁ. OKR. PRZEDRZYMSKI Cmentarzysko - MŁ. OKR. PRZEDRZYMSKI Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 50 Nr stan. w miejscowości: 12	NIE
101.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 51 Nr stan. w miejscowości: 13	NIE
102.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 52 Nr stan. w miejscowości: 14	NIE
103.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZ. I ŚRODK. OKR. LATEŃSKI	Tur Dolny - Busina	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 53	NIE

				Nr stan. w miejscowości: 15	
104.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNA EPOKA BRĄZU Cmentarzysko - WCZESNA EPOKA BRĄZU Osada - IV OKR. EPOKI BRĄZU PO WCZESNĄ EPOKĘ ŻELAZA Osada - WCZESNA EPOKĘ ŻELAZA Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 68 Nr stan. w miejscowości: 16	NIE
105.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. EPOKI BRĄZU Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Ślad osadnictwa - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 71 Nr stan. w miejscowości: 17	NIE
106.	Stanowisko archeologiczne	Osada - II OKR. EPOKI BRĄZU Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Cmentarzysko - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 69 Nr stan. w miejscowości: 18	NIE
107.	Stanowisko archeologiczne	Osada ? - WCZESNA EPOKA BRĄZU 5 Osad/Cmentarzysko ? - II OKR. EPOKI BRĄZU 6 Osad/2 Cmentarzyska - OD SCHYŁEKU EPOKI BRĄZU PO WCZESNĄ EPOKĘ ŻELAZA	Tur Dolny	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 72 Nr stan. w miejscowości: 19	NIE
108.	Stanowisko archeologiczne	Obozowisko - NEOLIT	Tur Górny	Obszar AZP 92-60 Nr stan. na obszarze: 26 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
109.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Górny	Obszar AZP 92-60 Nr stan. na obszarze: 27 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
110.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. ŚREDNIOWIECZA (XII - XIV w)	Tur Górny	Obszar AZP 92-60 Nr stan. na obszarze: 28 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
111.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. NEOLITU/WCZESNEJ EPOKI BRĄZU Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 68 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE

		Osada - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (XI-XII W.)			
112.	Stanowisko archeologiczne	Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 54 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
113.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 55 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
114.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 56 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
115.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA KAMIENIA	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 57 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
116.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 58 Nr stan. w miejscowości: 6	NIE
117.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 59 Nr stan. w miejscowości: 7	NIE
118.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 60 Nr stan. w miejscowości: 8	NIE
119.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 61 Nr stan. w miejscowości: 9	NIE
120.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 62 Nr stan. w miejscowości: 10	NIE
121.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 63 Nr stan. w miejscowości: 11	NIE
122.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 64 Nr stan. w miejscowości: 12	NIE
123.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 65 Nr stan. w miejscowości: 13	NIE
124.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 66 Nr stan. w miejscowości: 14	NIE
125.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 67 Nr stan. w miejscowości: 15	NIE
126.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - PALEOLIT ?	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 69 Nr stan. w miejscowości: 16	NIE
127.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 70 Nr stan. w miejscowości: 17	NIE
128.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNE ŚREDNIOWIECZE (X-XII W.)	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 71 Nr stan. w miejscowości: 18	NIE

129.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Tur Piaski	Obszar AZP 92-61 Nr stan. na obszarze: 72 Nr stan. w miejscowości: 19	NIE
130.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - II OKR. EPOKI BRĄZU	Tur Piaski	Obszar AZP 92-60 Nr stan. na obszarze: 25 Nr stan. w miejscowości: 20	NIE
131.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Tur Piaski	Obszar AZP 92-60 Nr stan. na obszarze: 39 Nr stan. w miejscowości: 21	NIE
132.	Stanowisko archeologiczne	4 KURHANY	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 10 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
133.	Stanowisko archeologiczne	Osada - NEOLIT Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 24 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
134.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 25 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
135.	Stanowisko archeologiczne	Osada - EPOKA BRĄZU/EPOKA ŻELAZA Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (X-XII)	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 26 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
136.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Punkt osadniczy - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 27 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
137.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - NEOLIT Osada - EPOKA BRĄZU Osada - EPOKA BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Cmentarzysko - EPOKA BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 28 Nr stan. w miejscowości: 6	NIE
138.	Stanowisko archeologiczne	Osada - NEOLIT (KCWR) Punkt osadniczy - NEOLIT (KPL) Punkt osadniczy - EPOKA BRĄZU	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 29 Nr stan. w miejscowości: 7	NIE
139.	Stanowisko archeologiczne	Osada - NEOLIT	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 30 Nr stan. w miejscowości: 8	NIE
140.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA KAMIENIA	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 31 Nr stan. w miejscowości: 9	NIE
141.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Węchadłów	Obszar AZP 94-60 Nr stan. na obszarze: 32 Nr stan. w miejscowości: 10	NIE

142.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (X-XII w)	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 64 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
143.	Stanowisko archeologiczne	Cmentarzysko - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 38 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
144.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - PALEOLIT GÓRNY Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (X-XII w)	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 35 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
145.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Punkt osadniczy - NEOLIT Punkt osadniczy - IV OKR EPO. KI BRĄZU Punkt osadniczy - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA Punkt osadniczy - OKR. ŚREDNIOWIECZA (XV-XVIW.)	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 33 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
146.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Punkt osadniczy -OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 32 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
147.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy -OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 31 Nr stan. w miejscowości: 6	NIE
148.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT ? Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 34 Nr stan. w miejscowości: 7	NIE
149.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 36 Nr stan. w miejscowości: 8	NIE
150.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 37 Nr stan. w miejscowości: 9	NIE
151.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 65 Nr stan. w miejscowości: 11	NIE
152.	Stanowisko archeologiczne	Osada - MŁODSZY OKR. PRZEDRZYMSKI	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 66 Nr stan. w miejscowości: 12	NIE

		Osada - WCZESNY OKR. RZYMSKI Osada - PÓŹNY OKR. RZYMSKI Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (X-XIII) Osada - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA			
153.	Stanowisko archeologiczne	Osada - II OKR. EPOKA BRĄZU	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 67 Nr stan. w miejscowości: 13	NIE
154.	Stanowisko archeologiczne	Osada - II OKR. EPOKA BRĄZU	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 68 Nr stan. w miejscowości: 14	NIE
155.	Stanowisko archeologiczne	Osada - WCZESNA EPOKA ŻELAZA Cmentarzysko - WCZESNY OKR. RZYMSKI Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA ?	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 69 Nr stan. w miejscowości: 15	NIE
156.	Stanowisko archeologiczne	Osada - SCHYŁEK EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA Osada - MŁODSZY OKR. PRZEDRZYMSKI	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 70 Nr stan. w miejscowości: 16	NIE
157.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 71 Nr stan. w miejscowości: 17	NIE
158.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA XI-XIII w) Osada - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 72 Nr stan. w miejscowości: 18	NIE
159.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 73 Nr stan. w miejscowości: 19	NIE
160.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 74 Nr stan. w miejscowości: 20	NIE
161.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 75 Nr stan. w miejscowości: 21	NIE
162.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Punkt osadniczy - OKR. PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 76 Nr stan. w miejscowości: 22	NIE
163.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 77 Nr stan. w miejscowości: 23	NIE

164.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 78 Nr stan. w miejscowości: 24	NIE
165.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 79 Nr stan. w miejscowości: 25	NIE
166.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (XI-XIII w)	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 80 Nr stan. w miejscowości: 26	NIE
167.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (VIII-XI w)	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 81 Nr stan. w miejscowości: 27	NIE
168.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 82 Nr stan. w miejscowości: 28	NIE
169.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 83 Nr stan. w miejscowości: 29	NIE
170.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (XI-XIII w)	Wrocieryż	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 84 Nr stan. w miejscowości: 30	NIE
171.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - XVI w.	Wrocieryż	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 76 Nr stan. w miejscowości: 31	NIE
172.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - NEOLIT (KCWR) Osada - NEOLIT (KPL) Punkt osadniczy - II-III OKR. EPOKI BRĄZU Osada - SCHYŁEK EPOKU BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Zagajów	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 85 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
173.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Zagajów	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 39 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
174.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. PRAHISTORYCZNY Osada - SCHYŁEK EPOKU BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA	Zagajów	Obszar AZP 93-60 Nr stan. na obszarze: 86 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
175.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Zagajów	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 40 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
176.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - EPOKA KAMIENIA Osada - OKR. HALSZTACKI Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. WCZESNEGO	Zagajów	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 43 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE

		ŚREDNIOWIECZA (X-XII w)			
177.	Stanowisko archeologiczne	Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI	Zagajów	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 41 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
178.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY	Zagajów	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 42 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE
179.	Stanowisko archeologiczne	Cmentarzysko - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACK Osada - OKR. WCZESNOLATEŃSKI	Zagajówek	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 44 Nr stan. w miejscowości: 1	NIE
180.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - V OKR. EPOKI BRĄZU	Zagajówek	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 45 Nr stan. w miejscowości: 2	NIE
181.	Stanowisko archeologiczne	Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Zagajówek	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 47 Nr stan. w miejscowości: 3	NIE
182.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - II OKR. EPOKI BRĄZU Osada - OKR. HALSZTACKI Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA	Zagajówek	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 48 Nr stan. w miejscowości: 4	NIE
183.	Stanowisko archeologiczne	Punkt osadniczy - PÓŹNY MEZOLIT ? Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI Osada - MŁ. OKR. PRZEDRZYMSKI/OKR. PÓŹNORZYMSKI Osada - OKR. WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA (VIII-XI w)	Zagajówek	Obszar AZP 93-61 Nr stan. na obszarze: 46 Nr stan. w miejscowości: 5	NIE

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji występują:

1. jeden zabytek wpisany co **„Rejestru zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego”** jest to kościół par. pw. św. Wawrzyńca usytuowany na działce nr 1091.
2. dziewięć zabytków nieruchomych wpisanych do **Gminnej ewidencji zabytków** (w tym jeden wpisany również do Rejestr zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego):
   - Kościół parafialny w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca, Dz. Nr 1091(wpisany również do Rejestr zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego
   - Bramka z figurami Archaniołów w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca Dz. Nr 1091
   - Kostnica w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca, Dz. Nr 1091
   - Plac cmentarny – dawny cmentarz przykościelny w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca , Dz. Nr 1091
   - Plebania w zespole Kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca, Dz. Nr 1092

- Cmentarz grzebalny rzym.-kat. Dz. Nr 1006, 1002, 1003, 1004
- Pozostałości parku w zespole podworskim Dz. Nr 1540/4, 1542/10 (część), 1542/9, 1542/7, 1542/111,
- Aleja kasztanowców w zespole podworskim Dz. Nr 1541
- Magazyn zbożowy w zespole podworskim Dz. Nr 1542/111

3. Na obszarze rewitalizacji nie występują stanowiska archeologiczne wpisane do „**Rejestru zabytków archeologicznych na terenie woj. świętokrzyskiego".**
4. Czternaście **stanowisk archeologicznych wpisanych do *Gminnej ewidencji zabytków***
   - Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY
   - Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH, Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA
   - Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY
   - Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH
   - Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY
   - Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY
   - Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY
   - Punkt osadniczy - II OKR. EPOKI BRĄZU, Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI, Osada - OKR. WCZESNORZYMSKI
   - Osada - OKR. WPŁYWÓW RZYMSKICH, Osada - OKR. ŚREDNIOWIECZA
   - Osada - V OKR. EPOKI BRĄZU/OKR. HALSZTACKI, Osada - OKR. PÓŹNORZYMSKI, Punkt osadniczy - OKR. ŚREDNIOWIECZA
   - Punkt osadniczy - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA
   - Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY
   - Punkt osadniczy - OKR. PRAHISTORYCZNY
   - Punkt osadniczy - OKR. EPOKI BRĄZU/WCZESNA EPOKA ŻELAZA

Obszar rewitalizacji jest w 100% zwodociągowany i skanalizowany. Na terenie sołectwa Michałów nie ma dostępu do sieci gazowej. Potencjałem obszaru jest infrastruktura społeczna, sportowa i kulturowa. Istnieje jednak potrzeba jej modernizacji/rozbudowy i dostosowanie do potrzeb mieszkańców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami.

Tabela 12 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie sołectwa Michałów

L.p.	Sołectwo	Boisko trawiaste	Boisko typu "Orlik"	Siłownia zewnętrzna	Korty tenisowe	Plac zabaw	Miejsce rekreacji altana/ miejsce na ognisko
1.	Sołectwo Michałów	tak	tak	tak	tak	tak	tak

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów

Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Michałów w podziale sołectwa

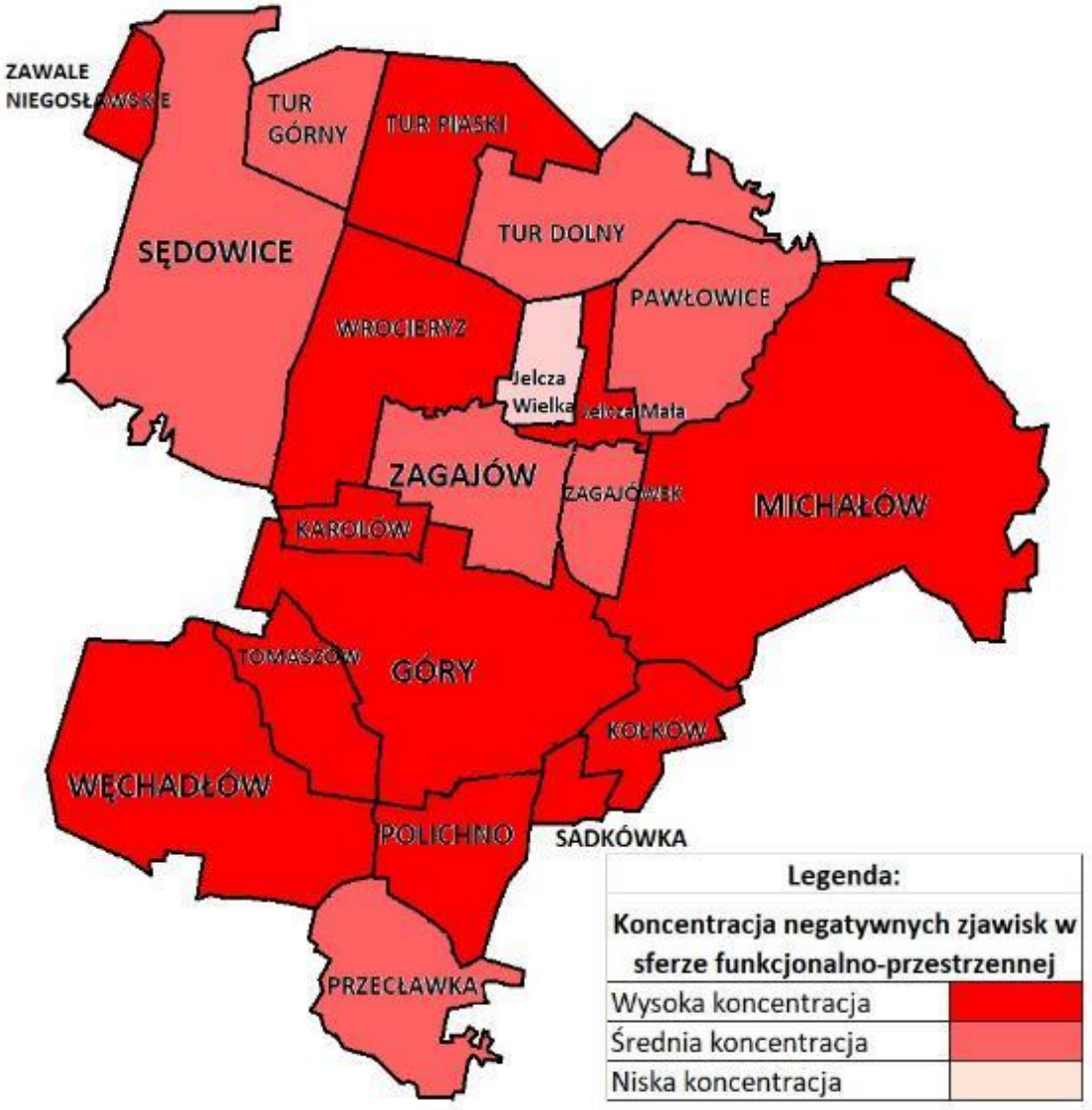

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów str. 111

Analizując sferę techniczną wzięto pod uwagę nowo oddane budynki mieszkalne do użytkowania w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Dodatkowo przeanalizowano stan budynków użyteczności publicznej w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Tabela 13 Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w latach 2021-2024 na terenie gminy i sołectwa Michałów

L.p.	Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	Razem
1	Miejscowość Michałów	2	4	3	2	11
	Razem gmina	**12**	**16**	**18**	**11**	**57**

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów str. 116

Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych Gminy Michałów

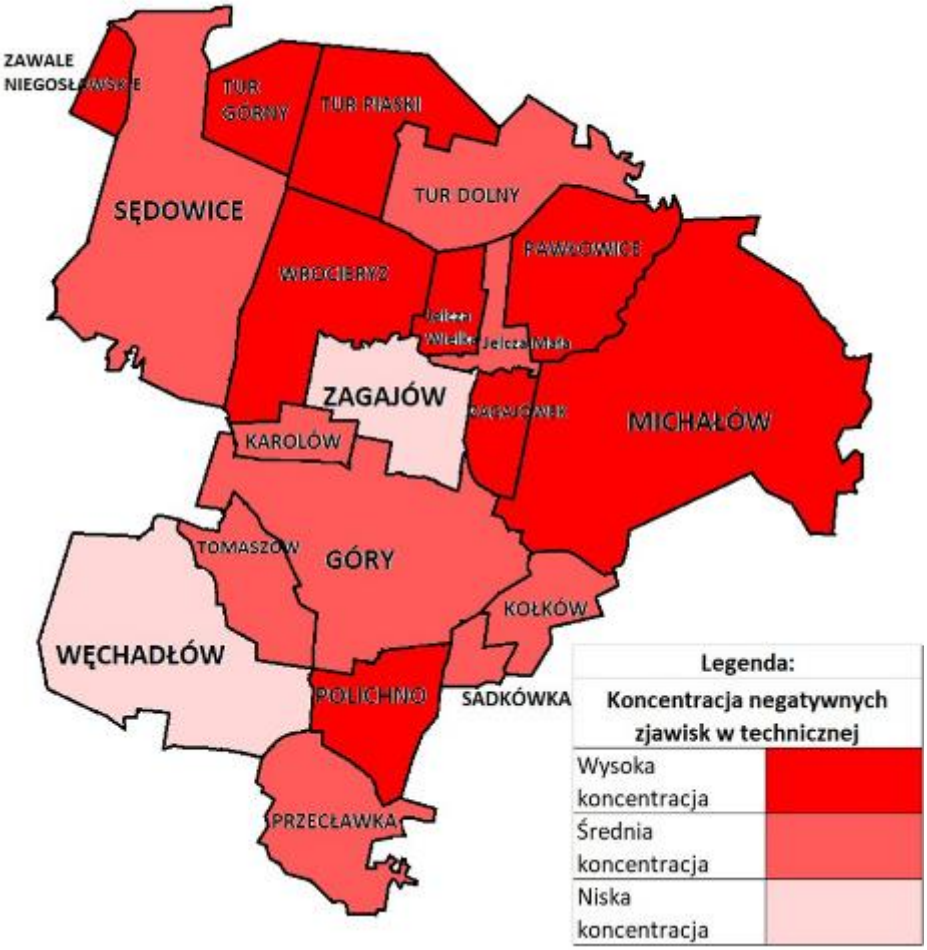

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów s. 130

3.6. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji objęła analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, a także zasoby dziedzictwa kulturowego. Prace diagnostyczne pozwoliły na identyfikację głównych problemów,

potrzeb i potencjałów rozwojowych i umożliwiły wskazanie wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych pomiędzy scharakteryzowanymi zjawiskami. Szczegółowa diagnoza spełnia tym samym wymagania, wynikające z *ustawy o rewitalizacji*.

Problemy i potrzeby

Obszar rewitalizacji to miejsce szczególnej w skali gminy przestrzennej koncentracji problemów bezrobocia oraz uzależnienia mieszkańców od pomocy społecznej. Ich występowanie przekłada się także na utrwalanie negatywnego wizerunku sołectwa Michałów, co prowadzi do jego społecznej stygmatyzacji. Istnieje w związku z tym potrzeba realizacji długofalowych projektów, skierowanych na pomoc najuboższym rodzinom, w których będą uwzględniane problemy mieszkańców z różnych grup wiekowych. Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje wiele osób, posiadających orzeczenia o niepełnosprawności oraz korzystających z różnych form pomocy społecznej. Głównym problemem w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest niedostateczna oferta kierowana do członków ich rodzin lub opiekunów. Potrzeby dotyczą przede wszystkim poszerzenia programu opieki wytchnieniowej i zapewnienia w tym celu niezbędnej bazy lokalowej. Na obszarze rewitalizacji występują (dotykające całych rodzin i ich otoczenia) problemy bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym. Co jednak szczególnie niepokojące, nakładają się na nie trudności oraz dysfunkcje, wzmacniane przez dynamiczne zmiany środowiska społeczno-gospodarczego. Skutkuje to m.in. rosnącą liczbą dzieci i młodzieży z orzeczeniami o potrzebie specjalnego kształcenia oraz narastającymi problemami wychowawczymi. Prowadzi to do konieczności realizacji projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne i wsparcie rodzin oraz kształtowanie umiejętności wychowawczych rodziców. Istnieje również potrzeba wzmocnienia instytucji odpowiedzialnych za kształtowanie oferty edukacyjnej, kulturalnej i za realizację zadań z zakresu opieki społecznej. Wyzwaniem, przed jakim stają Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej czy Biblioteka Publiczna jest rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i realizacja przedsięwzięć uwzględniających potrzeby całych rodzin. Instytucje te potrzebują dofinansowania działalności, co umożliwi realizację ich zadań w skali adekwatnej do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji[6].

[6] Dużą szansę stanowi projekt realizowany przez GOPS w Michałowie pn. "Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Michałów" w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Całkowita wartość projektu wynosi 5 213 492 zł, przyznano dofinansowanie w łącznej kwocie nieprzekraczającej 4 886 042 zł, co stanowi nie więcej niż 93,72 % całkowitych wydatków. W okresie od 01.04.2025 r. do 31.03.2028 r. (36 miesięcy) usługi społeczne będą dostępne dla 356 osób (217 kobiet, 139 mężczyzn), co stanowi 7,99% mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób w trudnej sytuacji życiowej, w tym osób z ograniczonym dostępem do opieki zdrowotnej. Projekt zakłada utworzenie CUS poprzez przekształcenie istniejącego GOPS. Celem jest rozszerzenie dostępu do wysokiej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym wsparcia w zakresie mieszkalnictwa oraz opieki zdrowotnej. Projekt stawia na poprawę dostępności usług, zwłaszcza dla 50 osób z niepełnosprawnościami, oraz zwiększenie skuteczności systemów ochrony zdrowia i opieki długoterminowej. Projekt wynika z potrzeby podniesienia jakości oraz rozszerzenia zakresu usług społecznych, dostosowania ich do bieżących potrzeb społeczności oraz wprowadzenia zdeinstytucjonalizowanego modelu usług.

Wyzwaniem i potrzebą w sferze społecznej jest także wspieranie integracji sąsiedzkiej i inicjatyw lokalnych. Barierą w tym zakresie jest niewystarczająca ilość ogólnodostępnych miejsc spotkań i integracji na obszarze rewitalizacji. Wskazuje to na potrzebę tworzenia dostępnych i wielofunkcyjnych przestrzeni, z których będą mogły w różnych czasie korzystać nieformalne inicjatywy i niewielkie grupy mieszkańców, jak i organizacje pozarządowe. Ważną potrzebą w kontekście planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest również uporządkowanie harmonogramu imprez kulturalnych, sportowych i edukacyjnych organizowanych w gminie. W wyniku starzenia się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji mieszka coraz więcej seniorów (wg stanu na koniec 2024r. to aż 232 os. tj. 22,65%). Wraz z rozwojem oferty kierowanej do najstarszych mieszkańców, pojawia się potrzeba inwestycji infrastrukturalnych poprawiających dostępność architektoniczną obiektów oraz przestrzeni publicznych, jak i działań wspierających dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną. Wyzwaniem w zakresie organizacji pomocy dla osób ze szczególnymi potrzebami jest też tworzenie oferty wsparcia, uwzględniającej ich rodziny oraz opiekunów. Na obszarze rewitalizacji istnieje potrzeba poprawy bezpieczeństwa publicznego rozumianego w szczególności jako zwiększenie odporności lokalnej gospodarki, w tym infrastruktury, na nieprzewidziane sytuacje kryzysowe, wynikające m.in. ze zjawisk klimatycznych oraz inne inwestycje ukierunkowane na poprawę jakości przestrzeni publicznych (np. monitoring, który zwiększy możliwości reagowania gminy na zagrożenia w przestrzeni publicznej).

Istnieje w tym zakresie potrzeba realizacji różnorodnych przedsięwzięć infrastrukturalnych i społecznych oraz wdrażania rozwiązań zarządczych, które poprawią komfort przebywania i poruszania się po obszarze rewitalizacji, a także korzystnie wpłyną na postrzeganie obszaru rewitalizacji przez pozostałych mieszkańców gminy.

Głównym problemem, który występuje na obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej jest brak stałych mechanizmów współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami. Brakuje również systemu wspierania osób, które planują podjęcie działalności gospodarczej. Istnieje w związku z tym potrzeba koordynacji działań w tym zakresie, a także stworzenie oferty wspierania lokalnych przedsiębiorców, w tym miejsc spotkań i nawiązywania relacji dla miejscowego biznesu. Problemami na obszarze rewitalizacji są ograniczona dostępność obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami. W odniesieniu do zjawisk środowiskowych problemem są przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń na terenie całego obszaru. Ponadto, pomimo rozbudowanej oferty programów dotacyjnych, tempo wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych naruszających normy nie jest wystarczające. Istnieje w związku z tym potrzeba zwiększenia skali działań z zakresu walki z niską emisją oraz skutecznego zachęcania mieszkańców do inwestowania w wymianę źródeł ciepła. Atutem wg mieszkańców Michałowa są obszary cenne przyrodniczo (np. wokół rzeki Mierzawy).

Na obszarze rewitalizacji występuje też potrzeba poprawy estetyki przestrzeni publicznych, ale bez ingerencji w jej naturalne walory. Taki kierunek interwencji pozwoli na realizację kompleksowych przedsięwzięć (infrastrukturalnych, społecznych, edukacyjnych), sprzyjających klimatowi oraz podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców.

Zdjęcie 1 Obszar obok muszli koncertowej wymaga poprawy estetyki i funkcjonalności

Źródło: Urząd Gminy Michałów

Główne problemy obszaru rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

- występowanie barier przestrzennych (głównie nieodpowiedni stan infrastruktury drogowej), które utrudniają integrację różnych części obszaru rewitalizacji;
- niewystarczający dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do atrakcyjnych terenów rekreacji i terenów zielonych;
- występowanie barier architektonicznych w dostępie do obiektów użyteczności publicznej i lokali usługowych;
- niezadowalający stan infrastruktury pieszej i rowerowej.

Zdjęcie 2 W Urzędzie Gminy Michałów istnieją bariery architektoniczne i potrzeba dostosowania obiektu dla osób ze specjalnymi potrzebami

Źródło: Urząd Gminy Michałów

Istnieje także potrzeba:

- wdrażanie rozwiązań wspierających zrównoważoną mobilność oraz realizacja inwestycji dotyczących błękitno-zielonej infrastrukturę oraz rozwiązań opartych o przyrodę (ang. *nature-based solutions*);
- wykorzystywanie zmodernizowanej i nowej infrastruktury do wspierania integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu oraz budowania oferty czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przykładu inwestycji realizowanej w oparciu o przyrodę (Nature-based Solutions)

Zdjęcie 3 Zespół Placówek Oświatowych w Michałowie wymaga modernizacji wewnątrz oraz zagospodarowania terenu wokół

Źródło: Urząd Gminy Michałów

W sferze technicznej problemem na obszarze rewitalizacji jest niezadowalający stan obiektów użyteczności publicznej m.in. budynku Szkoły Podstawowej. Wobec niezadowalającego stanu części dróg i infrastruktury pieszo-rowerowej istnieje także potrzeba realizacji inwestycji, które będą uwzględniały bezpieczeństwo i potrzeby wszystkich użytkowników ruchu drogowego (w szczególności pieszych i rowerzystów).

Potencjały rozwojowe

Najważniejszymi potencjałami rozwojowymi obszaru rewitalizacji, które mogą być wykorzystywane w procesie rewitalizacji, są:

- zaangażowani mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy czują się związani ze swoim najbliższym otoczeniem, angażują się w działania społeczne (często nieformalne), a wielu z nich deklaruje gotowość włączenia się we wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji;
- wysoki potencjał turystyczny gminy – liczne walory środowiskowe oraz kulturowe stwarzają dobre warunki do rozwoju turystyki, a przede wszystkim agroturystyki, która jest optymalną formą zagospodarowania turystycznego na obszarach chronionych;
- największą atrakcja Michałowa jest Stadnina Koni Michałów; to w niej od ponad 50 lat hodowane są konie czystej krwi arabskiej – jest to największa hodowla tej rasy w Polsce; Stadnina została założona w 1953 roku, kiedy podjęto decyzję przeniesienia koni z likwidowanej stadniny w Klemensowie koło Zamościa[7];
- tereny zielone i możliwość stworzenia nowych atrakcyjnych przestrzeni publicznych; ważnym elementem tożsamości mieszkańców obszaru rewitalizacji jest przywiązanie do terenów zielonych oraz świadomość znaczenia działań chroniących przyrodę i klimat co stwarza potencjał do zaangażowania mieszkańców w prace nad zagospodarowaniem nowych miejsc aktywności sąsiedzkiej, miejsc trzecich i otwartych przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji;

Rzeka Mierzawa przepływająca przez teren gminy Michałów

[7] O wyborze Michałowa zadecydowały specyficzny mikroklimat stwarzający idealne warunki do hodowli koni Arabskich. Stadnina w Michałowie jest jedną z najsłynniejszych w kraju, między innymi dzięki wybitnym koniom wyścigowym. Konie z tutejszej hodowli zdobyły liczne tytuły czempionów na całym świecie, święcąc triumfy na niezliczonych pokazach.

Wybudowany w 2023r. most na rzece Mierzawa w miejscowości Wrocieryż

- aktywność lokalnych przedsiębiorców - przedstawiciele biznesu w Michałowie od lat wspierają lokalną społeczność (np. w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych organizowanych przez UG), co świadczy o ich obywatelskiej wrażliwości i dostrzeganiu korzyści z zaangażowania w inicjatywy ważne dla mieszkańców gminy;
- zasoby instytucjonalne i kompleksowe podejście do budowania oferty usług publicznych; instytucje odpowiedzialne w Gminie Michałów za realizację zadań z zakresu opieki społecznej, kultury i sportu, edukacji, rozwijania oferty dla seniorów, ochrony środowiska i ochrony klimatu, czy też transportu i inwestycji mają doświadczenie w realizacji projektów, które zwiększają jakoś usług publicznych; daje to szansę na prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwiązywanie skomplikowanych problemów społecznych;
- potrzeba uniwersalnego projektowania – należy wziąć pod uwagę potrzeby następujących osób:
    - ✓ poruszających się na wózkach, o kulach i ograniczonej możliwości poruszania się,
    - ✓ niewidomych i słabowidzących,
    - ✓ głuchych i słabosłyszących,
    - ✓ głuchoniewidomych,
    - ✓ z niepełnosprawnościami psychicznymi, intelektualnymi oraz z zaburzeniami funkcji poznawczej,
    - ✓ starszych,
    - ✓ kobiet w ciąży,
    - ✓ osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
    - ✓ osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego);
    - ✓ osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
    - ✓ wykluczonych cyfrowo,
    - ✓ osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.
    - ✓ inne (np. tymczasowe wykluczenie, z ograniczoną sprawnością manualną).

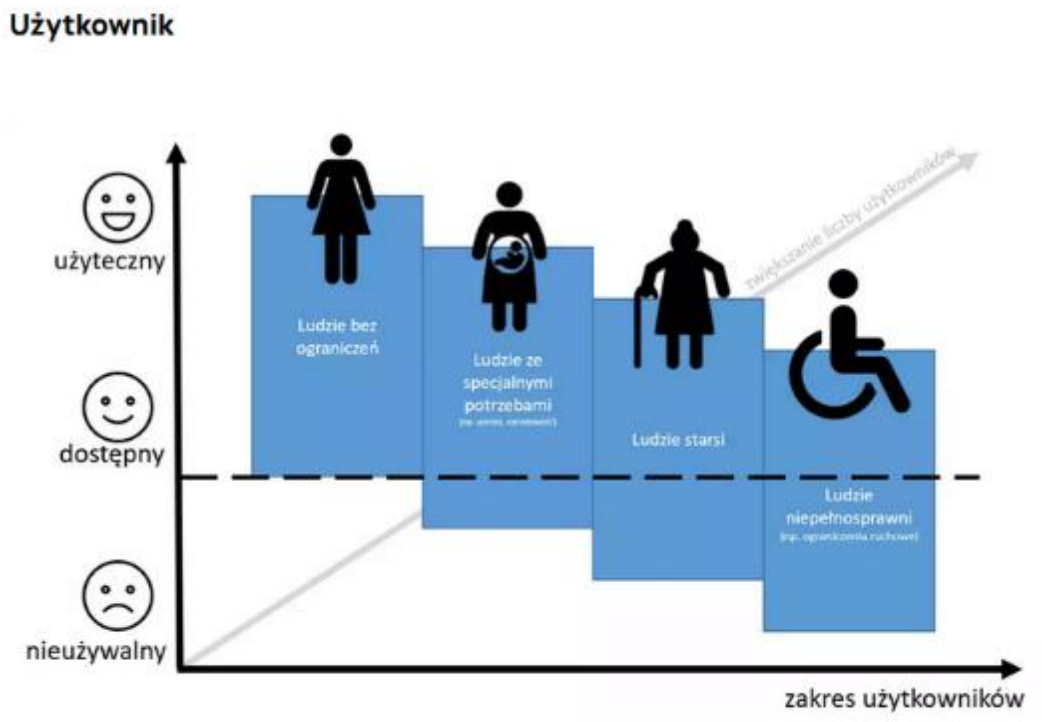

Wzajemne powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Jak wynika z powyższego opisu, na obszarze rewitalizacji dochodzi do wzajemnego przenikania występujących tam problemów, potrzeb i potencjałów. Wynika to m.in. z faktu, że opisywane deficyty i szanse rozwojowe dotyczą zarówno mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców, a także instytucji funkcjonujących na co dzień w tej samej przestrzeni. Z infrastruktury i przestrzeni publicznych (budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych, parków, skwerów, dróg, ścieżek i chodników) korzystają m.in. rodzice z dziećmi, młodzież, seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami. Często są to równocześnie osoby korzystające z usług lokalnych przedsiębiorców. Standardy realizacji infrastruktury i sposób projektowania przestrzeni mają także wpływ na środowisko np. poprzez wykorzystywanie określonych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych lub stosowanie rozwiązań opartych o przyrodę.

Poprawa stanu zagospodarowania różnych elementów przestrzeni na obszarze rewitalizacji to szansa na rozwiązywanie problemów społecznych. Wspieraniu integracji sąsiedzkiej i budowie kapitału społecznego mogą służyć np. przedsięwzięcia związane z doposażeniem Gminnej Biblioteki oraz działania planowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (w 2030 r.).

W 2030 r. SOŁECTWO MICHAŁÓW TO MIEJSCE ATRAKCYJNE I PRZYJAZNE DLA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I TURYSTÓW.

Dzięki przeprowadzonej rewitalizacji, Michałów posiada wysokiej jakości infrastrukturę funkcjonalno-przestrzenną oraz techniczną z przyjazną przestrzenią dostępną dla każdego.

Wyznaczony obszar, zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji w oparciu o szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Planowane efekty rewitalizacji zostaną uzyskane poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wizja ma w tym przypadku charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach pozwalających stwierdzić, że osiągnięcie zakładanej wizji jest możliwe do realizacji.

5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Realizacja wizji będzie możliwa dzięki wdrożeniu zaproponowanych celów strategicznych. Uzupełnieniem i jednocześnie rozwinięciem celów strategicznych jest katalog przypisanych kierunków działań, a następnie listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja urzeczywistni wizję. Poniżej przedstawiono schemat logiczny poszczególnych elementów planowania strategicznego.

Główny cel rewitalizacji:

Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez pełniejsze wykorzystanie jego potencjału kulturowego i środowiskowego oraz stworzenie warunków do rozwoju branży turystycznej.

Cele strategiczne

1. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji aktywni społecznie i zawodowo	2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji dla rozwoju przedsiębiorczości	3. Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń publiczna sprzyjająca integracji społecznej	4. Sprawne kadry na rzecz rewitalizacji i rozwoju obszaru rewitalizacji

Kierunki działań przyporządkowane do czterech celów szczegółowych GPR:

Cel 1. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji aktywni społecznie i zawodowo

Kierunki działań:

1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji

1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji

1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów

1.4. Inwestycja w dzieci i młodzież

1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji dla rozwoju przedsiębiorczości

Kierunki działań

2.1 Rozwój funkcji turystycznej

2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji

2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji

Cel 3. Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń publiczna sprzyjająca integracji społecznej

3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji

3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności

3.3. Termomodernizacja i energomodernizacja

3.4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego (zabytków)

3.5. Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel 4. Sprawne kadry na rzecz rewitalizacji i rozwoju obszaru rewitalizacji

Kierunki działań:

4.1. Rozwijający się Zespół ds. rewitalizacji

4.2 Komitet rewitalizacji – współpraca międzysektorowa na rzecz rewitalizacji

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z **ustawą o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a)**, gminny program rewitalizacji zawiera **listę kluczowych przedsięwzięć**. Obejmują one różnorodne działania: **społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne**. Z uwagi na to, że projekty są na różnym etapie gotowości, lista zawiera niezbędne informacje, które zapewnią realizację celów programu. Szczegóły poszczególnych projektów będą **dopracowywane w trakcie wdrażania GPR**, zawsze w oparciu o cele i kierunki działań określone w programie.

Priorytetowo traktujemy przedsięwzięcia o charakterze społecznym, choć w wykazie znalazły się również projekty infrastrukturalne. Należy jednak podkreślić, że **modernizacja i tworzenie nowej infrastruktury jest narzędziem** służącym rozwiązywaniu problemów i zmniejszaniu deficytów na obszarze rewitalizacji, a nie celem samym w sobie.

Aby zapewnić **wysoką jakość i efektywność** działań, każde przedsięwzięcie zostanie poprzedzone **szczegółową analizą**. Jej celem jest pogłębienie początkowych założeń w oparciu o najlepsze praktyki i doświadczenia z podobnych projektów. Dotyczy to zarówno działań społecznych, jak i inwestycyjnych. Celem analizy jest wybór **najkorzystniejszego sposobu wdrażania działań**, z uwzględnieniem **lokalnych uwarunkowań**. W tym celu, w przypadku wybranych projektów rewitalizacyjnych, mogą być tworzone **zespoły robocze** do weryfikacji założeń, a następnie do monitorowania i ewaluacji.

Wszystkie **podstawowe przedsięwzięcia GPR zostały zaplanowane w granicach obszaru rewitalizacji**. Na obecnym etapie nie stwierdzono potrzeby wykorzystywania zasobów poza tym obszarem. Jednak ze względu na techniczne uwarunkowania realizacji inwestycji, które często stają się jasne dopiero na etapie wdrażania, **istnieje możliwość, że niektóre działania będą wymagały interwencji również poza wyznaczonym obszarem**.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne		
l.p.	**Nazwa zadania**	**Szacunkowa wartość**
1.	„NOWY ZAWÓD” - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy	500 000,00 zł
2.	„ZNALEŹĆ WIOSNĘ W JESIENI ŻYCIA” – rozwój działalności placówki typu Senior+	500 000,00 zł
3.	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji	800 000,00 zł
4.	Mamy szanse na sukces - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji	1 000 000,00 zł
5.	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji	150 000,00 zł
6.	Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Michałów	5 213 492,00 zł

7.	Kompleksowa rewitalizacja miejscowości Michałów	5 000 000,00 zł
8.	Atrakcyjny Michałów – zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji	1 000 000,00 zł
9.	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji	5 000 000,00 zł
10.	Poprawa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej	3 000 000,00 zł
11.	Pracownicy administracji na obszarze rewitalizacji	7 000,00 zł
12.	Dialog społeczny w procesie rewitalizacji	14 000,00 zł
13.	Rozpoczęcie i rozwijanie dialogu Gminy Michałów z lokalnym biznesem dla efektywnego osiągania celów GPR	14 000,00 zł
		22 198 492,00 zł

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	„NOWY ZAWÓD" - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy
2 Zakres	W ramach zadania realizowane będą usługi rynku pracy wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym: - pośrednictwo pracy w zakresie uzyskania odpowiedniego zatrudnienia zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie wyboru odpowiedniego zawodu oraz pomoc w planowaniu rozwoju kariery zawodowej; - realizacja wysokiej jakości szkoleń służących zdobyciu, zmianie lub podniesieniu kompetencji lub kwalifikacji niezbędnych do wykonywania danego zawodu lub zadań na określonym stanowisku; - nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu poprzez staże spełniające standardy wskazane w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży; - wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia m.in. poprzez pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia, bony zatrudnieniowe lub bony na zasiedlenie dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność danej formy wsparcia; - wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - zwiększenie wiedzy i umiejętności mieszkańców podobszarów rewitalizacji,

	- wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu firmy, - zwiększenie poziomu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Wskaźniki produktu: - Liczba osób objętych wsparciem [osoby], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby], - Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby], - Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
4 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmioty realizujące projekt	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowie Powiatowy Urząd Pracy w Pińczowie
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	500 000,00 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS+ priorytet 10 Aktywni na rynku pracy Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	„ZNALEŹĆ WIOSNĘ W JESIENI ŻYCIA" – rozwój działalności placówki typu Senior+
2 Zakres	Placówki wsparcia dziennego typu **Senior+** są dedykowane osobom wymagającym opieki, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. W ramach projektu przewiduje się **kompleksowe przygotowanie obiektów**, obejmujące: • **Wyposażenie w niezbędny sprzęt i umeblowanie**: Zapewnione zostanie pełne wyposażenie, aby sprostać codziennym potrzebom podopiecznych. • **Likwidacja barier architektonicznych**: Obiekty zostaną przystosowane do korzystania przez osoby ze szczególnymi potrzebami, gwarantując pełną dostępność.

	• **Zapewnienie wykwalifikowanej kadry**: Profesjonalny zespół specjalistów będzie odpowiedzialny za opiekę i wsparcie. • **Przygotowanie zróżnicowanej oferty wsparcia**: Zakres zajęć będzie obejmował aktywności sportowe, rehabilitacyjne, kulinarne, artystyczne, informatyczne oraz różnorodne wyjazdy, takie jak wyjścia do teatru czy kina. Dzięki tym działaniom, placówki Senior+ będą mogły zapewnić kompleksowe i bezpieczne wsparcie osobom potrzebującym, aktywizując je i poprawiając jakość ich życia.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: • poprawienie dostępności oferty Gm. Michałów w zakresie usług i opieki nad seniorami, • uzupełnienie oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o usługi opiekuńcze, • zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki w Domach Pomocy Społecznej, Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), • Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie (osoby), • Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby), • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby) Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), • Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie (osoby), • Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.), • Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.) • Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów

6 Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowie Gmina Michałów
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	500 000,00 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.04 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób starszych i wymagających opieki, jak również ich rodzin.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	**Wzmacnianie rodzin i społeczności: kompleksowe działania wsparcia** Inwestycja w przyszłość rodzin i społeczności jest realizowana poprzez **kompleksowy program wsparcia**, obejmujący zarówno interwencję, jak i długoterminowy rozwój. Główne obszary działań to: • **Profesjonalna asystentura i poradnictwo rodzinne:** zapewnienie bliskiego wsparcia w codziennych wyzwaniach życiowych. • **Rozwój świetlic środowiskowych:** tworzenie bezpiecznych i rozwijających się przestrzeni dla dzieci i młodzieży. • **Budowanie sieci rodzin wspierających:** angażowanie społeczności w pomoc tym, którzy jej potrzebują. • **Skuteczne przeciwdziałanie przemocy:** szybka reakcja i wsparcie kryzysowe dla rodzin zagrożonych. Projekt koncentruje się również na **rozwoju infrastruktury wsparcia dziennego**, poprzez tworzenie nowych placówek i wzmacnianie tych już istniejących. Równolegle inwestuje się w **rozwój kadry**, podnosząc kwalifikacje asystentów rodziny i innych specjalistów, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania dyskryminacji. **Przejście od instytucji do społeczności** Aktywnie wspierany jest proces **deinstytucjonalizacji**, poprzez rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej. Jest to strategiczne podejście do stworzenia bardziej zintegrowanego i efektywnego systemu wsparcia.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - wspieranie integracji społecznej osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, - utworzenie placówki wsparcia dziennego. Wskaźniki produktu:

	- Całkowita liczba osób objętych wsparciem [osoba], - Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej [osoba], - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoba]. Wskaźnik rezultatu: - Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.).
4 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowie
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	800 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.05 Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla rodzin wykluczonych społeczne i zagrożonych takim wykluczeniem, w tym dzieci.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Mamy szanse na sukces - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	W ramach projektu planowane są działania polegające na: 1. Modernizacja i doposażenie oddziałów przedszkolnych: • tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP), • dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, • rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia rozwijające jakość edukacji m.in. poprzez: ✓ zajęcia dodatkowe dydaktyczno-wychowawcze w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych, ✓ zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów, ✓ zajęcia specjalistyczne,

	✓ wsparcie w zakresie edukacji włączającej, • doskonalenie kompetencji kadry, • wsparcie rodziców/opiekunów dzieci poprzez działania na rzecz wzmacniania współpracy kadry z rodzicami/opiekunami prawnymi. 2. Wsparcie uczniów szkół podstawowych m. in. poprzez zajęcia dodatkowe ukierunkowane na rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych, działania dwujęzyczne, edukację ekologiczną, zajęcia w ramach działań antydyskryminacyjnych, zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, doradztwo zawodowe, wsparcie w zakresie edukacji włączającej, itp. 3. Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej /doradców zawodowych m.in: w zakresie pracy z uczniami o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych oraz w zakresie zapobiegania przemocy.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: – nabycie i wzmocnieni kompetencji kluczowych dzieci z podobszarów rewitalizacji – zwiększenie kompetencji kadry nauczycielskiej – zwiększenie poziomu integracji i aktywizacja – zwiększenie dostępu do nowoczesnych technik i form nauczania oraz nowoczesnych pomocy naukowych Wskaźniki produktu: - Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (osoby), - Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (podmioty), - Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby). Wskaźnik rezultatu: - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby).
4 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.4 Inwestycja w dzieci i młodzież
5 Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – sołectwo Michałów

6 Podmioty realizujące	Zespół Placówek Oświatowych w Michałowie Samorządowe Przedszkole w Michałowie
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	1 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 8 Edukacja na wszystkich etapach życia, Działanie FESW.08.01 Wsparcie edukacji przedszkolnej, Działanie FESW.08.02 Podnoszenie jakości kształcenia podstawowego Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Warunkiem realizacji inicjatyw w ramach projektu będzie zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. dostosowanie oferty do szczególnych potrzeb edukacyjnych.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji
2 Zakres	**Kontynuujemy i inicjujemy działania, które wspierają aktywność obywatelską i zaangażowanie w sprawy kluczowe dla mieszkańców sołectwa Michałów.** Wierzymy, że prawdziwa siła społeczności tkwi w jej aktywnych członkach – tych, którzy chcą działać, zmieniać i ulepszać swoje otoczenie. Dlatego **naszym celem jest budowanie silnych więzi, inspirowanie do wspólnego działania i tworzenie przestrzeni, w której każdy może czuć się ważny i mieć realny wpływ na lokalne decyzje.** **Wspieramy istniejące i nowo powstające organizacje pozarządowe (NGO's) oraz nieformalne inicjatywy, oferując im wszechstronne wsparcie.** Droga od pomysłu do jego realizacji bywa długa i skomplikowana. Dlatego też **zapewniamy pomoc zarówno w wymiarze finansowym, jak i pozafinansowym.** Organizujemy **konkursy grantowe na realizację zadań publicznych**, dając szansę na zdobycie środków niezbędnych do wcielenia w życie ambitnych projektów. Jednocześnie oferujemy **bezpłatne doradztwo i szkolenia**, pomagając rozwijać kompetencje, planować działania i efektywnie zarządzać zasobami. Udostępniamy również **przestrzenie na spotkania i warsztaty**, tworząc sprzyjające warunki do wymiany doświadczeń i nawiązywania współpracy. **Projekty zgodne z Gminnym Programem Rewitalizacji (GPR) będą miały pierwszeństwo w programach współpracy Gminy Michałów z organizacjami pozarządowymi.** Jesteśmy przekonani, że poprzez wspólne działania możemy skutecznie przyczynić się do ożywienia i rozwoju obszarów objętych rewitalizacją. Wspierając inicjatywy wpisujące się w cele GPR, chcemy maksymalizować pozytywny wpływ na lokalne środowisko, infrastrukturę i jakość życia mieszkańców.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty:

	- poprawa zdolności instytucjonalnych istniejących organizacji pozarządowych (społecznych), - zwiększenie liczby działających na obszarze rewitalizacji inicjatyw nieformalnych, - realizacja projektów organizacji społecznych wpisujących się w cele GPR. Wskaźniki produktu: - Liczba organizacji partnerów społecznych objętych wsparciem (szt.), - Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego wspartych w co najmniej jednym z następujących obszarów: standardy i procedury zarządzania, refleksyjność, wydolność finansowa, rzecznictwo, jakość usług, współpraca międzysektorowa (szt.), - Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego wspartych w zakresie wdrażania nowych metod działania lub rodzajów usług (szt.), - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby), - Liczba przedstawicieli organizacji partnerów społecznych objętych wsparciem (osoby), - Liczba przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego (w tym wolontariuszy) objętych wsparciem w programie (osoby). Wskaźniki rezultatu: - Liczba organizacji partnerów społecznych, które zwiększyły swój potencjał (szt.), - Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które poprawiły lub wprowadziły nowe metody działania lub rodzaje usług (szt.), - Liczba przedstawicieli organizacji partnerów społecznych, którzy podnieśli kompetencje (osoby), - Liczba przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego, którzy zdobyli nowe umiejętności, wiedzę lub uzyskali kwalifikacje (osoby).
4 Realizowane kierunki działań	1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmiot realizujący	Gmina Michałów organizacje pozarządowe i grupy nieformalne działające na obszarze rewitalizacji
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	150 000,00 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.06 Podnoszenie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego Środki krajowe

	Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach projektów.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Michałów
2 Zakres	Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępności usług społecznych w gminie Michałów poprzez przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Michałowie (GOPS) w Centrum Usług Społecznych (CUS), który zlokalizowany będzie w Urzędzie Gminy, a jego zadaniem będzie koordynacja i personalizacja oferty usług społecznych dla wszystkich mieszkańców gmin, w tym osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Działania CUS będą oparte na zdiagnozowanych potrzebach lokalnej społeczności, a usługi będą realizowane zarówno we własnym zakresie, jak i poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi. Usługi świadczone przez CUS będą miały charakter zdeinstytucjonalizowany i będą dostępne w formach stacjonarnych, mobilnych, zdalnych oraz zindywidualizowanych. Planuje się, że usługi te będą dostępne dla 356 osób (217 kobiet, 139 mężczyzn).
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: • pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej, • wzrost kompetencji społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, • wzrost szans na zatrudnienie, • wzrost jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), • Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie (osoby), • Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby), • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby) Wskaźniki rezultaty: • Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), • Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie (osoby),

	• Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.), • Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.) • Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmiot realizujący	Gmina Michałów Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowie/Centrum Usług Społecznych
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	5 213 492,00 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.04 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych Środki własne gminy
8 Okres realizacji	01.04.2025r. do 31.03.2028r.
9 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowa rewitalizacja miejscowości Michałów
2 Zakres	Zadanie polega realizacji zadań mających na celu zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk społecznych, środowiskowych, gospodarczych, funkcjonalno – przestrzennych oraz technicznych. Zakres projektu obejmuje następujące zadania: 1. Modernizacja budynku Biblioteki w Michałowie (roboty wewnątrz budynku w tym dostosowanie go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz modernizacja/ewentualna wymiana dachu; poprawa ogrzewania obiektu) wraz z zagospodarowaniem terenu wokół 2. Rozbudowa Przedszkola w Michałowie oraz modernizacja budynku Zespołu Placówek Oświatowych w Michałowie, zakres prac obejmuje: roboty modernizacyjne wewnątrz budynku m.in. wykonanie nowych posadzek, wyrównywanie ścian i ich malowanie, wymiana instalacji wod-kan, wymiana instalacji elektrycznej wraz z oświetleniem wewnętrznym (EWE) i modernizacja sieci LAN, wymiana okien

	i drzwi, itp. wraz z zagospodarowaniem edukacyjnym terenu wokół szkoły (przestrzeń ogólnodostępna). 3. Modernizacja boiska wielofunkcyjnego w Michałowie [m.in. wykonanie ogrodzenia, nowa nawierzchnia, oświetlenie, wymiana piłkochwytów itp.]. 4. Zagospodarowanie terenu przy Ośrodku Zdrowia [m.in. budowa małej infrastruktury typu ławki, kosze na śmieci, stoły tematyczne, nasadzenie zieleni, itp.] 5. Utworzenie przestrzeni handlowej - montaż straganu. 6. Budowę ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą [m.in. ławki, kosze na śmieci]. Ścieżka na odcinku od centrum Michałowa w kierunku miejscowości Pawłowice - inwestycja częściowo realizowana na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. 7. Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie miejscowości Michałów (m.in. modernizacja pompowni, dobudowa sieci, wymiana hydrantów i zasuw, opomiarowanie sieci wodociągowej). 8. Zachowanie cennych zabytków znajdujących się na obszarze rewitalizacji (renowacja, odnowienie) wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych lub Gminnej Ewidencji Zabytków (w tym kapliczki). 9. Zastosowanie elementów infrastruktury poprawiającej dostępność dla osób z niepełnosprawnościami w obiektach użyteczności publicznej: **Likwidacja barier poziomych:** • Budowa i modernizacja **podjazdów i ramp** o odpowiednim nachyleniu i szerokości. • Montaż **wind** lub platform przyschodowych. • Poszerzanie **drzwi i ciągów komunikacyjnych**. • Wyeliminowanie progów i innych przeszkód na podłogach. • Tworzenie **przestrzeni manewrowych** dla wózków inwalidzkich (np. na korytarzach, w toaletach). **Likwidacja barier pionowych:** • Dostosowanie **toalet** (uchwyty, odpowiednia wysokość, przestrzeń manewrowa). • Obniżenie blatów w punktach obsługi klienta, sekretariatach. • Montaż **poręczy** wzdłuż schodów i korytarzy, o odpowiedniej wysokości i odległości od ściany. **Elementy pomocnicze i orientacyjne:** • Instalacja **oznakowania w alfabecie Braille'a** (np. przy wejściach, windach, toaletach).

	• Montaż **tablic informacyjnych z dużą czcionką i kontrastowymi kolorami**. • Wykorzystanie **nawierzchni dotykowych** (np. wypukłych pasów) na chodnikach i wewnątrz budynków, ułatwiających orientację osobom niewidomym i słabowidzącym. • Zastosowanie **kontrastowych kolorów** na ścianach, drzwiach, posadzkach w celu lepszej orientacji przestrzennej. • Odpowiednie **oświetlenie** korytarzy i pomieszczeń. • Zabezpieczenie wystających elementów (np. gablot, obudów urządzeń technicznych) na wysokościach stanowiących zagrożenie dla osób niewidomych. 10. Utworzenie miejsca (punktu) do recyklingu odzieży. 11. Montaż instalacji fotowoltaicznej m.in. na przepompowni ścieków, przy obiektach użyteczności publicznej – szkoła podstawowa, biblioteka, muszla koncertowa, itp.) 12. Poprawa bezpieczeństwa publicznego m.in. poprzez montaż/ wymianę monitoringu, budowę oświetlenia LED na przejścia dla pieszych i miejscach niebezpiecznych. Jeśli w ramach w/w zadań inwestycyjnych dla urządzeń elektroenergetycznych wystąpi potrzeba zmian np. w zakresie ich usytuowania to Gmina Michałów wystąpi do odpowiednich instytucji o uzyskanie wymaganych warunków/ zgód m.in. w zakresie wymaganych odległości, ochrony mechanicznej, a dla linii napowietrznych dodatkowo ewentualnego wykonania uziemień ochronnych oraz zapewnienia właściwego stopnia obostrzenia. Ponadto, dla istniejącej linii 110 kV w obszarze rewitalizacji zostanie zachowany pas technologicznych zgodny z obowiązującymi normami i przepisami. Ponadto w ramach projektu rewitalizacyjnego przewiduje się rozwiązania sprzyjające środowisku. W ramach poszczególnych zadań tam gdzie będzie to możliwe wdrożone zostaną działania mające na celu zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, w tym ochronę drzew, tworzenie ogrodów deszczowych, zielonych przystanków, dachów, fasad i ścian, nawierzchni przepuszczalnych, podłoża strukturalnego, terenów zielonych itp. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych i unikania tworzenia powierzchni uszczelnionych z uwzględnieniem założeń Nowego Europejskiego Bauhausu.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: – rozwój oferty turystycznej, – poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej,

	– poprawa poziomu bezpieczeństwa, – zwiększenie dostępu do miejsc integrujących mieszkańców. Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparcie [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	2.1 Rozwój funkcji turystycznej 2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji 3.4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego (zabytków)
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmiot realizujący	Gmina Michałów
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	5 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (nie dotyczy infrastruktury rekreacyjnej i sportowej niekwalifikowalnej w ramach FEŚ) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2026-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Atrakcyjny Michałów – zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Zadanie polega na zmianie zagospodarowania obszaru miejscowości Michałów dla rozwoju turystyki oraz budowie infrastruktury turystycznej. 1. Zagospodarowanie terenu m.in. koło muszli w Michałowie [budowa małej infrastruktury m.in. placu zabaw, siłowni zewnętrznej, ławeczek, koszy na śmieci itp.] [inwestycja bezpośrednio graniczy z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią] oraz miejsc poprawiających estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznej. 2. Budowa (montaż) miejsca zadaszonego dla rowerzystów wraz z infrastrukturą towarzyszącą m.in wiata plus stojaki na rowery. 3. Wiata grillowa, doposażenie placu zabaw, stworzenie miejsca do nauki jazdy na rowerze (miasteczko rowerowe), montaż tablic informacyjnych.

	4. Wyznaczenie miejsca do postoju kamperów. Utworzenie przestrzeni turystycznej nad rzeką Mierzawą m.in. przystań dla rowerzystów, przystań dla kamperów, zabudowa z zadaszeniem dla turystów; ogrodzenie, monitoring, przystanki, ławki solarne.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - rozwój oferty turystycznej, - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparcie [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	2.1 Rozwój funkcji turystycznej 2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji 3.4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego (zabytków)
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Michałowie
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	1 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (poza infrastrukturą rekreacyjną i sportową niekwalifikowaną w ramach działania 6.5) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2026-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Przedsięwzięcie zakłada kontynuowanie podejmowanych działań i programów ukierunkowanych na zmniejszenie emisyjności i zapotrzebowania na energię w budynkach i obiektach publicznych i prywatnych. Wdrożenie działań uwzględniających indywidualne potrzeby właścicieli nieruchomości na obszarze rewitalizacji. Projekt zakłada: 1. Termomodernizację budynku Urzędu Gminy w Michałowie m.in. - ocieplenie ścian budynku,

	- wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy min. 19kW + magazyn energii o pojemności 40 kWh, - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, - modernizację kotłowni - montaż kotła na pellet o mocy 48 kW z podajnikiem. Projekt zakłada również dostosowanie budynku Urzędu Gminy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - budowa windy, montaż oznakowania poziomego, tablic piktogramy, oznaczeń pomieszczeń, dostawa i montaż tablicy tyflograficznej. 2. Montaż OZE na budynkach publicznych (np. pompy ciepła, piece na pellet, instalacje PV) oraz modernizację kotłowni. 3. Termomodernizacja oraz montaż OZE na domach jednorodzinnych i wielorodzinnych oraz wymiana źródeł ciepła (na pompy ciepła, piece na pellet) oraz modernizację kotłowni. 4. Termomodernizacja i montaż OZE na budynkach pod działalność gospodarczą oraz wymianę źródeł ciepła (na pompy ciepła, piece na pellet) oraz modernizację kotłowni. W związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi przed przystąpieniem do ich realizacji zadania gmina/inwestor dokona rozpoznania, czy w budynku występują chronione gatunki zwierząt, (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-rozrodczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa wart. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując tę inwestycje Gmina będzie uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - redukcja emisji szkodliwych substancji dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi, - zmniejszenie kosztów zużycia energii, - zwiększenie wykorzystania OZE. Wskaźniki produktu dla działania 2.1 FEŚ: - Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej (m2), - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.), - Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła (szt.), - Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) (szt.),

	- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE (MW), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE (MW), Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha], - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) Wskaźniki rezultatu dla działania 2.1 FEŚ: - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok], - Szacowana emisja gazów cieplarnianych (tona ekwiwalentu CO2 /rok), - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok), - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (MWh/rok), - Liczba dodatkowych użytkowników podłączonych do sieci ciepłowniczej (użytkownicy). Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.3 Termomodernizacja i energomodernizacja
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwa Michałów
6 Podmiot realizujący	Gmina Michałów Przedsiębiorcy z terenu rewitalizacji Właściciele budynków jednorodzinnych
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	5 000 000,00 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 2.1 Efektywność energetyczna – dotacje lub działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (w zakresie inwestycji kwalifikujących się do przedmiotowego działania – bez obiektów administracji publicznej) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030

9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej
2 Zakres	Systematyczne poprawianie stanu nawierzchni dróg publicznych, z naciskiem na uspokajanie ruchu i poprawę bezpieczeństwa użytkowników. Projekt zakłada modernizację/rozbudowę infrastruktury około drogowej tj. oświetlenie, chodniki. Budowa ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji wraz z rozlokowaniem punktów serwisowych do samodzielnej naprawy rowerów oraz montowaniem stojaków na rowery przy najważniejszych węzłach komunikacyjnych, budynkach użyteczności publicznej i lokalach usługowych; ciągłe poprawianie i uzupełnianie sieci chodników; wprowadzanie elementów zieleni oraz małej infrastruktury itd. Zadanie zakłada m.in.: - rozbudowę oświetlenia ulicznego oraz wymianę starych lamp, oświetleniowych, wymiana/poprawa techniczna stanu przystanków, w tym wykonanie „zielonych" przystanków, - montaż luster poprawiających bezpieczeństwo, - modernizację dróg wewnętrznych, gminnych, powiatowych, wojewódzkiej na terenie sołectwa Michałów, - modernizację poboczy i rowów, - doświetlenie pionowe i poziome przejść dla pieszych na drodze wojewódzkiej, - przegląd i uzupełnienie istniejącego oznakowania dróg gminnych, ścieżek/dróg rowerowych w tym montaż tablic informacyjnych/kierunkowych z wyszczególnieniem numerów posesji oraz nazw występujących przysiółków, - zakup urządzeń pozwalających na utrzymanie infrastruktury drogowej w zakresie wykaszania pasów drogowych oraz odśnieżania chodników w okresie zimowym.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty • Poprawa stanu infrastruktury drogowej, • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym pieszych i rowerzystów, • Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji. Wskaźniki produktu • Długość dróg gminnych o poprawionym standardzie nawierzchni (przebudowy, rozbudowy, remonty) na obszarze rewitalizacji (km),

	• Długość zmodernizowanych i nowych tras rowerowych na obszarze rewitalizacji (km), • Długość wyremontowanych ciągów pieszych na obszarze rewitalizacji (km) Wskaźniki produktu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.5 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparcie [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji 3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na obszarze rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwa Michałów
6 Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Michałowie Powiatowy Zarząd Dróg w Pińczowie Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	3 000 000,00 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (jedynie jako element większego projektu w zakresie limitu 15% kosztów kwalifikowalnych na infrastrukturę drogową) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Likwidowanie barier architektonicznych oraz stosowanie rozwiązań uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Pracownicy administracji na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Organizacja cyklicznych spacerów po obszarze rewitalizacji mających na celu bieżącą ewaluację prowadzonych przedsięwzięć i wejście w dialog z mieszkańcami. W spacerach będą brali udział – obok członków Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji – przedstawiciele podmiotów takich jak na przykład Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjnego ds. uzależnień; Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie itd. Przewiduje się także zapraszanie do udziału w spacerach ekspertów zewnętrznych oraz przedstawicieli innych samorządów mających doświadczenie w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poszerzenie wiedzy członków Zespołu ds. rewitalizacji na temat zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, - zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w proces wdrażania GPR, - stałe weryfikowanie efektów procesu rewitalizacji. Wskaźnik produktu: - liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji, - liczba spotkań Komitetu Rewitalizacji.
4 Realizowane kierunki działań	4.1. Rozwijający się Zespół ds. rewitalizacji 4.2 Komitet rewitalizacji – współpraca międzysektorowa na rzecz rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmiot realizujący	Gmina Michałów Zespół ds. rewitalizacji Komitet rewitalizacyjny
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	7 000 zł Środki własne
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Dialog społeczny w procesie rewitalizacji
2 Zakres	Wypracowanie stałych kanałów komunikacji oraz współpracy i dialogu z organizacjami społecznymi i grupami nieformalnymi działającymi w sferach związanych z celami programu rewitalizacji; włączanie przedstawicieli organizacji społecznych w ewaluację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, prowadzenie konsultacji w zakresie modeli wspierania inicjatyw nieformalnych, organizację cyklicznych ogólnodostępnych spotkań, seminariów i warsztatów; identyfikacja liderów społeczności lokalnych będących pośrednikami pomiędzy Zespołem ds. Rewitalizacji a mieszkańcami itd.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - zwiększenie zainteresowania organizacji społecznych przebiegiem i celami procesu rewitalizacji, - poszerzenie wiedzy rewitalizatorów na temat potrzeb konkretnych organizacji społecznych i inicjatyw nieformalnych działających na obszarze rewitalizacji, - zwiększenie świadomości mieszkańców obszaru rewitalizacji na temat przebiegu i celów procesu rewitalizacji.

	Wskaźniki produktu: - Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych z udziałem organizacji społecznych (szt.).
4 Realizowane kierunki działań	4.1. Rozwijający się Zespół ds. rewitalizacji 4.2 Komitet rewitalizacji – współpraca międzysektorowa na rzecz rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
6 Podmiot realizujący	Gmina Michałów Zespół ds. rewitalizacji
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	14 000 zł Środki własne
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rozpoczęcie i rozwijanie dialogu Gminy Michałów z lokalnym biznesem dla efektywnego osiągania celów GPR
2 Zakres	Przewiduje się m.in. organizowanie cyklicznych spotkań tematycznych oraz włączanie przedsiębiorców w realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na aktywizację zawodową i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości; organizację wydarzeń sportowych i kulturalnych oraz adresowane do młodzieży; działania promujące aktywność obywatelską. Planowane jest też np. zapraszanie przedsiębiorców na spotkania Zespołu ds. rewitalizacji, jak i ich udział w spacerach po obszarze rewitalizacji.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - zwiększenie zainteresowania lokalnego biznesu przebiegiem i celami procesu rewitalizacji, - zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, - poszerzenie wiedzy rewitalizatorów na temat potrzeb lokalnego biznesu na obszarze rewitalizacji. Wskaźniki produktu: - Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych z udziałem lokalnych przedsiębiorców (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	2.3. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 4.1. Rozwijający się Zespół ds. rewitalizacji 4.2 Komitet rewitalizacji – współpraca międzysektorowa na rzecz rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwa Michałów

6 Podmiot realizujący	Gmina Michałów we współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na obszarze sołectwa
7 Szacunkowa wartość /Główne źródła finansowania	14 000 zł Środki własne
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Rozwiązania powstające w efekcie realizowanego przedsięwzięcia będą spełniały wymagania dotyczące dostępności w wymiarze: cyfrowym, informacyjno-komunikacyjnym.

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie przedstawia charakterystykę pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te nazywane są skrótowo „przedsięwzięciami uzupełniającymi" lub „projektami uzupełniającymi". Ich realizacja przyczyni się do zwiększenia stopnia osiągania celów rewitalizacji. Szeroka paleta i zakres przedsięwzięć uzupełniających daje szansę na angażowanie i aktywizowanie interesariuszy rewitalizacji na wszystkich etapach realizacji GPR. Realizację wszystkich projektów uzupełniających zaplanowano na obszarze rewitalizacji lub w jego bliskim sąsiedztwie, co zapewni ich oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Innowacyjne projekty włączenia społecznego i wsparcia rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Realizacja kompleksowych działań, skierowanych do osób w różnym wieku i rodzin. Działania przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także dysfunkcjom w zakresie budowania wzajemnego szacunku i instrumentów wsparcia. Rozwijanie oferty wsparcia uwzględniającej indywidualne potrzeby konkretnych osób i rodzin; przyznawanie wsparcia materialnego; rozwijanie oferty ogólnodostępnych i darmowych usług publicznych oraz zapewnianie bezpłatnego dostępu do oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla osób i rodzin w trudnej sytuacji finansowej; zapewnianie opieki pedagogicznej, terapii (w tym dorosłych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych), wsparcia wychowawczego, itp.
3 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Program zajęć profilaktycznych dla rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	W ramach przedsięwzięcia w różnych formach (spotkania, warsztaty, dyskusje) będą organizowane zajęcia ze specjalistami dotyczące aktualnych wyzwań związanych z budowaniem relacji rodzinnych oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom dla prawidłowego funkcjonowania rodzin. Tematyka wydarzeń będzie dotyczyła między innymi profilaktyki uzależnień (alkoholu, narkotyków i innych używek), zdrowia psychicznego oraz cyberprzemocy.
3 Realizowane kierunki działań	1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych na terenie obszaru rewitalizacji

2 Zakres	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają czasowej pomocy w sprawowaniu codziennej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami w różnym wieku (wraz z podniesieniem umiejętności i wiedzy opiekunów). Zapewnienie dostępnych (bezpłatnych) usług opieki wytchnieniowej w zakresie odpowiadającym na zapotrzebowanie opiekunów osób ze szczególnymi potrzebami; rozwijanie oferty opieki wytchnieniowej m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług w ramach pobytu dziennego poza miejscem zamieszkania, a także – poprzez stworzenie warunków do realizacji opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego. Projekt obejmuje także: ▪ tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług realizowanych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną; ▪ wsparcie dla usług asystenckich i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; ▪ usługi świadczone w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych; ▪ zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów (nieformalnych) będących członkami rodzin, w tym opieka wytchnieniowa; ▪ wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ usługi towarzyszące, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; ▪ wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej; ▪ wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, ▪ długoterminową medyczną opiekę domową nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarską opiekę długoterminową.
3 Realizowane kierunki działań	1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4

1 Nazwa przedsięwzięcia	Wspieranie inicjatyw oddolnych
2 Zakres	Tworzenie oraz funkcjonowanie w różnych częściach obszaru rewitalizacji tzw. miejsc trzecich tzn. miejsc spotkań poza domem i pracą, dostępnych o różnych porach dnia dla dzieci i młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów itd. Przewiduje się realizację działań infrastrukturalnych oraz organizację wydarzeń (np. spotkań, warsztatów grup młodzieży i sąsiadów).
3 Realizowane kierunki działań	1.5. Integracja mieszkańców obszarze rewitalizacji 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa komunikacji publicznej obszaru rewitalizacji z innymi ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi gminy Michałów
2 Zakres	Stałe rozwijanie oferty transportu publicznego (zwłaszcza autobusowego) na obszarze rewitalizacji w celu zwiększenia dostępności oferty usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców (zwłaszcza obszarów wiejskich Gminy Michałów, a także obszaru rewitalizacji z innymi większymi ośrodkami miejskimi np. zwiększenie liczby połączeń z Kielcami, Krakowem). Planuje się m.in. realizację projektów pilotażowych w zakresie częstotliwości i pór kursowania busów, jak i eksperymentowanie z modyfikowaniem istniejących tras lub wprowadzaniem do rozkładu nowych linii.
3 Realizowane kierunki działań	3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na obszarze rewitalizacji 3.6 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Błękitno-zielony obszar rewitalizacji
2 Zakres	Wypracowanie oraz wdrażanie na etapie realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych standardów, które poprawią stan dostosowania infrastruktury do zmiany klimatu. Systematyczne uzupełnianie zieleni na obszarze rewitalizacji oraz realizacja instalacji, które sprzyjają zwiększaniu retencji (np. łąki kwietne i ogrody deszczowe) itp.
3 Realizowane kierunki działań	2.3. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji 3.4. Rozwijanie i poprawa błękitno-zielonej infrastruktury

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowe wsparcie przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Szeroka oferta wsparcia dla początkujących przedsiębiorców działających na obszarze sołectwa Michałów. Stworzenie miejsca inkubacji nowych firm, które jednocześnie ułatwi nawiązywanie relacji pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami. Oferta doradztwa, szkoleń

	i konsultacji itp., zwłaszcza w zakresie zakładania i prowadzenia firmy, marketingu i księgowości. Promowanie usług oferowanych przez przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji m.in. poprzez stworzenie programu popularyzującego oferowane przez nich usługi wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.4. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Tworzenie i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Powstanie na obszarze rewitalizacji podmiotu lub podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnej), które pozwolą na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznych i znajdujących się w trudnej sytuacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.4 Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 3.6 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami

7. Opis podejścia zintegrowanego

Skoordynowana Rewitalizacja: klucz do efektywności
Skuteczna realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) wymaga kompleksowego podejścia i integracji różnorodnych działań. Nie chodzi o pojedyncze projekty, ale o **synergiczne współdziałanie** wielu przedsięwzięć, które wzajemnie się uzupełniają, prowadząc do osiągnięcia wspólnych celów. Taka **komplementarność** jest niezbędna, biorąc pod uwagę złożony charakter i szeroki zakres identyfikowanych problemów na obszarach rewitalizacji.

Jak zapewniamy komplementarność?
Przy planowaniu i wdrażaniu nowych przedsięwzięć, kluczowe jest analiza ich potencjalnych powiązań z już istniejącymi lub planowanymi działaniami. Projekty uznaje się za komplementarne, gdy:

- rozwiązują **podobne problemy** na obszarze rewitalizacji,
- przyczyniają się do realizacji **pokrewnych celów i kierunków działań**.

Przykładem takiej komplementarności są działania z zakresu "1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji", obejmujące zarówno inicjatywy podstawowe (np. "Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji", "Dialog społeczny w procesie rewitalizacji"), jak i uzupełniające ("Wspieranie inicjatyw oddolnych").

GPR w praktyce: integracja i współpraca dla zmiany
Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) to proces, który wymaga **skoordynowanych i zintegrowanych działań**. Sukces programu opiera się na zdolności do łączenia różnorodnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektywnej współpracy wszystkich zaangażowanych stron.
Dlaczego integracja jest tak ważna?

- **wielowymiarowość problemów:** obszary rewitalizacji charakteryzują się złożonymi problemami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi, które wymagają wielokierunkowych interwencji;
- **optymalne wykorzystanie zasobów:** integracja działań pozwala na lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów, unikając dublowania wysiłków i zwiększając efektywność realizowanych projektów.

Mechanizmy integracji: kluczowym elementem zapewniającym realną integrację jest **cykliczny przegląd potrzeb interesariuszy** i bieżącego stanu realizacji przedsięwzięć. Służą temu regularne spotkania koordynacyjne **Zespołu ds. Rewitalizacji**, odbywające się średnio raz na kwartał. Podczas tych spotkań omawiane są powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami, co jest kluczowe dla powodzenia programu.

Równocześnie z działaniami integrującymi społeczność, program koncentruje się na poprawie infrastruktury dla integracji, sportu, zdrowia i kultury. Działania koordynacyjne mają na celu zapewnienie, by całość przedsięwzięć GPR **efektywnie i trwale** przekładała się na:

- poprawę oferty usług publicznych,
- poprawę stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych,
- skuteczną walkę z wykluczeniem społecznym.

Holistyczne podejście do rewitalizacji: synergia dla Gminy Michałów
Rewitalizacja to kompleksowy proces, który wykracza poza pojedyncze interwencje. W Gminie Michałów dążymy do **holistycznego podejścia**, gdzie różnorodne przedsięwzięcia rewitalizacyjne działają w **synergii**, maksymalizując pozytywny wpływ na lokalną społeczność, przestrzeń i gospodarkę.
Co charakteryzuje nasze podejście?

- **Interdyscyplinarność:** łączymy wiedzę i doświadczenie z różnych dziedzin, aby osiągnąć maksymalną efektywność;
- **Kompleksowość:** podchodzimy do problemów całościowo, uwzględniając wszystkie potrzeby obszaru rewitalizacji – społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe;
- **Partnerstwo:** aktywnie współpracujemy z lokalną społecznością, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym;
- **Reakcja na kryzys:** działamy szybko i efektywnie, odpowiadając na palące problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Zakres i charakter działań: nasze przedsięwzięcia rewitalizacyjne to projekty współfinansowane ze środków unijnych oraz innych funduszy publicznych i prywatnych. Koncentrujemy się na **trwałych zmianach strukturalnych**, nie doraźnych remontach, aby zapewnić długofalowy rozwój i wyprowadzić zdegradowane obszary z kryzysu. Kluczem do sukcesu jest **koordynacja działań** realizowana przez wielu interesariuszy w ramach spójnego Gminnego Programu Rewitalizacji.

Kompleksowa Rewitalizacja: działanie z potencjałem
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r. to strategiczne podejście do transformacji obszarów wymagających wsparcia na obszarze rewitalizacji. Nie skupiamy się na powierzchownych zmianach, ale na **głębokiej, strukturalnej odnowie**, która zapewni trwałe i długoterminowe efekty. Nasze inicjatywy są skrojone na miarę najpilniejszych potrzeb, gwarantując **wielowymiarowy i strategiczny charakter** rewitalizacji.

Precyzyjne interwencje w kluczowych obszarach: komplementarność obszarowa
Nasze działania rewitalizacyjne są/będą celnie ukierunkowane. **Obszar rewitalizacji**, wyznaczony na podstawie szczegółowej "Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Michałów" i formalnie przyjęty uchwałą nr XV/96/2025 Rady Gminy Michałów z dnia 27 marca 2025 r., obejmuje **sołectwo Michałów**. To właśnie tutaj zdiagnozowaliśmy największą koncentrację negatywnych zjawisk, szczególnie w sferze społecznej, które często współwystępują z problemami w gospodarce, środowisku, przestrzeni oraz infrastrukturze technicznej. Jednocześnie dostrzegamy tu **znaczący potencjał do lokalnego rozwoju**. Przedsięwzięcia w GPR są dostosowane do specyfiki sołectwa Michałów. Dzięki temu, że obszar ten pełni **funkcje centrotwórcze** (handlowo-usługowe, administracyjne, społeczno-kulturalne), pozytywne efekty rewitalizacji oddziałują na całą gminę. **Przestrzenna komplementarność** jest zapewniona poprzez koncentrację interwencji, precyzyjnie dostosowanych do skali i specyfiki problemów danego miejsca.

Kompleksowa odpowiedź na wyzwania: komplementarność problemowa
Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne tworzą **spójną i uzupełniającą się całość**, dając kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane problemy w różnych sferach kryzysowych: społecznej,

gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. Szczególny nacisk kładziemy na kwestie **społeczno-gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe**.

- **Projekty społeczno-gospodarcze:** skierowane są przede wszystkim do grup najbardziej zagrożonych marginalizacją, takich jak osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz młodzież z rodzin dotkniętych bezradnością życiową. Ich celem jest **przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**, zwiększanie aktywizacji zawodowej poprzez projekty podnoszące kompetencje i przedsiębiorczość, a także **wspieranie aktywizacji społecznej i obywatelskiej** mieszkańców.
- **Projekty funkcjonalno-przestrzenne i środowiskowe:** aktywizacji społecznej sprzyjają inicjatywy poprawiające warunki przestrzenne. Kluczowe jest **kompleksowe przekształcenie przestrzeni publicznej** w bezpieczną, atrakcyjną i nowoczesną strefę. Wspierają to inne projekty poprawiające jakość przestrzeni publicznej, ułatwiające dostęp do oferty kulturalnej oraz promujące aktywne formy spędzania czasu wolnego. Dodatkowo, **działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji** przyczynią się do poprawy jakości środowiska naturalnego.

Wszystkie te projekty są w pełni **zgodne z celami określonymi w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy**, co gwarantuje spójność i efektywność działań.

Skuteczne zarządzanie i współpraca: komplementarność proceduralno-instytucjonalna

System zarządzania "Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r." opiera się na **współpracy dwóch kluczowych organów**: Zespołu ds. Rewitalizacji oraz uspołecznionego Komitetu Rewitalizacji. Taki model zapewnia **efektywne współdziałanie instytucji** i spójność procedur zarządczych na każdym etapie – od przygotowania po wdrożenie programu.

Nadzór nad pracą zespołu sprawuje **Wójt Gminy Michałów**, a funkcję przewodniczącego pełni **Zastępca Wójta**. W skład zespołu wchodzą przedstawiciele wszystkich kluczowych komórek merytorycznych Urzędu Gminy oraz kierownicy jednostek organizacyjnych istotnych dla procesu rewitalizacji. Ich głównym zadaniem jest **koordynacja prac**, w tym realizacja przedsięwzięć, szerokie włączenie społeczne, monitoring postępów, koordynacja współpracy między jednostkami gminy, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami, a także rekomendowanie zmian w oparciu o regularne sprawozdania.

Rewitalizacja z perspektywy mieszkańców: Program Inicjatyw Oddolnych

Gminny Program Rewitalizacji to odpowiedź na **realne potrzeby mieszkańców**. Przedsięwzięcia w nim ujęte nie są narzuconymi "z góry" projektami, lecz efektem **szerokich konsultacji społecznych** i **oddolnych inicjatyw** zgłaszanych przez samych zainteresowanych. Każdy projekt jest spójny z celami programu i wzajemnie uzupełnia inne działania, tworząc harmonijną całość. Dysponujemy także **doświadczoną kadrą** z niezbędnym potencjałem do skutecznego przygotowania wniosków, wdrożenia i rozliczenia otrzymanych dotacji.

Komplementarność międzyokresowa: doświadczenie i plany na przyszłość

Gmina Michałów ma bogate doświadczenie w rewitalizacji. Obecne działania stanowią naturalną kontynuację Programu Rewitalizacji Gminy Michałów na lata 2016-2023. Dzięki wcześniejszym przedsięwzięciom zdobyto cenne doświadczenie w prowadzeniu złożonych procesów rewitalizacyjnych, opartych na szerokim włączeniu społecznym i zintegrowanych działaniach w obszarach kryzysowych.

Oto przykłady naszych wcześniejszych przedsięwzięć:

- Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji:
  - Projekty „Remont chodnika w ciągu drogi gminnej Nr 345016T Michałów – Betlejem", „Budowa chodnika wzdłuż drogi gminnej Nr 345006T Michałów – Równiny", „Zakup specjalistycznego samochodu ratowniczo-gaśniczego wraz z wyposażeniem dla OSP Michałów".
- Poprawa funkcjonalności przestrzenno-funkcjonalnej:
  - W obszar ten wpisują się przede wszystkim przedsięwzięcia: „Rewitalizacja społeczno-gospodarcza Michałowa etap II", „Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy Michałów poprzez zagospodarowanie terenu w miejscowości Michałów"
- Poprawa techniczna obiektów:
  - Poprawa efektywności energetycznej w budynkach publicznych - projekt "Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Michałowie"
  - Modernizacja i doposażenie oddziałów przedszkolnych.
- Działania wspierające integrację społeczną:
  - Doposażenie świetlic wiejskich na terenie Gminy Michałów,
  - Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Michałów.

Przedmiotowy „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r." kontynuuje wytyczone kierunki. Obszar rewitalizacji w nowym programie pokrywa się z podobszarami z poprzedniego dokumentu, co gwarantuje ciągłość i skuteczność działań, dostosowanych do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności.

Komplementarność finansowa: wielowymiarowe wsparcie rewitalizacji

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r." opiera się na solidnych podstawach finansowych, wykorzystując różnorodne źródła w celu zapewnienia **stabilności i efektywności** realizowanych przedsięwzięć. To podejście, nazwane **komplementarnością finansową**, jest kluczowe dla sukcesu całego programu. Nasze projekty rewitalizacyjne będą finansowane z:

- **środków własnych gminy:** stanowiących podstawę i wyraz zaangażowania lokalnego samorządu;
- **funduszy strukturalnych Unii Europejskiej:** kluczowego wsparcia zewnętrznego, umożliwiającego realizację ambitniejszych inwestycji;
- **krajowych programów rządowych:** uzupełniających pulę środków i poszerzających zakres możliwych interwencji;
- **kapitału prywatnego:** angażującego sektor prywatny w proces rewitalizacji, co przyczynia się do zrównoważonego rozwoju i zwiększa innowacyjność.

Dzięki takiej **różnorodności źródeł** jesteśmy w stanie realizować zarówno projekty społeczno-gospodarcze, jak i inwestycyjne, zapewniając kompleksowe podejście do rewitalizacji. Ta strategia minimalizuje ryzyko i gwarantuje, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r. będzie w pełni zrealizowany.

Tabela 14 Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR

Numer projektu	Nazwa projektu	Powiązania z innymi projektami
1	„NOWY ZAWÓD" - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy	Zadanie 2, 3, 4

2	„ZNALEŹĆ WIOSNĘ W JESIENI ŻYCIA" – rozwój działalności placówki typu Senior+ 1.5	Zadanie 1, 3, 6
3	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji	Zadanie 1, 2, 5
4	Mamy szanse na sukces - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji	Zadanie 1, 7
5	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji	Zadanie 3, 11, 12
6	Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Michałów	Zadanie 1, 2, 3, 4
7	Kompleksowa rewitalizacja miejscowości Michałów	Zadanie 5, 8, 9, 10
8	Atrakcyjny Michałów – zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji 2.1, 2.3, 3.1, 3.4	Zadanie 7, 10
9	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji	Zadanie 7
10	Poprawa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej	Zadanie 7
11	Pracownicy administracji na obszarze rewitalizacji	Zadanie 12, 13
12	Dialog społeczny w procesie rewitalizacji	Zadanie 11, 13
13	Rozpoczęcie i rozwijanie dialogu Gminy Michałów z lokalnym biznesem dla efektywnego osiągania celów GPR	Zadanie 11, 12

8. Szacunkowe ramy finansowe programu

8.1. Ramy finansowe realizacji programu

Łączne szacunkowe środki finansowe przewidywane na realizację programu obejmują środki kierowane na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w kwocie ponad 22 mln złotych oraz środki szacowane na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tzn. przedsięwzięć uzupełniających) w kwocie 3 mln złotych. Zgodnie z przyjętym założeniami podstawą finansowania GPR będą stanowić zewnętrzne środki finansowane (UE, środki krajowe). Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe, Gmina Michałów będzie w pierwszej kolejności dążyła do współfinansowania planowanych projektów, a w drugiej do ewentualnego finansowania ich tylko i wyłączenie z budżetu gminy.

Możliwe źródła finansowanie projektów zostały szczegółowo opisane w kolejnym podrozdziale. W toku realizacji GPR znaczenie będą miały również zasoby własne interesariuszy procesu rewitalizacji zaangażowanych we wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będą to: praca wolontariuszy, społeczników i liderów lokalnych, zasoby lokalowe, specjalistyczny sprzęt, środki podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych, itp.

Tabela 15 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR

Rodzaj przedsięwzięć	budżet Gminy Michałów	środki UE	środki krajowe	środki zwrotne	środki prywatne	wartość ogółem
Szacowane środki na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	1 997 864,28 zł	17 758 793,60 zł	1 109 924,60 zł	887 939,68 zł	443 969,84 zł	22 198 492,00 zł
Szacowane środki na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	450 000,00 zł	2 100 000,00 zł	150 000,00 zł	250 000,00 zł	50 000,00 zł	3 000 000,00 zł
Ogółem	**13 690 250,00 zł**	**19 858 793,60 zł**	**1 259 924,60 zł**	**1 137 939,68 zł**	**493 969,84 zł**	**25 198 492,00 zł**

Źródło: opracowanie własne

8.2. Potencjalne źródła finansowania programu

Zapewnienie kompleksowego podejścia do procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością oparcia realizacji programu na komplementarności źródeł finansowania. Polega ona na łączeniu środków własnych JST oraz innych interesariuszy (w tym prywatnych) ze środkami zewnętrznymi (dotacyjnymi lub pożyczkowymi na preferencyjnych warunkach) - europejskimi (w ramach różnych funduszy) i krajowymi. W tym celu w niniejszym programie ramowo określono potencjalne, możliwe do wykorzystania źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy przyjąć, że w okresie wdrażania GPR (tj. do 2030 r.) pojawią się nowe źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, inne – dostępne obecnie – wygasną, a zasady pozyskiwania jeszcze innych zostaną zmienione. Oznacza to konieczność stałego śledzenia i pozyskiwania dostępnych źródeł finansowania konkretnych projektów rewitalizacyjnych. Z kolei w przypadku braku uzyskania pierwotnie planowanego dofinansowania danego przedsięwzięcia z określonego źródła powinny być podejmowane próby wykorzystania innych możliwości lub wspieranie procesów rewitalizacyjnych środkami własnymi Gminy Michałów. Główne źródła zewnętrzne obejmują m.in.:

- Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027,
- Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027 (WPR 2021-2027),
- Krajowy Plan Odbudowy (KPO),

oraz środki z dotacji:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego,
- Powiatowego Urzędu Pracy,

oraz pożyczki i kredyty bankowe.

Poniżej prezentuje krótki opis poszczególnych programów mogących stanowić źródła finansowania projektów opisanych w *Programie.*

Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej

Gmina Michałów będzie mogła skorzystać z instrumentów przygotowywanych na nową perspektywę finansową 2021-2027, a w przypadku PROW z dodatkowej puli wynikającej z wydłużenia horyzontu realizacji tego programu.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)

następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe.

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)
to następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu:

- poprawy sytuacji osób na rynku pracy,
- zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- zapewnienia opieki nad dziećmi,
- podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia,
- wsparcia systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia,
- budowania potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)
jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na:

- budowie społeczeństwa gigabitowego w Polsce,
- zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego,
- udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców,
- zapewnieniu cyberbezpieczeństwa (w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji),
- rozwoju gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe,
- rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych,
- wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)
jako jedyny program ponadregionalny realizowany będzie w Polsce po raz trzeci. Zakres wsparcia obejmuje dofinansowanie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój i modernizację systemu dystrybucji energii, adaptację do zmian klimatu i ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwiększenie dostępności transportowej (drogowej i kolejowej), miejsca aktywności społecznej oraz produkty turystyczne, wsparcie podmiotów świadczących usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe.

Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027
Na poziomie regionalnym środki polityki spójności będą dostępne w ramach kontynuacji dotychczasowych Regionalnych Programów Operacyjnych.

Programy dedykowane obszarom wiejskim
Na nową perspektywę finansową przygotowywany jest Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, który zgodnie z założeniami Wspólnej Polityki Rolnej będzie koncentrował się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego (w szczególności w sektorze owoców i warzyw) oraz działaniom związanym z oddziaływaniem rolnictwa na klimat i środowisko.

Krajowy Plan Odbudowy (KPO)
przygotowywany na podstawie *Europejskiego Planu Odbudowy*; przeznaczony na zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych obszarach.

Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. **Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg**) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (**Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego**).

Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych

Poza środkami wsparcia Unii Europejskiej Gmina Michałów będzie mogło ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg** w ramach którego finansowane będą projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;
- **Program Rozwoju Elektromobilności** w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.:
  - ✓ w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW;
  - ✓ w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także Program Senior+, Program „Aktywni+" na lata 2021-2025;
  - ✓ w zakresie kultury – dotacje Ministerstwa Kultury i Dziedzicwa Narodowego.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom. Z uwagi wejście w życie nowej perspektywy finansowania 2021-2027, czas realizacji projektów nastąpi w kolejnych kilku latach. Tym samym należy zakładać, że w tym okresie pojawią się również inne programy dotacyjne skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach *GPR* wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników Urzędu Gminy w Michałowie, co daje gwarancję ciągłej aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

9. Struktura zarządzania programem

Realizacja procesu rewitalizacji na zasadach, które zostały określone przepisami ustawy o rewitalizacji, wiąże się z koniecznością podejmowania działań w sposób kompleksowy i zintegrowany. Wynika to m.in. z faktu, że GPR obejmuje przedsięwzięcia z różnych sfer rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Michałów. Wymaga to stworzenia stałych zasad współpracy różnych interesariuszy rewitalizacji na każdym etapie wdrażania GPR.

9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR

Na mocy przepisów *ustawy o rewitalizacji* opracowanie, realizacja i nadzór nad realizacją GPR, między innymi poprzez prowadzenie oceny aktualności i stopnia realizacji, stanowi odpowiedzialność Wójta Gminy Michałów. Wieloletni horyzont czasowy Programu, jak również szeroki zakres zadań oraz obowiązków o charakterze formalnym, które wynikają z wdrażania przepisów ustawy o rewitalizacji oraz przyjęcia GPR, wiążą się z koniecznością powierzenia zadań w zakresie bieżącej koordynacji procesu rewitalizacji utworzonemu w tym celu zespołowi roboczemu.

Zespół ds. rewitalizacji

Zespół ten będzie pełnił funkcję doradczą i powołany zostanie zarządzeniem Wójta Gminy Michałów. W skład Zespołu wejdą m.in. osoby, które aktywnie uczestniczyły w pracach nad opracowaniem GPR. Zespół będzie realizował zadania i przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio z treści GPR, jak i z przepisów ustawy o rewitalizacji. Będą to m.in.:

- monitorowanie realizacji przedsięwzięć oraz przygotowywanie rocznych raportów dotyczących postępu realizacji GPR i przedkładanie ich Wójtowi,
- ocena poziomu realizacji celów procesu rewitalizacji poprzez przyjęte kierunki działań i wdrażane przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz wzajemna integracja tych przedsięwzięć,
- zapewnienie komplementarności i koncentracji działań Gminy Michałów w wyznaczonym obszarze rewitalizacji,
- przygotowanie i przedłożenie Wójtowi Gminy Michałów oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródokresowa),
- zapewnienie spójności pomiędzy działaniami podejmowanymi przez różne instytucje w ramach procesu rewitalizacji,
- obsługa organizacyjna Komitetu Rewitalizacji.

W skład Zespołu wchodzić będą przedstawiciele wybranych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (Biblioteka, GOPS) realizujący m.in. zadania w zakresie:

- pomocy społecznej oraz reintegracji zawodowej i społecznej,
- rozwoju oferty kulturalnej i sportowej kierowanej do mieszkańców,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- polityki przestrzennej,
- prowadzenia działalności gospodarczej,
- przygotowania i realizacji zadań inwestycyjnych,
- strategii rozwoju i pozyskiwania środków zewnętrznych na potrzeby realizacji programu,
- gospodarowania nieruchomościami gminy oraz zasobem mieszkaniowym,

- utrzymania terenów zieleni i przestrzeni publicznej,
- gospodarki finansowej gminy w ramach budżetu oraz planów wieloletnich.

Pracami Zespołu ds. rewitalizacji będzie kierował Koordynator Zespołu wyznaczony przez Wójta. Koordynator będzie realizować swoje zadania m.in. poprzez:

- ustalanie harmonogramu prac Zespołu, w tym regularnych spotkań oraz aktywności z udziałem interesariuszy procesu rewitalizacji,
- zapraszanie do udziału w pracach Zespołu ekspertów zewnętrznych i przedstawicieli innych jednostek samorządu terytorialnego prowadzących proces rewitalizacji,
- zapewnienie spójności realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami procesu rewitalizacji poprzez udział w pracach nad zlecaniem lub opracowaniem dokumentacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- bezpośrednią współpracę z interesariuszami o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji oraz podmiotów, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku *o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027*, w tym poprzez wsparcie i zapewnienie ciągłości funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (w szczególności organizację spotkań, sporządzanie protokołów, obsługę zapytań członków i zgłaszanych tematów, prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem pełnego składu);
- prowadzenie działań w zakresie partycypacji społecznej, w tym w zakresie wspierania inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w realizacji GPR-u oraz zapewnienia możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy w czasie prowadzenia monitoringu i oceny rewitalizacji, stosownie do art. 5 ust. 2 i ust. 3 *ustawy o rewitalizacji*;
- sporządzanie projektów raportów podsumowujących stan realizacji GPR przedkładanych do dyskusji Zespołowi, a następnie Wójtowi.

Rycina 1 Struktura Zarządzania GPR

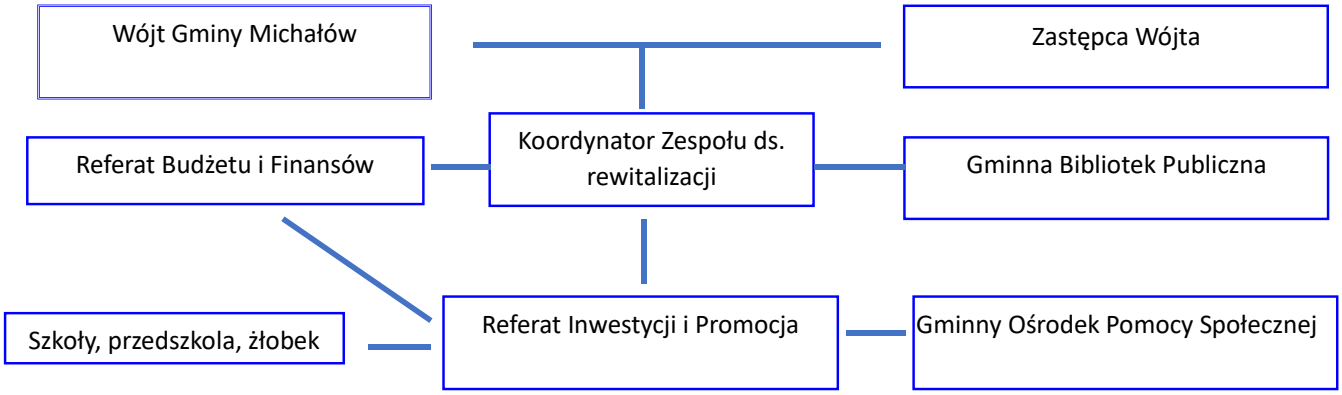

Źródło: opracowanie własne

Kluczowe znaczenie dla osiągania celów procesu rewitalizacji będą miały regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Pozwolą one na identyfikację barier utrudniających realizację przedsięwzięć, rozwiązywanie bieżących problemów, jak i reagowanie na postulaty interesariuszy procesu rewitalizacji. W ramach prac Zespołu przewiduje się możliwość tworzenia zespołów roboczych na potrzeby

przygotowania dokumentacji oraz wdrażania jednego lub grupy projektów rewitalizacyjnych. Do prac Zespołu oraz grup roboczych mogą być zapraszani inni pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele mieszkańców, eksperci zewnętrzni itd.

9.2. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym

Gminny Program Rewitalizacji przewiduje również na etapie jego realizacji włączenie partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacji działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Na etapie prac nad niniejszym programem podejmowano starania o włączenie wskazanych wyżej podmiotów do uczestnictwa w opracowaniu dokumentu. Podjęto szereg działań skierowanych między innymi do organizacji społecznych oraz różnych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji, czy też przedsiębiorców, którym stworzono warunki do identyfikacji własnych przedsięwzięć (w formie naboru fiszek z pomysłami na projekty rewitalizacyjne). Przewiduje się także zaangażowanie tych podmiotów w realizacji wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których zakres ustalono w GPR.

Stosownie do przepisów *ustawy o rewitalizacji* kluczową formą zaangażowania wskazanych wyżej partnerów będzie mieć Komitet Rewitalizacji. Będzie to organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy procesu rewitalizacji z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji będzie zajmować stanowiska dotyczące kluczowych etapów procesu rewitalizacji. Należą do nich opiniowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz projektu programu lub jego zmiany. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji sposób wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa w drodze stosownej uchwały Rada Gminy zapewniając wyłanianie interesariuszy przez ich przedstawicieli. Przyjęcie przez Radę zasad działania Komitetu poprzedzają konsultacje społeczne projektu stosownej uchwały. W celu osiągnięcia efektywnej współpracy z Komitetem Rewitalizacji przewiduje się jej oparcie na następujących zasadach:

1. Komitet będzie reprezentować wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, w szczególności wymienione w ustawie o rewitalizacji, zmierzając jednocześnie do samodzielnego wyłaniania interesariuszy spośród ich przedstawicieli.
2. W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, reprezentujących m.in. środowiska seniorów, młodzieży, itd.
3. Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości w celu stworzenia jak najlepszych warunków do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw dotyczących wspierania procesu rewitalizacji.
4. Kadencja Komitetu będzie korespondować z częstotliwością sporządzania oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródokresowa).

9.3. Koszty zarządzania

Zgodnie ustawą o rewitalizacji, struktura zarządzania procesem rewitalizacji powinna znaleźć odzwierciedlenie w kosztach tego procesu określonych w gminnym programie rewitalizacji.

Realizacja GPR będzie bazować przede wszystkim na zaangażowaniu i udziale pracowników Urzędu Gminy w Michałowie i jego jednostek organizacyjnych. Zaangażowani w realizację poszczególnych przedsięwzięć pracownicy będą wykonywać swoje zadania w ramach obowiązków służbowych. Koszty zarządzania realizacją GPR odnoszą się zatem wyłącznie do tych zadań i elementów procesu rewitalizacji, które Gmina Michałów będzie zobowiązana realizować w toku wdrażania GPR w oparciu o jego bezpośrednie postanowienia i wytyczne oraz w oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji*.

W okresie realizacji programu koszty zarządzania jego realizacją zaprezentowane w tabeli poniżej obejmą:

- wsparcie i zapewnienie efektywnej organizacji prac Komitetu Rewitalizacji pełniącego funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- zapewnienie ciągłości realizacji GPR poprzez wyznaczenie pracownika merytorycznego pełniącego obowiązki koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- koszty regularnych spotkań Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;
- monitorowanie postępów realizacji GPR oraz przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny: koszt ponoszony średnio raz na trzy lata.

Tabela 16 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR

Rok realizacji Programu	Szacowana wysokość kosztów zarządzania realizacją programu
2025	15 000,00 zł
2026	15 000,00 zł
2027	25 000,00 zł
2028	15 000,00 zł
2029	15 000,00 zł
2030	25 000,00 zł
Razem	110 000,00 zł

Źródło: Urząd Gminy w Michalowie

Należy zwrócić uwagę, że dodatkowe środki usprawniające realizację programu przewidziano w ramach projektów rewitalizacyjnych określonych w kierunkach działań: 4.1. Rozwijający się Zespół ds. rewitalizacji, 4.2 Komitet rewitalizacji – współpraca międzysektorowa na rzecz rewitalizacji Dla potrzeb skutecznej realizacji zadań w toku realizacji programu Gmina Michałów będzie dążyć do pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na pokrycie przynajmniej części kosztów procesu zarządzania np. w ramach programów Pomocy Technicznej (o ile będzie taka możliwość).

9.4. Ramowy harmonogram realizacji GPR

Perspektywa realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.* obejmuje sześć lat. Obejmuje ona również rok 2025, w którym zainicjowano prace dotyczące opracowania GPR, jak również rozpoczęto przygotowania dla szeregu istotnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłaszanych przez interesariuszy procesu rewitalizacji.

Przyjęty harmonogram realizacji GPR opiera się na najważniejszych etapach i działaniach, które powinny zostać podjęte w toku realizacji programu przy uwzględnieniu, że kluczowym etapem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie etap przygotowawczy. Etap ten obejmuje rzetelne opracowanie założeń przedprojektowych uzgadnianych między poszczególnymi interesariuszami.

Zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny w perspektywie do 2030 r. opracowanych zostanie 5 raportów dotyczących stanu realizacji programu. Obejmą każdy pełen rok realizacji począwszy od 2026r. Ponadto, sporządzona zostanie ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, o których mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Dodatkowo zaplanowano sporządzenie oceny efektów programu po zakończeniu jego realizacji (ocena ex post), co nastąpi w 2031 roku. Jej celem będzie weryfikacja zasadności kontynuacji procesu rewitalizacji w wyznaczonym obszarze oraz trafności założeń i skutków realizacji GPR.

W toku realizacji programu przewiduje się aktywny udział Komitetu Rewitalizacji w jego monitorowaniu i ewaluacji.

Tabela 17 Ramowy harmonogram realizacji GPR

Rok realizacji		Planowane działania
2025	I połowa roku	prace przygotowawcze dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (opracowanie dokumentacji projektowej, koncepcji, kosztorysów, ew. Programów Funkcjonalno-Użytkowych)
	II polowa roku	przyjęcie uchwałą Rady Gminy - Gminnego Programu Rewitalizacji; prace przygotowawcze i wdrożeniowe dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przyjęcie uchwały określającej zasady działania Komitetu Rewitalizacji, nabór na członków i powołanie Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji; przygotowanie i złożenie wniosku w ramach działania 6.5 *Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie* z programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027
2026	I połowa roku	wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR; przygotowanie i wdrażanie inwestycji rewitalizacyjnych;
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2025 i 2026r. przygotowanie i wdrażanie kolejnych projektów rewitalizacyjnych
2027	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2026r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przygotowanie pierwszej Oceny aktualności i stopnia realizacji (ocena śródokresowa);

2028	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2027r.; zakończenie prac Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji i powołanie Komitetu drugiej kadencji; przygotowanie i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
2029	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2028r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych głównie w ramach kolejnej perspektywy unijnej na lata 2028-2035
2030	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2029r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
	II połowa roku	przygotowanie i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację,
2031	I połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2030 r. przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację, początek prac koncepcyjnych nad kolejnym GPR
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR; ocena osiągniętych efektów programu po zakończeniu jego realizacji

Źródło: opracowanie własne

10. System monitorowania i oceny Programu

Wdrażanie GPR następuje poprzez działania wielu podmiotów i instytucji, które będą realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej. Kompleksowy charakter GPR powoduje, że jego realizacja musi być stale analizowana przez Zespół ds. Rewitalizacji, przy udziale wiedzy i zaangażowania interesariuszy procesu rewitalizacji w ramach Komitetu rewitalizacji. Konieczna jest zarówno analiza bieżącej realizacji wdrażanych projektów, jak i szersza ocena skutków i efektów procesu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 9 *ustawy o rewitalizacji* w GPR konieczne jest ustanowienie systemu monitorowania i oceny programu. Celem tego systemu jest stworzenie skutecznego mechanizmu reakcji na przebieg realizacji programu (który może odbiegać od założeń) oraz wprowadzania ewentualnych zmian w trakcie jego realizacji. Ponadto, sprawnie funkcjonujący system monitoringu i oceny GPR pozytywnie przekłada się na sposób zarządzania programem, wzmacnianie poczucia partnerstwa i „współwłasności" dokumentu wśród interesariuszy, a także na przepływ informacji pomiędzy realizatorami projektów rewitalizacyjnych a osobami i instytucjami zainteresowanymi przebiegiem procesu rewitalizacji.

System monitorowania i oceny programu składa się z dwóch podstawowych elementów. Pierwszym z nich jest monitorowanie postępów jego realizacji, które odbywa się poprzez raportowanie bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć i jest prowadzone w odniesieniu do zapisów dotyczących ram finansowych i harmonogramów. Drugim jest natomiast ocena stopnia osiągania zakładanych celów procesu rewitalizacji, które realizowane są poprzez kierunki działań oraz poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Ocena trafności i skuteczności przedsięwzięć rewitalizacyjnych często wymaga rozłożonej w czasie obserwacji, dlatego też ocena stopnia osiągania zakładanych celów GPR jest prowadzona z mniejszą częstotliwością niż monitorowanie bieżących postępów we wdrażaniu programu.

Monitoring GPR będzie prowadzony w cyklu rocznym, a ocena stopnia osiągania zakładanych celów procesu rewitalizacji i ogólnej aktualności programu raz na 3 lata. Ustalenia w tym zakresie są zgodne z wytycznymi wynikającymi z przepisów *ustawy o rewitalizacji*.

10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu

Monitorowanie postępów realizacji GPR ma na celu bieżące śledzenie wdrażania programu, a w efekcie stworzenie sprawnego systemu realizacji jego najważniejszych postanowień. Wykorzystywanym w tym celu narzędziem będą sporządzane każdego roku raporty dotyczące stanu realizacji Programu. Sprawozdanie to sporządzane będzie za rok poprzedni i jego prezentacji nastąpi na sesji podczas której omawiany jest Raport o stanie gminy. Wcześniej wnioski z tego raportu będą omawiane przez Komitet Rewitalizacji. Podstawowym celem raportu będzie zebranie i usystematyzowanie informacji dotyczących postępów we wdrażaniu GPR. Zostaną one następnie wykorzystanie do opracowania Raportu o stanie Gminy Michałów, który co roku jest sporządzany na podstawie art. 28aa Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym* oraz przedkładany Radzie Gminy. Dane zebrane w ramach Raportu zostaną również wykorzystanie do udziału w obowiązkowym badaniu dotyczącym procesu rewitalizacji w gminach prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny w ramach systemu statystyki publicznej. Raport obejmie najważniejsze informacje dotyczące postępów realizacji ujętych w GPR przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Znajdą się w nim

odniesienia do ram czasowych oraz finansowych przedsięwzięć, które zostały zidentyfikowane w GPR. Jeżeli zajdzie taka potrzeba, w Raporcie znajdą się informacje o kolejnych etapach już realizowanych projektów. Będą tam też dostępne zwięzłe, hasłowe informacje na temat aktualnego statusu realizacji przedsięwzięć (np. „w trakcie realizacji", „zakończono realizację" itd.). Ważnym elementem corocznych raportów będzie bieżąca ocena i analiza osiąganych wskaźników. Poniżej zaprezentowano przykładowy, możliwy do rozbudowania zestaw wskaźników, które należy uwzględnić w corocznych raportach z realizacji GPR.

Przy opracowaniu poniższego przykładowego zestawu wskaźników wykorzystano informacje zawarte w opisanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na temat sposobu oceny ich rezultatów. Liczba wskaźników przyporządkowanych do kolejnych celów odzwierciedla też charakter przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które w pierwszej kolejności mają się koncentrować na rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Przy doborze wskaźników uwzględniono też doświadczenia z prac nad wyznaczeniem granic obszaru rewitalizacji.

Tabela 18 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR

Wskaźnik	Oczekiwany kierunek oddziaływania	Wartość bazowa	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend) (2030)
Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez pełniejsze wykorzystanie ich potencjału kulturowego i środowiskowego oraz stworzenie warunków do rozwoju branży turystycznej.			
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	1024	↑
Cel szczegółowy 1. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji aktywni społecznie i zawodowo			
Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Michałowie	Spadek wartości wskaźnika	130	↓
Liczba realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu integrację mieszkańców	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Cel szczegółowy 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji dla rozwoju przedsiębiorczości			
Powierzchnia nowoutworzonych lub przebudowanych przestrzeni publicznych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	103	↑

Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba powstałych produktów turystycznych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Cel szczegółowy 3. Przyjazna i atrakcyjna przestrzeń publiczna sprzyjająca integracji społecznej			
Liczba oddanych do użytku placów zabaw/skwerów/miejsc integracji społecznej	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba dostosowanych obiektów do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba doposażonych obiektów kultury, szkół, przedszkoli	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Cel szczegółowy 4. Sprawne kadry na rzecz rewitalizacji i rozwoju obszaru rewitalizacji			
Liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji (spoza Urzędu Gminy w Michałowie i jej jednostek organizacyjnych)	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑

Źródło: opracowanie własne

Za opracowanie rocznego Raportu dotyczącego stanu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie odpowiadać Zespół do spraw rewitalizacji, będący zespołem roboczym powołanym przez Wójta Gminy, przy jednoczesnej wiodącej roli koordynatora tego zespołu, który odpowiadać będzie za zebranie oraz usystematyzowanie niezbędnych dla jego powstania danych i informacji.

10.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu

Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie następować co trzy lata. Pierwsza ocena zostanie sporządzona w drugiej połowie 2027r.

W ocenie znajdzie się pogłębiona analiza rocznych raportów o stanie realizacji programu: stopnia osiągania wskaźników, jak i danych dotyczących kosztów oraz harmonogramu wdrażania poszczególnych przedsięwzięć. Dokument ten powinien obejmować ocenę prowadzonego procesu rewitalizacji tak, aby możliwe było sformułowanie wniosków w zakresie trafności i aktualności treści GPR (np. odnośnie tego, jak się sprawdza zaplanowany system zarządzania) oraz potrzeby ewentualnych zmian. Zasadne w tym celu będzie wykorzystanie jakościowych metod badawczych. I będą to np. spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z udziałem podmiotów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć, wywiady indywidualne i fokusowe z interesariuszami procesu rewitalizacji, spacery badawcze itd.

W prowadzonej raz na trzy lata ocenie aktualności i stopnia realizacji GPR należy uwzględnić wnioski z badania społecznego, które ma na celu ocenę realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wnioski z w/w analizy pozwolą m.in. na ocenę stanu zagospodarowania i użyteczności przestrzeni publicznych lub dostępności obiektów użyteczności publicznej modernizowanych w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W ramach przeglądu sporządzone zostaną także wykazy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja została zakończona, jest w trakcie lub nie została rozpoczęta; analiza potrzeb i zasobów instytucjonalnych (również po stronie partnerów spoza sektora publicznego) koniecznych do zarządzania procesem rewitalizacji; a także identyfikacja barier i priorytetów w kontekście pozostałych lat wdrażania GPR.

Podobnie jak w przypadku rocznych raportów, za sporządzenie oceny aktualności i stopnia realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.* będzie odpowiedzialny Zespół ds. Rewitalizacji. Ocena będzie przedkładana Komitetowi Rewitalizacji przez Wójta Gminy. Zadaniem Komitetu będzie m.in. ocena czy w kontekście postępów realizacji GPR i osiąganych efektów istnieje konieczność przystąpienia do jego aktualizacji.

11. Zmiany związane z wdrażaniem Programu

11.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy

W związku z realizacją postanowień „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r." nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian uchwały Nr XXIX/229/2021 Rady Gminy Michałów z dnia 28 maja 2021 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy Michałów na lata 2021-2025.

11.2. Zmiany dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji* nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian dotyczących Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałów. Nie przewiduje się aktualizacji *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Michałów w obszarze części sołectwa Michałów* przyjętego uchwałą Nr XXVII/206/2021 Rady Gminy Michałów z dnia 29.01.2021r.

Ponadto w związku z realizacją GPR nie przewiduje się konieczności uchwalenia lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak również konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

11.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji* nie przewiduje się konieczności ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy 8
Tabela 2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zrealizowane w ostatnich latach lub w trakcie realizacji obejmujące miejscowość Michałów 12
Tabela 3 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Michałowie w 2024r. zamieszkująca obszar rewitalizacji 25
Tabela 4 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji 26
Tabela 5 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2022-2024 na obszarze rewitalizacji 26
Tabela 6 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Michałów na koniec 2024r. 26
Tabela 7 Frekwencja wyborcza w Gminie Michałów w wyborach samorządowych (2024), parlamentarnych (2023) i prezydenckich (2020) 26
Tabela 8 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023 28
Tabela 9 Wykaz zabytków znajdujących się na terenie gminy Michałów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych stan 31.12.2024 r. 38
Tabela 10. Wykaz obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków - zabytki nieruchome 39
Tabela 11. Stanowiska archeologiczne ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków 40
Tabela 12 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie sołectwa Michałów 56
Tabela 13 Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w latach 2021-2024 na terenie gminy i sołectwa Michałów 57
Tabela 14 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR 100
Tabela 15 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR 107
Tabela 16 Ramowy harmonogram realizacji GPR 108
Tabela 17 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR 111

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja podobszarów rewitalizacji Gminy Michałów w „Programie Rewitalizacji Gminy Michałów na lata 2016-2023” 6
Mapa 2 Obszary zdegradowany oraz rewitalizacji – sołectwo Michałów 10
Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Michałów w podziale sołectwa 27
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Michałów w podziale na sołectwa 28
Mapa 5 Obszary chronione na terenie sołectwa Michałów (obszar rewitalizacji) 32
Mapa 6 Obszary zagrożenia powodzią występujące na obszarze rewitalizacji – sołectwo Michałów 35
Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczna – ocena w siatce pól podstawowych dla sołectwa Michałów 36
Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Michałów w podziale na sołectwa 37
Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Michałów w podziale sołectwa 56
Mapa 10 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych Gminy Michałów 57

Załączniki:

1 Mapa w skali 1:5000 podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

2 Lokalizacja inwestycji planowanych do wdrożenia w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów zagrożonych powodzią

3 Kierunki inwestycji planowanych do wdrożenia w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów chronionych

Mapa w skali 1:5000
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno przestrzennych obszaru rewitalizacji

Legenda

- obszar zdegradowany sołectwo Michałów
- obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
- A Inwestycje punktowe
- B Inwestycje obszarowe
- C Inwestycje liniowe infrastruktura drogowa
- D Inwestycje liniowe infrastruktura wodno - kanalizacyjna

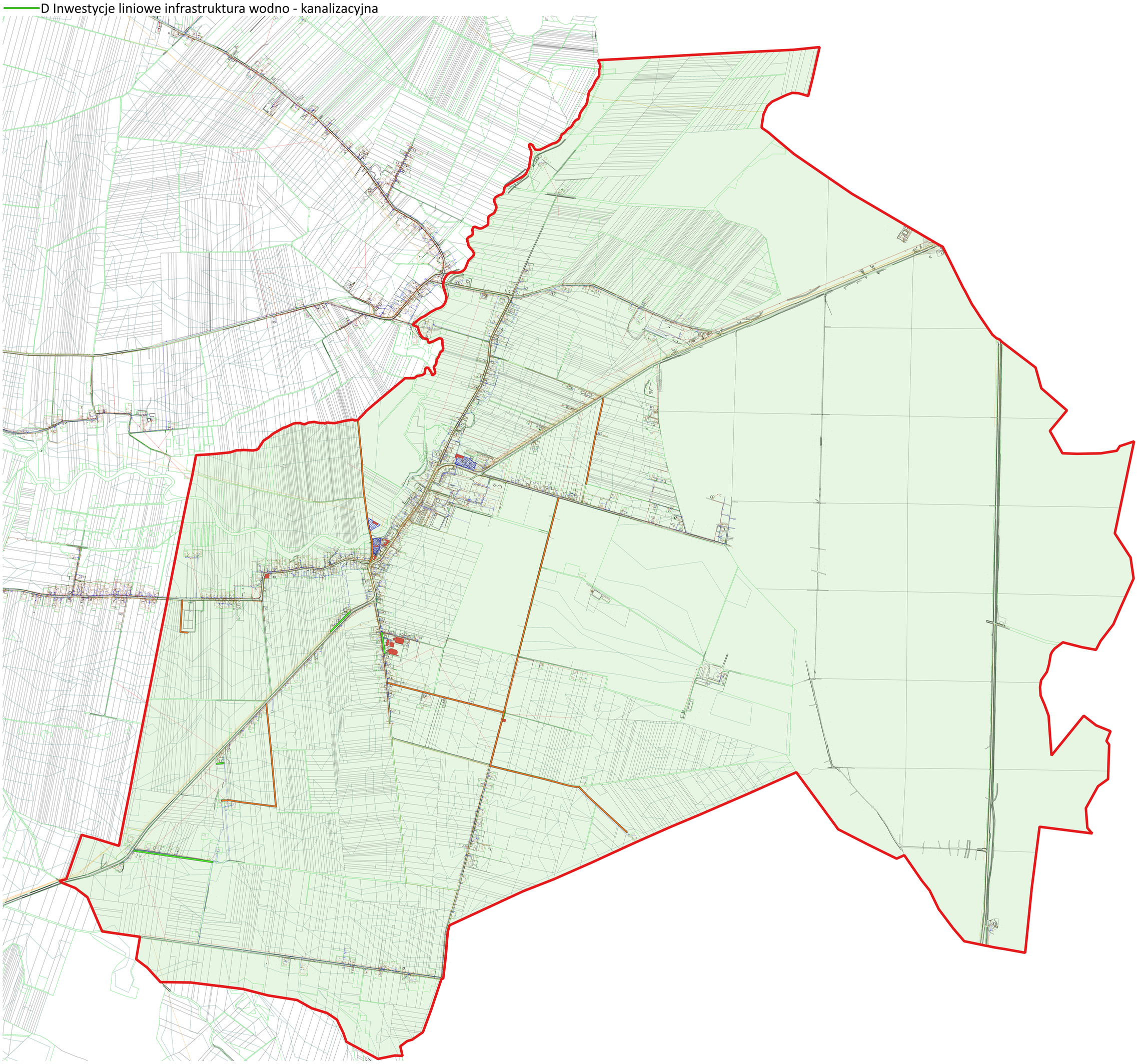

Mapa w skali 1:5000
Lokalizacja inwestycji planowanych do wdrożenia w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów zagrożonych powodzią

Legenda:

- obszar zdegradowany sołectwo Michałów
- obszar rewitalizacji sołectwo Michałów
- A Inwestycje punktowe
- B Inwestycje obszarowe
- C Inwestycje liniowe infrastruktura drogowa
- D Inwestycje liniowe infrastruktura wodno - kanalizacyjna
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 10%
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 1%
- obszary zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 0,2%
- obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące tereny między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym

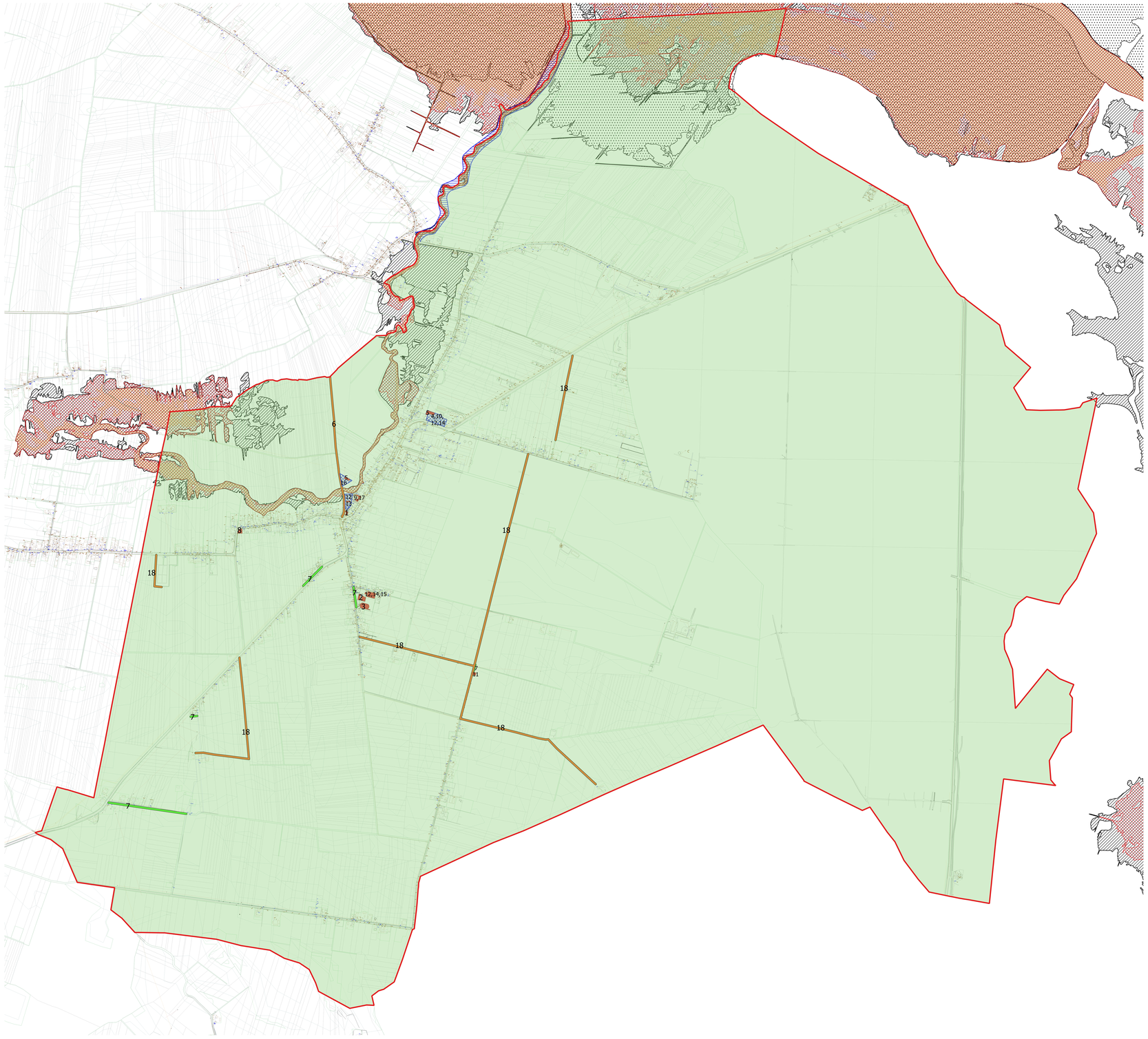

Planowane do realizacji inwestycje:

1. Modernizacja budynku Biblioteki w Michałowie.
2. Modernizacja budynku Zespołu Placówek Oświatowych w Michałowie.
3. Modernizacja boiska wielofunkcyjnego w Michałowie.
4. Zagospodarowanie terenu przy Ośrodku Zdrowia.
5. Utworzenie przestrzeni handlowej - montaż straganu.
6. Budowę ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą -ścieżka od centrum Michałowa w kierunku miejscowości Pawłowice [inwestycja częściowo realizowana na obszarach szczególnego zagrożenia powodzą].
7. Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie miejscowości Michałów.
8. Zachowanie cennych zabytków znajdujących się na obszarze rewitalizacji (renowacja, odnowienie).
9. Zastosowanie elementów infrastruktury poprawiającej dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.
10. Utworzenie miejsca (punktu) do recyklingu odzieży.
11. Montaż instalacji fotowoltaicznej na przepompowni ścieków.
12. Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez montaż/ wymianę monitoringu.
13. Zagospodarowanie terenu koło muszli w Michałowie [inwestycja bezpośrednio graniczy z obszarami szczególnego zagrożenia powodzą].
14. Budowa (montaż) miejsca zadaszonego dla rowerzystów – wiata plus stojaki na rowery.
15. Wiata grillowa, doposażenie placu zabaw, stworzenie miejsca do nauki jazdy na rowerze (miasteczko rowerowe).
16. Wyznaczenie miejsca do postoju kamperów.
17. Termomodernizację budynku Urzędu Gminy w Michałowie.
18. Poprawa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej.

Mapa w skali 1:5000
Lokalizacja inwestycji planowanych do wdrożenia w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów chronionych

Legenda

- obszar zdegradowany, obszar rewitalizacjisołectwo Michałów
- A Inwestycje punktowe
- B Inwestycje obszarowe
- C Inwestycje liniowe infrastruktura drogowa
- D Inwestycje liniowe infrastruktura wodno - kanalizacyjna
- Obszary natura 2000 - obszary siedliskowe
- Obszary Natura 2000 - obszary ptasie
- Obszary Chronionego Krajobrazu
- Park iKrajobrazowe

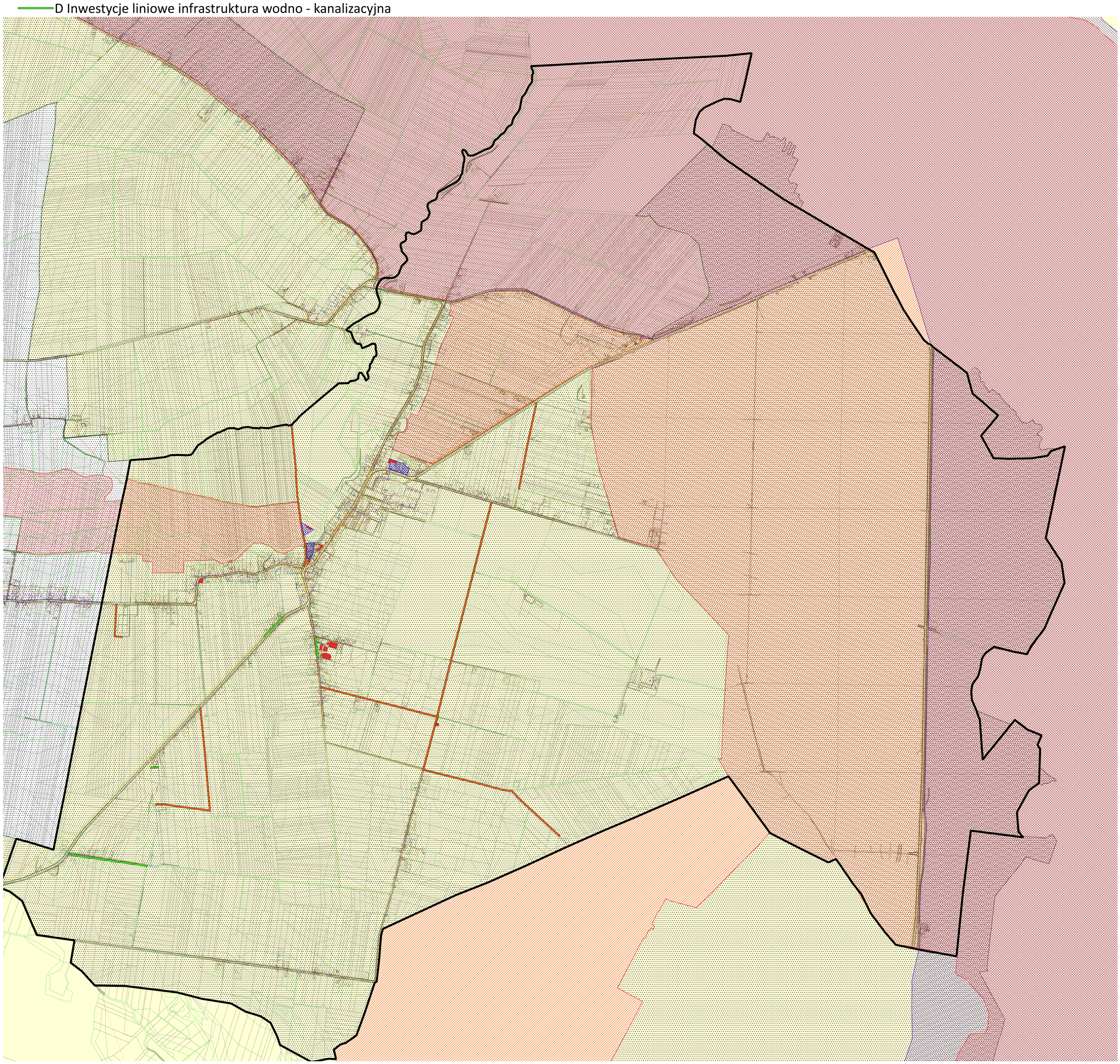

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Gminny program rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, rada gminy. Natomiast zgodnie z art. 19 ww. ustawy Gminny program rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego. Ponadto, zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy przygotowanie, koordynowanie i wdrożenie rewitalizacji, stanowi zadanie własne. Tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji oznacza konieczność opracowania gminnego programu rewitalizacji.

Uchwałą nr XV/96/2025 Rady Gminy Michałów z dnia 27 marca 2025 r. został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla Gminy Michałów. Następnie, dnia 14 kwietnia 2025r. Rada Gminy Michałów podjęła uchwałę nr XVII/105/2025 w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.", co umożliwiło podjęcie prac związanych z opracowaniem ww. dokumentu dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Proces opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r." przebiegał w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji, która określa procedurę opracowania i uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, wskazując na jej wieloetapowość oraz konieczność podjęcia działań wskazanych w ustawie, w tym przeprowadzenia konsultacji społecznych, które odbyły się w dn. od 24.04.2025r. do 02.06.2025r. w formie zbierania uwag i głosów z wykorzystaniem formularza uwag oraz uzyskania wymaganych opinii. W dniu 5 maja 2025r. zorganizowano otwarte spotkanie dla mieszkańców, a 6 maja 2025r. odbył się spacer studyjny po obszarze rewitalizacji. Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji zostały rozpatrzone w Raporcie z konsultacji zatwierdzonym zarządzeniem Wójta Gminy Michałów. Gminny Program Rewitalizacji podlegał konsultacjom zgodnie z 17 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, tj.

- zarządem Powiatu Pińczowskiego – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu (brak odpowiedzi),
- zarządem Województwa Świętokrzyskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa (pozytywna opinia wyrażona uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego nr 2147/25 z dnia 21 maja 2025r.),
- Wojewodą Świętokrzyskim – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (brak odpowiedzi na nasze pismo),
- właściwymi organami wojskowymi, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności, w tym:
  - Komisariat Policji w Działoszycach/Komenda Powiatowa Policji w Pińczowie – pozytywna opinia wyrażona pismem znak: KPD-5103/TB/22/25 z 19.05.2025r.
  - Komendanta Karpackiego Oddziału Straży Granicznej w Nowym Sączu – brak odpowiedzi,
  - pozytywna opinia Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji Ośrodek Zamiejscowy w Kielcach (pismo znak: CWCR_OZ_KIELCE-WWiZ.0731.79.2025 z dnia 27.05.2025r.),
  - brak odpowiedzi na nasze pismo Dyrektora Delegatury ABW w Lublinie (Wydział Zamiejscowy w Radomiu),
- właściwym komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej (brak odpowiedzi na nasze pismo),
- operatorami sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
  - Kierownik Referatu Inwestycji i Rozwoju w tut. Urzędzie – nie wnosi uwag,
  - Powiatowy Zarząd Dróg w Pińczowie – brak odpowiedzi na nasze pismo,
  - Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach – brak odpowiedzi na nasze pismo,
  - Orange Polska operator urządzeń telekomunikacyjnych - brak odpowiedzi na nasze pismo,
  - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Centrala Spółki – centrala przekazała pismo do Polskie Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach (Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach opiniuje bez uwag (pismo znak: PSGKI.RODZ.422.95.2025 z dnia 02.07.2025r.),

  - PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna Rejon Energetyczny Busko – pozytywna opinia – pismo znak /PGED0536412KW25/2025),
  - Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Oddział w Radomiu – brak odpowiedzi,

- Krajowym Zasobem Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz.U. z 2023 r. poz. 1054, 1688 i 1693) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości – brak odpowiedzi na nasze pismo,
- właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków – w zakresie form ochrony zabytków (uzgodnienie pismem znak: ZRRiD.RN.5121.5.2025 z dnia 10.06.2025r.)
- właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (pozytywna opinia pismo znak: K.RPP.610.439.2025.IT z dnia 30.06.2025r.),
- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną (Protokół z dnia 21.05.2025r.),
- właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych – pismem znak: KIE.5114.2.2025.MKS z dn. 12 maja 2025r. organ poinformował, że na wskazanym obszarze rewitalizacji nie występują tereny górnicze,
- właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk (wystosowano pismo do Starosty Pińczowskiego) – pozytywna opinia pismo znak: RLiO.VII.644.2.2025 z dnia 22.05.2025r.
- Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe –w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa (Nadleśnictwo Pińczów nie wnosi uwag – pismo znak: ZG.2210.7.2025 z 15.07.2025).

Z uwagi na brak przedmiotowości nie przeprowadzono konsultacji z:
- ministrem właściwym do spraw zdrowia – w zakresie zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej – brak takich obszarów na terenie Gminy Michałów,
- właściwego dyrektora urzędu morskiego – w zakresie zagospodarowania pasa technicznego, pasa ochronnego oraz morskich portów i przystani (brak takich terenów na obszarze rewitalizacji),
- Komitetem Rewitalizacji, gdyż nie został powołany.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach stwierdził, że w świetle obowiązujących przepisów nie ma podstaw prawnych do zajęcia stanowiska w niniejszej sprawie na tym etapie postępowania, gdyż w przedmiotowym przypadku nie zachodzą przesłanki określone w art. 46 ust. 1 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), tj. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r." nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (znak pisma: NZ.9022.4.34.2025 z 16.05.2025r.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla w/w projektu ***Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030r.*** (WOO-III.410.23.2025.MK.2 z dnia 14.07.2025r.)

Po przeanalizowaniu wniosku o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organy uzgadniające stwierdziły, że nie zachodzą przesłanki do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 46, 47 i 50 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a organ opracowujący projekt dokumentu w tym przypadku może skorzystać z art. 48 w/w ustawy biorąc pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 ustawy ooś.

Dokument został opracowany partycypacyjnie, tj. w szczególności przy udziale mieszkańców, przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych oraz innych interesariuszy rewitalizacji Gminy Michałów. Zarządzeniem Wójta Gminy Michałów nr O.44.2025 z dnia 23 kwietnia 2025r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, które odbyły się w dniach od 24 kwietnia 2025r. do 2 czerwca 2025r. Dokument podlegał również opiniowaniu przez podmioty wskazane w art. 17 ustawy o

rewitalizacji. Zapisy „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.” zostały dostosowane do zmian wynikających z procesu konsultacji oraz opiniowania.

Gminny Program Rewitalizacji stanowi podstawę do realizowania procesu rewitalizacji na terenie sołectwa Michałów. Zaplanowane działania rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane w tym obszarze problemy i zjawiska kryzysowe, przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, ochrony środowiska naturalnego, zachowania dziedzictwa kulturowego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców. Opracowany dokument to również podstawa dla interesariuszy rewitalizacji do ubiegania się o środki zewnętrzne, w szczególności z programów UE i krajowych na realizację działań społecznych i infrastrukturalnych.

Wobec powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Michałów do 2030 r.” jest uzasadnione.